

HANDREIKINGEN RUIMTELIJKE KWALITEIT EN WELSTANDSKADER

BEELDKWALITEITSPLAN RADIO KOOTWIJK

oktober 2011

1. Inleiding	07
1.1 Voorgeschiedenis	07
1.2 De ontwerpopgave	07
1.3 Juridische status Beeld Kwaliteit Plan	09
1.4 Procesmatige borging	09
1.5 Omgang met monumenten	11
1.6 Overige belangrijke informatie	11
2. Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit	15
2.1 Ambitie voor het totale complex	15
2.2 Draggers voor samenhang	17
2.2.1 Bos- en heide landschap	19
2.2.2 Wegenstructuur	23
2.2.3 Werkspoor	33
2.3 Cultuurhistorische clusters	37
2.3.1 Indeling en algemene handreikingen	37
2.3.2 Gebouw A en zendgebied	39
2.3.3 50KV-station	47
2.3.4 Gebouwen C,D en E	51
2.3.5 Loodsenterrein	53
2.3.6 Watertoren, garage, Siemensloods en gebouw H	59
2.3.7 Dorp	65
3. Welstandskader	77
3.1 Inleiding	77
3.2 Beoordelingskaders bouwplannen	79
3.3 Beschrijving kenmerken thema instituten en buitenplaatsen	85
3.4 Ontwikkelkader nieuwe ontwikkelingen	87
3.5 Beheerscriteria voor thema instituten en buitenplaatsen	89

1. Inleiding

1. Inleiding

1.1 Voorgeschiedenis

Staatsbosbeheer werkt op basis van de visie “Hallo Bandoeng... Hier Radio Kootwijk” (oktober 2009) aan de herontwikkeling van het complex Radio Kootwijk. Onder dit complex valt ook het dorp Radio Kootwijk. Om die reden heeft Staatsbosbeheer in de visie ook aansluiting gezocht met de dorpsvisie zoals die door de Dorpsraad Radio Kootwijk is opgesteld.

Om deze herontwikkeling juridisch mogelijk te maken zijn in samenhang met elkaar het bestemmingsplan, de Plan-Mer en dit Beeld Kwaliteit Plan opgesteld. Meer achtergrondinformatie over deze herontwikkeling is uitgebreid beschreven in het bestemmingsplan. Deze informatie wordt daarom in dit document niet meer herhaald.

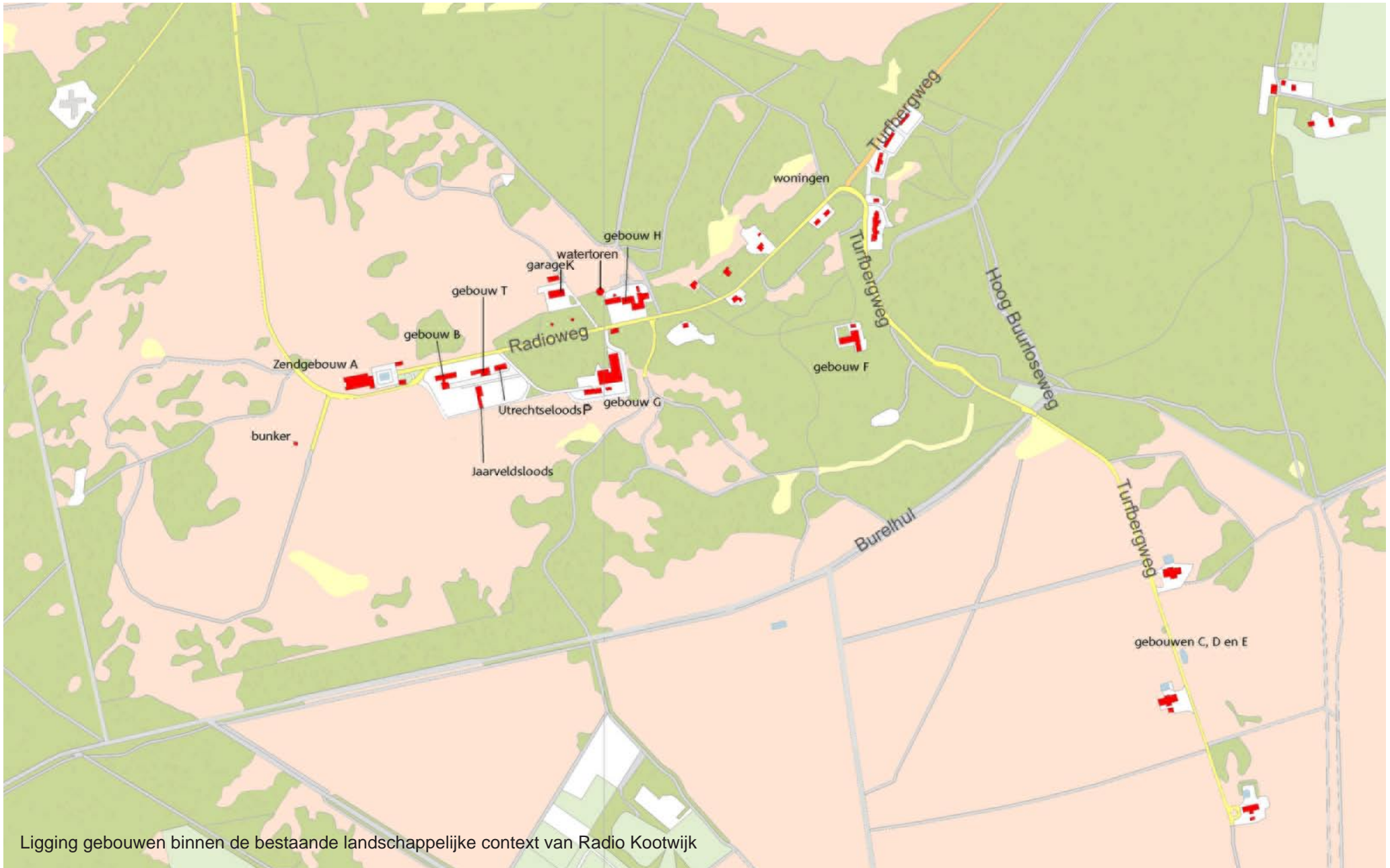

1.2 De ontwerpogave.

In de visie “Hallo Bandoeng... Hier Radio Kootwijk” is een aantal ontwerpogaven benoemd. Dit betreft een nadere uitwerking van de visie op een aantal onderdelen zoals:

- Het specificeren van de gewenste ruimtelijke relatie tussen gebouw A en het omliggende zendgebied.
- Een definitieve keuze voor sloop of restauratie van een aantal gebouwen op het loodsenterrein.
- Het zorgvuldig inpassen van de woningbouwopgave binnen de stedenbouwkundige structuur van het dorp.
- Het benoemen van randvoorwaarden voor de uitbreiding van het hotel en het inpassen van een nieuw parkeerterrein achter het hotel.
- Het benoemen van de uitgangspunten met betrekking tot beeldkwaliteit die noodzakelijk zijn om de toekomstige restauratie en herstelopgave binnen het complex op een verantwoorde wijze te kunnen regisseren.

Al deze opgaven zijn in 2010 door middel van een ontwerpproces opgepakt. In dit proces hebben vertegenwoordigers van Staatsbosbeheer, Dorpsraad, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Atelier Rijksbouwmeester en gemeente Apeldoorn vanuit de dialoog ontwerpender verder invulling gegeven aan de visie. Het resultaat van dit ontwerpproces is verwerkt in het bestemmingsplan en vormt bovendien de kern van dit Beeld Kwaliteit Plan.

Ligging gebouwen binnen de bestaande landschappelijke context van Radio Kootwijk

1.3 Juridische status Beeld Kwaliteit Plan.

Dit Beeld Kwaliteit Plan maakt helder hoe de herontwikkeling van Radio Kootwijk passend binnen het karakter van dit complex gerealiseerd kan worden. In deze paragraaf wordt uitgelegd dat dit enerzijds wordt bereikt met behulp van een Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit en anderzijds ook door middel van regels. Dit onderscheid wordt nu nader toegelicht.

Handreiking.

In hoofdstuk 2 is de ambitie voor de beeldkwaliteit van het complex Radio Kootwijk beschreven in de vorm van een Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit. Een Handreiking helpt bij het maken van plannen en ontwerpen die passen binnen de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van een gebied. Het geeft vooral inspiratie en reikt aanbevelingen, suggesties en ideeën aan om tot mooie en haalbare plannen te komen. Een Handreiking prikkelt, stimuleert en enthousiasmeert en is een echt hulpmiddel voor iedereen die aan de slag gaat met de herontwikkeling van het complex Radio Kootwijk. Een Handreiking heeft dan ook geen enkele juridische status.

Regels.

De Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit is een belangrijk instrument bij de verdere ontwikkeling van Radio Kootwijk. Toch is dat niet voldoende. De wetgeving vraagt namelijk ook regels om zo voldoende rechtszekerheid te geven aan alle belanghebbenden. Daarom is de ambitie van de Handreiking waar nodig vertaald in het bestemmingsplan en in hoofdstuk 3 van dit Beeld Kwaliteit Plan (hierna BKP genoemd) waarin het welstandskader is verwoord. De welstandsregels voor het gebied Gerritsfles blijven ongewijzigd.

1.4 Procesmatige borging

Samenwerking.

Het werken op basis van een Handreiking vraagt om een heldere procesmatige borging gericht op samenwerking. Deze samenwerking moet leiden tot probleemloze vergunningprocedures, het maken van goede plannen en het borgen van de ruimtelijke samenhang tussen alle ontwikkelingen binnen het complex Radio Kootwijk

Het bijzondere van de herontwikkeling van Radio Kootwijk is dat één initiatiefnemer, Staatsbosbeheer, verantwoordelijk is voor alle nieuwe ontwikkelingen. Deze bijzondere situatie maakt het mogelijk om het initiatief voor de procesmatige borging van het BKP aan Staatsbosbeheer over te laten. De opzet van het BKP geeft ook invulling aan deze werkwijze. In het BKP wordt door middel van handreikingen een basis gelegd voor toekomstige ruimtelijke uitwerking. Deze inhoudelijke basis geeft in combinatie met de instelling van een begeleidingsgroep en bouwteams voldoende waarborgen voor een zorgvuldig proces. De ontwerpruimte die door de raad van de gemeente Apeldoorn met de opzet van het BKP wordt gegeven vormt zo samen met de procesverantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer de randvoorwaarde voor een consistente ruimtelijke uitwerking in de toekomst.

Het begeleidingsteam ruimtelijke kwaliteit

Aan het begeleidingsteam nemen deel: SBB, de gemeente Apeldoorn, RCE en eventueel de provincie Gelderland. Doel is het bevorderen en borgen van de samenhang tussen de verschillende ruimtelijke ontwikkelingen die op Radio Kootwijk worden ontplooid en toetsing daarvan aan het BKP. Leden van het team kunnen gevraagd en ongevraagd adviseren ten aanzien van ontwerpvragestukken, architectenselectie en opdrachtformulering voor grote herontwikkelingsopgaven.

Het begeleidingsteam komt op gezette tijden, maar ten minste 4 keer per jaar, bij elkaar. SBB neemt hiervoor het initiatief. Leden van het team kunnen, in overleg met SBB, ook zelf het initiatief nemen om het team bij elkaar te roepen wanneer daar naar de mening van één van de leden aanleiding voor is. Staatsbosbeheer kan zich in het Begeleidingsteam naar behoefte laten bijstaan door het Atelier Rijksbouwmeester.

Bouwteams

Bij elke omvangrijke bouwopgave, restauratie of reconstructie wordt een bouwteam samengesteld waarin specialisten namens de gemeente, SBB en de RCE zitting nemen. Per project aangevuld met bijvoorbeeld de architect en de aannemer. De teams beoordelen vraagstukken waarin in de Omgevingsvergunning niet is voorzien met als doel het bouwproces zorgvuldig en indien mogelijk zonder vertraging te laten verlopen.

1.5 Omgang met monumenten.

Het complex Radio Kootwijk heeft diverse Rijks- en Gemeentelijke monumenten. Vergunningverlening voor aanpassingen of wijzigingen aan monumenten is maatwerk op grond van de Monumentenwet en de Monumentenverordening. Hierbij staat het zoeken naar een goed evenwicht tussen het oorspronkelijke karakter en de nieuwe bestemming door middel van maatwerkoplossingen centraal. Het welstandsbeleid op grond van de Woningwet is bij monumenten dan ook formeel niet van toepassing. Wel staan in de Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit ambities ten aanzien van deze monumenten zodat op hoofdlijn ook op dit punt de ambitie helder is.

1.6. Overige belangrijke informatie.

Voor het maken van plannen op Radio Kootwijk is veel relevante informatie beschikbaar zoals:

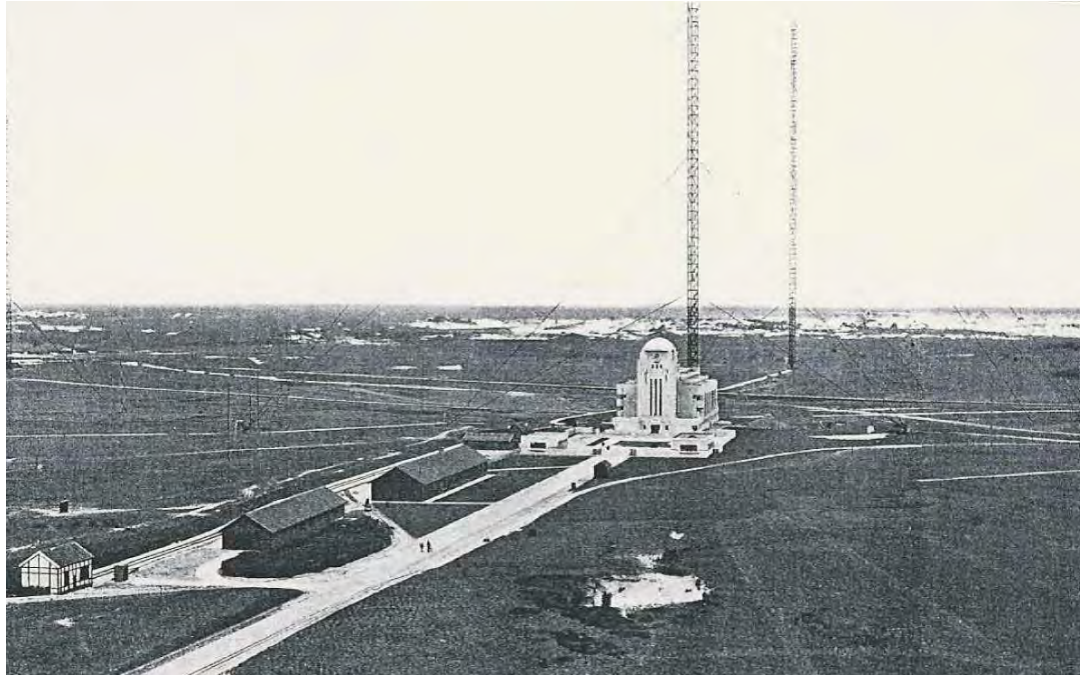
- Cultuurhistorische Effect Rapportage
- Redengevende beschrijving monumenten
- Redengevende beschrijving Rijks Beschermd Dorpsgezicht Radio Kootwijk

Deze informatie is hoewel zeer van belang bij het ontwerpen van plannen om praktische redenen niet in dit Beeld Kwaliteit Plan opgenomen. Wel is deze informatie allemaal aan Staatsbosbeheer beschikbaar gesteld zodat er optimaal gebruik van kan worden gemaakt bij het ontwikkelen van plannen.

An aerial photograph showing a vast, dense forest of evergreen trees covering a large area. In the foreground, the corner of a building with a dark, tiled roof is visible on the left side. The background shows rolling hills and a clear sky. The text "2. Handreikingen" is overlaid in white at the bottom center.

2. Handreikingen

Het 'oerbeeld' van Radio Kootwijk als vertrekpunt voor de beeldkwaliteit:
een compromisloze cultuuringreep in een nog nagenoeg natuurlijk landschap.
(foto situatie 1925, 2 jaar na ingebruikname gebouw A)

2. Handreiking voor de ruimtelijke kwaliteit

2.1 Ambitie voor het totale complex

In de visie 'Hallo Bandoeng Hier Radio Kootwijk' is de ambitie voor de toekomst van het complex verwoord. Uitgangspunt daarbij is dat de totale (her)ontwikkeling gericht is op het realiseren van een nieuwe bestemming en betekenis voor het complex Radio Kootwijk. Bij het herontwikkelen van het complex staat behoud en versterking van de bijzondere kwaliteiten van het complex centraal opdat deze ook voor toekomstige generaties behouden blijft. Die aanwezige kwaliteiten kunnen worden samengevat in een aantal kernbegrippen:

- De unieke historie van het gebied en het zendstation
- De schaal en maat, rust, stilte en schoonheid van de omgeving
- De esthetiek van gebouwen, individueel maar ook als ensemble
- Het ruimtelijke contrast tussen landschap en gebouwen

Deze kernbegrippen vormen het inhoudelijke uitgangspunt voor het BKP. Het doel daarbij is:

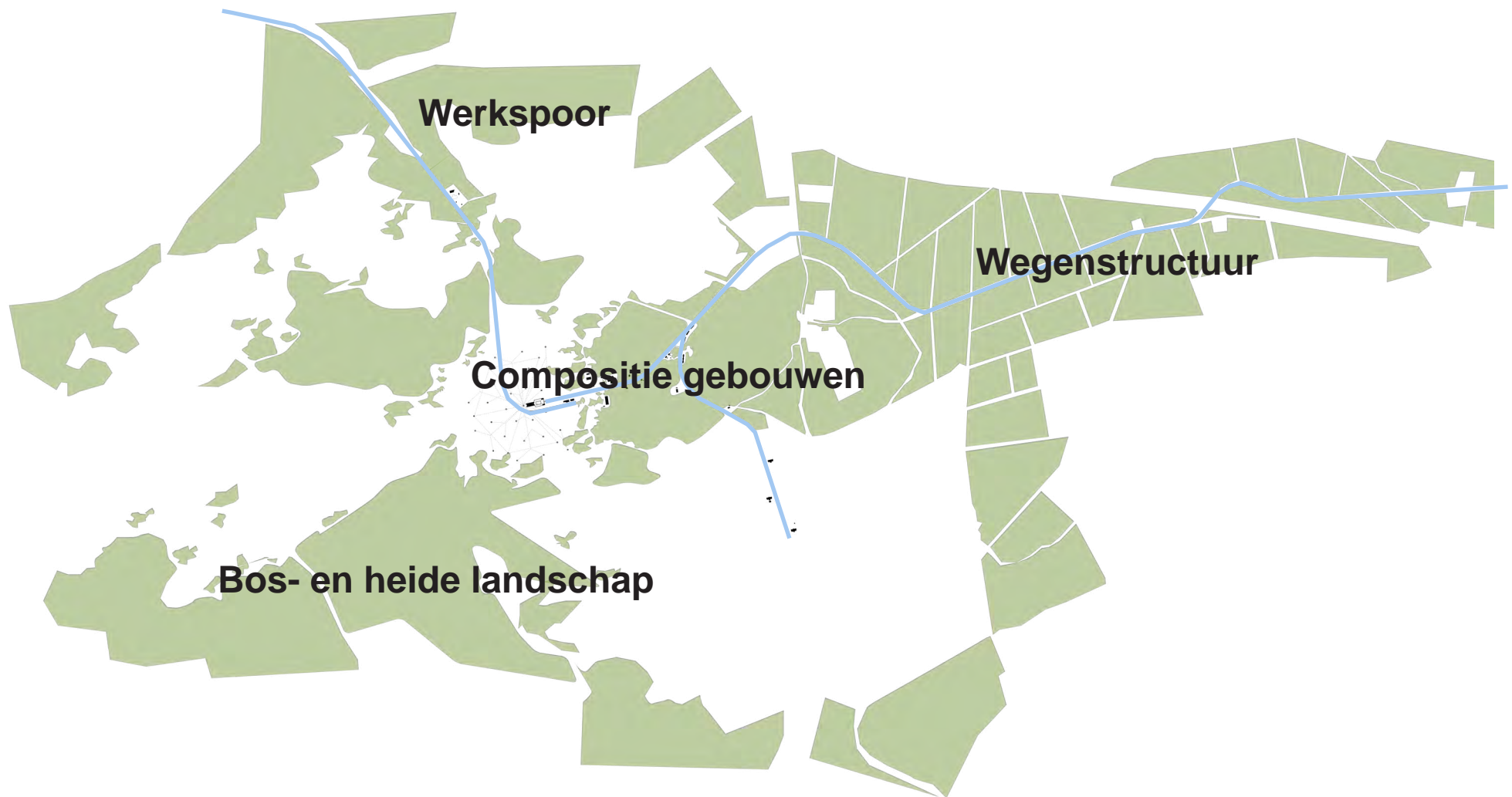
1. Behoud van de ruimtelijke, cultuurhistorische en functionele **samenhang** van het totale complex als geheel en als onderdeel van het landschap
2. Versterking van de **leesbaarheid** van de historie van het complex en originele relaties tussen onderdelen van het complex
3. Vergroten van het ruimtelijke **contrast** tussen de kenmerken van het complex als artificieel en cultureel ensemble en het natuurlijke karakter van het bos- en heide landschap van de Veluwe.

De handreiking ruimtelijke kwaliteit gaat op al deze drie aspecten in.

Allereerst worden in **paragraaf 2.2** die structuren en eenheden behandeld die bepalend zijn voor het behoud van de samenhang en leesbaarheid van het complex Radio Kootwijk als totaal. Vervolgens zijn in **paragraaf 2.3** de verschillende clusters van het complex uitgewerkt die ieder een deel van het 'verhaal van Radio Kootwijk' vertellen. Hierbij zijn ook nieuwe ontwikkelingen en aanpassingen aan monumenten of oude gebouwen die binnen de clusters een plek moeten krijgen meegenomen.

In het hele hoofdstuk wordt een vaste indeling gehanteerd. Daarbij wordt steeds begonnen met het benoemen van de **betekenis** dat het desbetreffende onderdeel heeft voor de beeldkwaliteit van het totale complex (b.v. drager voor samenhang of leesbaarheid van deel van de historie). Vanuit die betekenis is de **ambitie en het eindbeeld** voor de toekomst benoemd. Vervolgens zijn vanuit die ambitie **handreikingen** opgesteld die als leidraad kunnen worden gebruikt voor de verdere uitwerking. Een aantal van deze handreikingen is uiteindelijk ook verankerd in het juridisch welstandskader zoals in hoofdstuk 3 is beschreven.

Tijdens het ontwerpproces dat aan de totstandkoming van dit BKP vooraf ging is een aantal inhoudelijke afwegingen gemaakt. De uitkomst hiervan is verwerkt in zowel het bestemmingsplan als in dit BKP. Om deze afwegingen en de uiteindelijke keuzes te kunnen herleiden en te kunnen motiveren, zijn waar nodig in dit hoofdstuk aparte kaders opgenomen die een toelichting geven op deze afwegingen.

Dragers van samenhang: het landschap, de wegenstructuur, het voormalige werkspoor en de ruimtelijke compositie van het hoofdensemble van architect J.M. Luthmann

2.2 Draggers voor samenhang

Niet de individuele objecten maar de verbindende elementen en gezamenlijke karakteristieken tussen delen van het complex zijn bepalend voor de functionele-, ruimtelijke- en cultuurhistorische samenhang van Radio Kootwijk als totaal. Binnen het complex is maar een aantal elementen dat voor deze samenhang kan zorgen:

- Het bos- en heidelandschap rondom de gebouwen als ruimtelijke context van het gehele complex
- De wegenstructuur naar en op het complex die alle individuele gebouwen en gebouwclusters onderling verbindt.
- Het voormalige werkspoor dat het veraf gelegen 50kV-station verbindt met de rest van het complex.

Voordat handreikingen voor de individuele gebouwen en gebouwenclusters zijn uitgewerkt, worden eerst handreikingen gepresenteerd voor het complex als geheel. Bij alle handreikingen staat een duurzame ontwikkeling van het complex met nieuwe functies en behoud van de oorspronkelijke kwaliteiten en samenhang centraal. De essentiële aspecten van zowel de handreikingen voor het geheel als voor onderdelen van het complex zijn verwerkt in de welstandskaders die in hoofdstuk 3 zijn opgenomen.

2.2.1 Bos- en heide landschap

Betekenis

Het landschap rond de gebouwen van het complex Radio Kootwijk vormt de ruimtelijke context van het complex. Hoe het landschap eruit ziet is daarmee net zo bepalend voor de beleving van het totale complex als de gebouwen zelf. Het contrast tussen de natuurlijke uitstraling van het landschap en de artificiële karakter van de gebouwen is daarbij essentieel voor de zeggingskracht van het totaal.

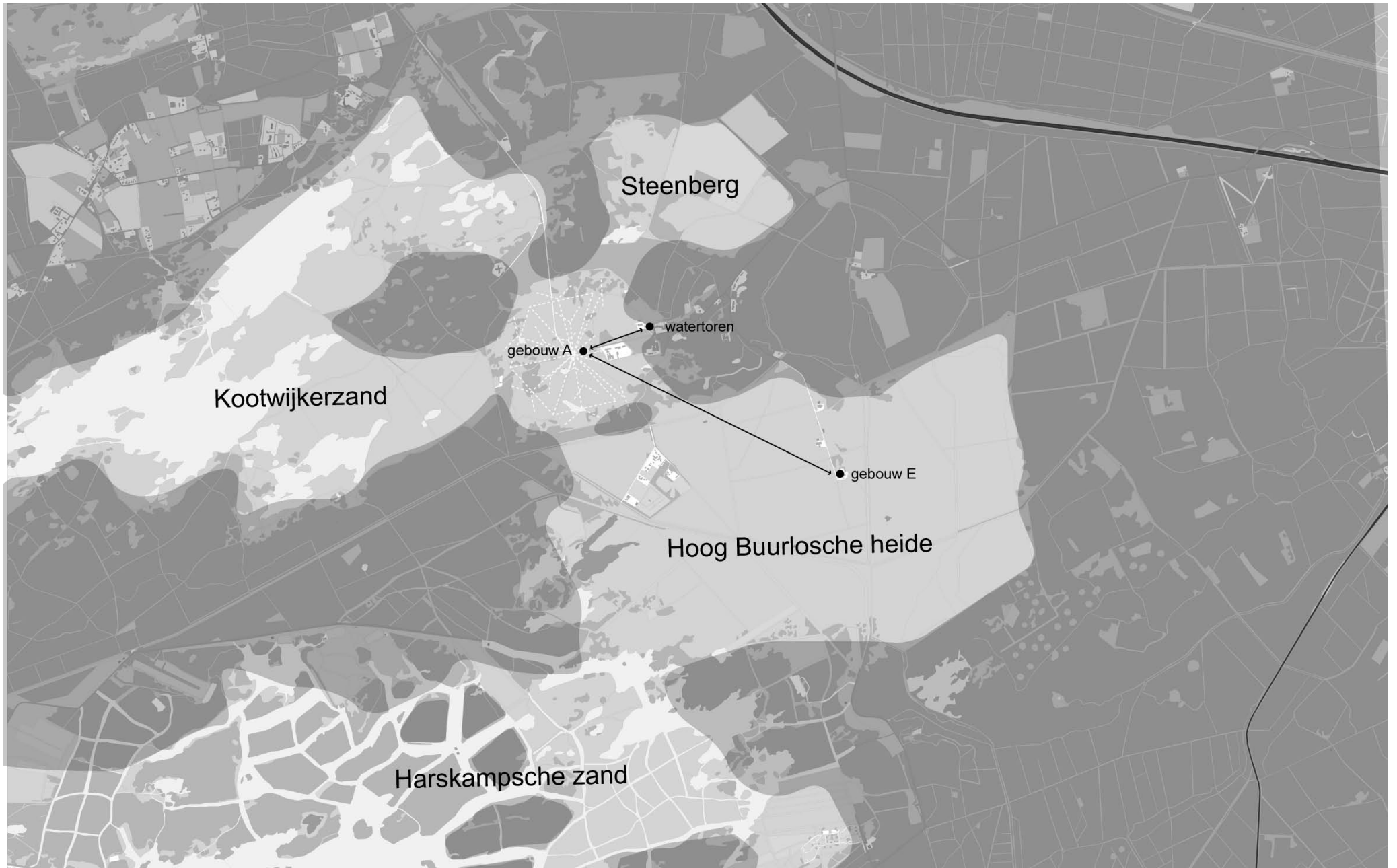
Ambitie eindbeeld

De unieke landschapskwaliteiten van het Veluwe landschap (rust, ruimte, stilte en duisternis) die rond het complex van Radio Kootwijk liggen zijn versterkt. Hiermee is het contrast tussen het natuurlijke karakter van het bos- en heidelandschap en het artificiële karakter van het complex Radio Kootwijk verder uitvergroet en neemt de zeggingskracht van zowel het landschap als het complex verder toe.

Handreikingen

Om de unieke kwaliteiten van het bos- en heidelandschap en het contrast tussen het natuurlijke karakter van het landschap en het artificiële karakter van het complex Radio Kootwijk te versterken, is het wenselijk dat de inrichting en het beheer van het landschap niet alleen gericht is op natuurwaarden maar ook op het versterken van de belevingsaspecten van het landschap zoals hierboven is beschreven. Handreikingen daarvoor zijn:

- Dring de hoeveelheid bosgebieden terug en vergroot de oppervlakte van de open gebieden (heidevelden en stuifzanden) waardoor het gevoel van de 'eindeloze lege Veluwe' wordt versterkt.
- Verbind de nog geïsoleerde open heidevelden en stuifzanden via brede natuurlijke ogende corridors waardoor naast meer ecologische samenhang ook de ruimtelijke samenhang van het complex Radio Kootwijk en de grotere omgeving versterkt wordt.
- Realiseer natuurlijke en 'rafelige' overgangszones tussen het aanwezige bos en de (vergroete) heidevelden/stuifzanden. Hierdoor kan een ecologisch waardevollere mix van terreintypes ontstaan maar vervagen ook de harde en kunstmatige grenzen in het landschap.
- Beperk het aantal paden waardoor rust en stilte gewaarborgd worden en de beleving van het complex geconcentreerd kan worden tot een aantal (ruimtelijk geënceneerde) routes.
- Traceer belangrijke doorgaande recreatieve routes over de fysieke hoofdinfrastructuur van het complex (wegen en werkspoor) zodat er geen extra verharde paden door het natuurgebied hoeven te komen.
- Herstel de historische zichtrelaties tussen Gebouw A, de watertoren en gebouw E waardoor de historische samenhang tussen deze onderdelen van het complex weer duidelijk wordt en het complex van grotere afstand zichtbaar is.
- Behoud nog aanwezige relictten van verdwenen gebouwen of voorzieningen zoals het Geodesie-station, telescoop Turfberg, bunker en betrek deze onderdelen ook in de informatievoorziening over het totale complex.

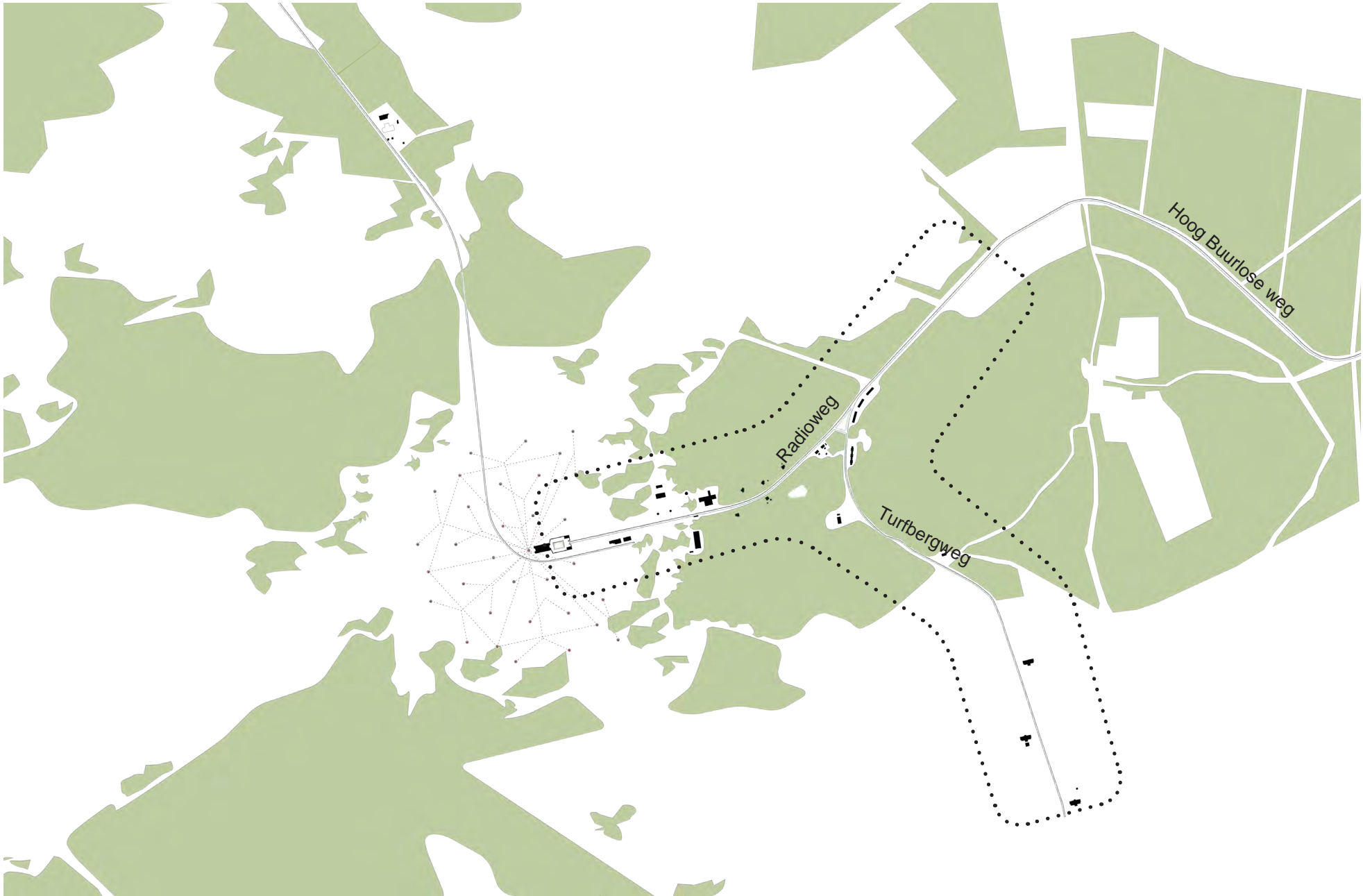

boven: Sfeerbeeld overgangszone richting gebouw A langs de Radioweg: waarbij het bos langs de Radioweg vanaf het hotel tot aan het loodsenterrein is uitgedund en gebouw A midden in de open ruimte staat waar vrijwel alle opgaande beplanting is verwijderd.

Rechts: situatie voorjaar 2010 waarbij de gebouwen langs de Radioweg verscholen zijn in het dichtbegroeide bosgebied en gebouw A maar deels zichtbaar is aan het eind van de Radioweg.

Links: gewenste ruimtelijke opbouw van het landschap rond Radio Kootwijk bestaande uit aan elkaar verbonden (open) heidegebieden en herstelde zichtrelaties tussen onderdelen van het complex Radio Kootwijk

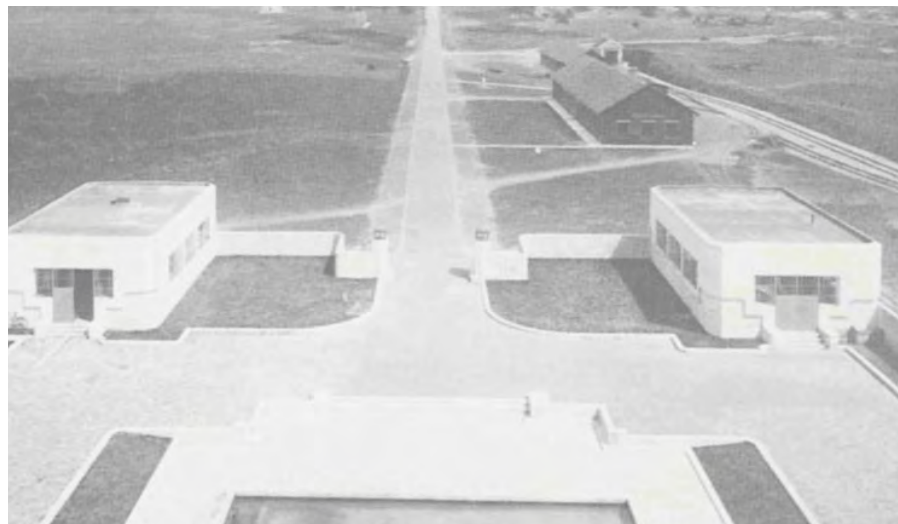

2.2.2 Wegenstructuur

Betekenis

De Hoog Buurlose weg, de Radioweg en de Turfbergweg vormen de belangrijkste verbindende schakels tussen alle onderdelen van het complex Radio Kootwijk met uitzondering van het 50 kV station. De inrichting van deze wegen en de directe omgeving is daarom essentieel voor zowel de beleving van het complex als geheel, als voor het kunnen ervaren van de ruimtelijke samenhang van de verschillende onderdelen ervan (inclusief het dorp). De route naar gebouw A toe vormt daarbij van oudsher een geënceneerd geheel waarbij een aantal krachtige verschillen in ruimtelijke beleving aan elkaar wordt gekoppeld, met als apotheose het zicht op Gebouw A te midden van de openheid van het bos- en heide landschap van de Veluwe.

Ambitie eindbeeld

De Hoog Buurlose weg, de Radioweg en de Turfbergweg zijn herkenbaar als de belangrijkste verbindende lijnen op het complex en tussen het complex en de 'buitenwereld'. De inrichting van de wegen en de daar bijhorende elementen zoals verlichting, meubilair, beplanting en bermen is daarom zo eenduidig mogelijk. Hierdoor wordt de ruimtelijke samenhang tussen de verschillende onderdelen van het complex versterkt en kan de geënceneerde beleving naar gebouw A toe krachtiger en indrukwekkender worden. Hierbij is niet alleen de vormgeving van de weg op het complex zelf, maar de totale route vanaf vanuit Apeldoorn en de aansluiting op de snelweg A1 naar Radio Kootwijk, essentieel.

Daarnaast is zichtbaar dat de wegen net als de gebouwen een artificiële toevoeging zijn geweest die als het ware over het bos- en heidelandschap van de Veluwe zijn heen gelegd. De 'vork' van Radio Kootwijk (Radioweg, Turfbergweg) wijkt dan ook qua inrichting af van andere wegen die wel onderdeel uitmaken van het landschap.

Deur:
poort tussen binnen- en
buitenwereld en onver-
biddelijk eindpunt van
de route.

13.

Hof:
introversie binnenwereld
waarbij natuur wordt
buitengesloten en je
opgenomen wordt in het
complex: 'je bent er'

12.

formele as:
geënceneerde rechstand
als formele as gericht
op het voelbaar maken
van de maat van het
landschap en het gebouw
als onmiskenbaar eind-
punt van de route.

11.

Bocht Radioweg:
meest dramatische mo-
ment binnen de ensce-
nering waarbij besloten
bosbeeld uiteenwijkt
voor het zicht op land-
schap en gebouw A.

10.

Villadeel:
besloten groene wereld
met suggestie van bewo-
ning door de bomen heen
en een opgebouwde span-
ning naar het moment
dat gebouw A in het
zicht komt.

9.

Driehoek:
duidelijke 'plek' als
symbolische markering
van het bewoonde deel
en de splitsing van de
'vork'.

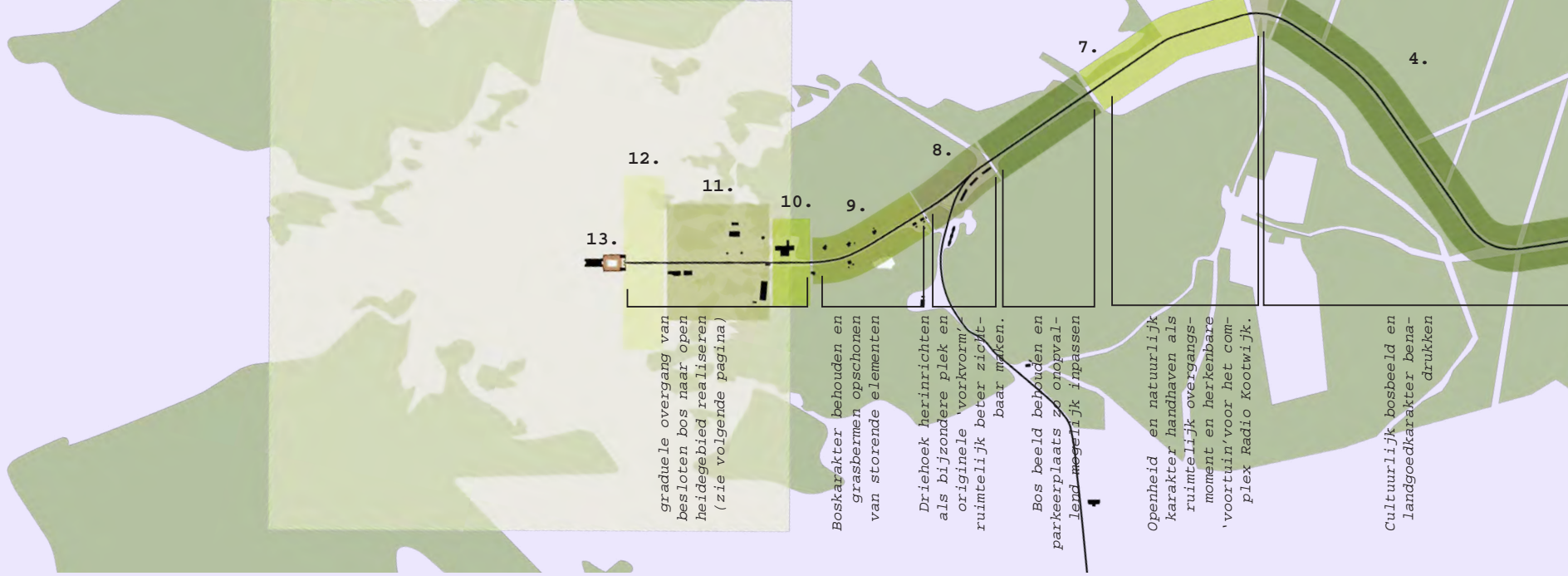

8.

Poort naar Radio Koot-
wijk:
neutrale overgangzone
als groene tunnel ge-
oriënteerd op een open,
lichte plek aan het eind:
de Driehoek.

7.

graduele overgang van
besloten bos naar open
heidegebied realiseren
(zie volgende pagina)

Boskarakter behouden en
grasbermen opschonen
van storende elementen

Driehoek herinrichten
als bijzondere plek en
originele 'vorkvorm'
ruimtelijk beter zicht-
baar maken.

Bos beeld behouden en
parkeerplaats zo onopval-
lend mogelijk inpassen

Openheid en natuurlijk
karakter handhaven als
ruimtelijk overgangs-
moment en herkenbare
'voortuin' voor het com-
plex Radio Kootwijk.

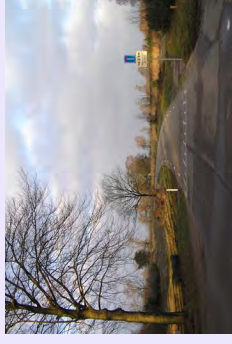
Cultureel bosbeeld en
landgoedkarakter bena-
drukken

De voortuin van Radio Kootwijk:
 overzicht verandert in een vizier op de
 ingang van het bos rond Radio Kootwijk.
 De opengewerkte taluds benadrukken het
 kunstmatige en formele van de ingreep van
 de Radioweg.

6.

De viersprong:
 een bijzonder moment waar landgoedachtig
 bos overgaat in ruige natuur, tunnelbeeld
 verandert in perspectief, cultuurlandschap
 overgaat in natuurlandschap.

5.

De boog rond Hoog Buurlo:
 De weg klimt en draait. Het perspectief
 wordt versmald door de beukenrijen die
 fietspad ruimtelijk losmaken van de weg.

4.

Bostunnel:
 lange golvende weg door de tunnel van
 volwassen boscomplexen. Zicht beperkt tot
 zichtassen en lanen haaks op de weg.

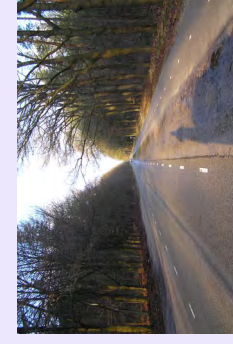
3.

Brug over snelweg:
 bijzonder moment binnen route met zicht op
 snelwegwereld waarbij even contact met de
 grotere wereld buiten het bos mogelijk is.

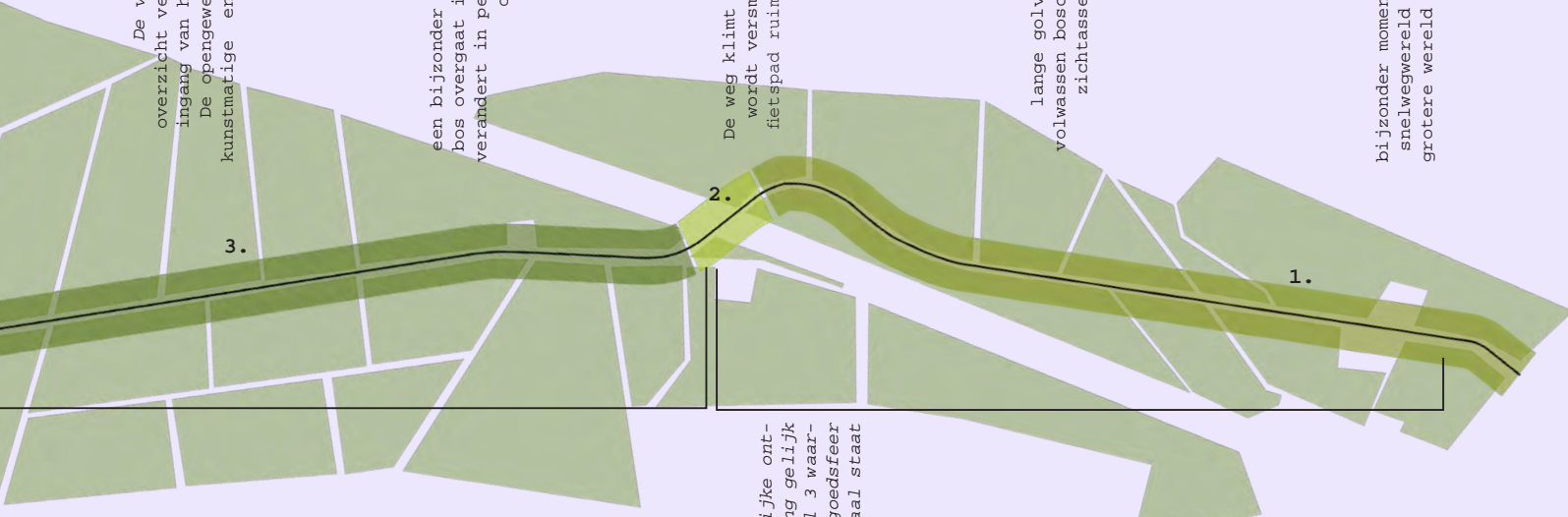

2.

Overgangszone tussen stad en bos:
 eenvoudige landelijke landgoedsfeer met
 afwisselingen aan weerszijden van de weg
 in bos, natuur en landbouwpercelen.

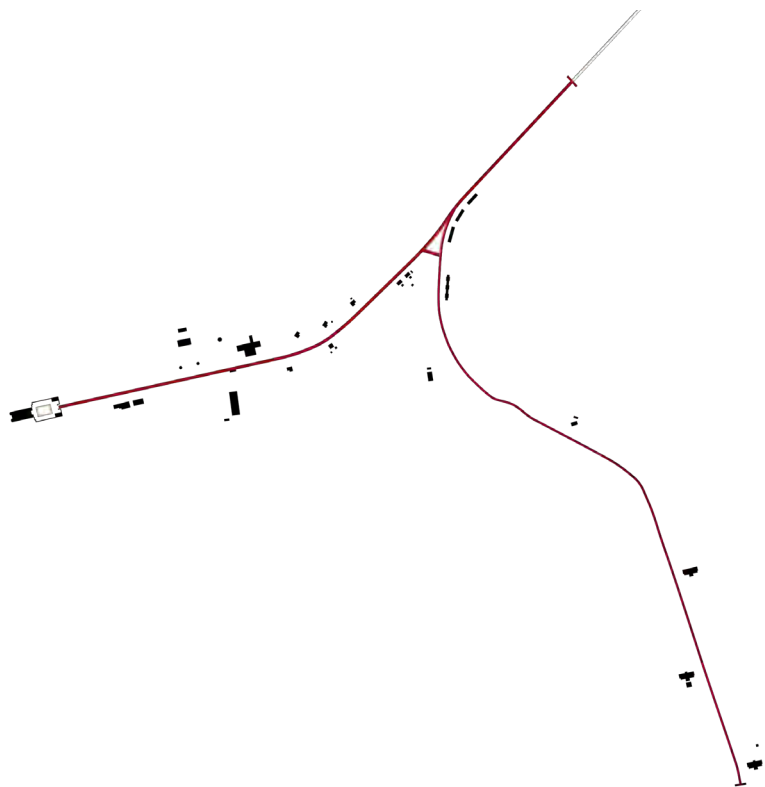

1.

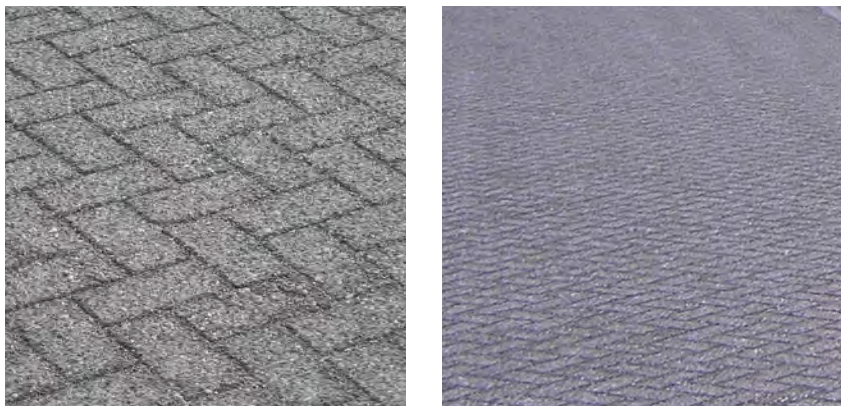

Ruimtelijke ont-
 wikkeling gelijk
 aan deel 3 waar-
 bij landgoedsfeer
 centraal staat

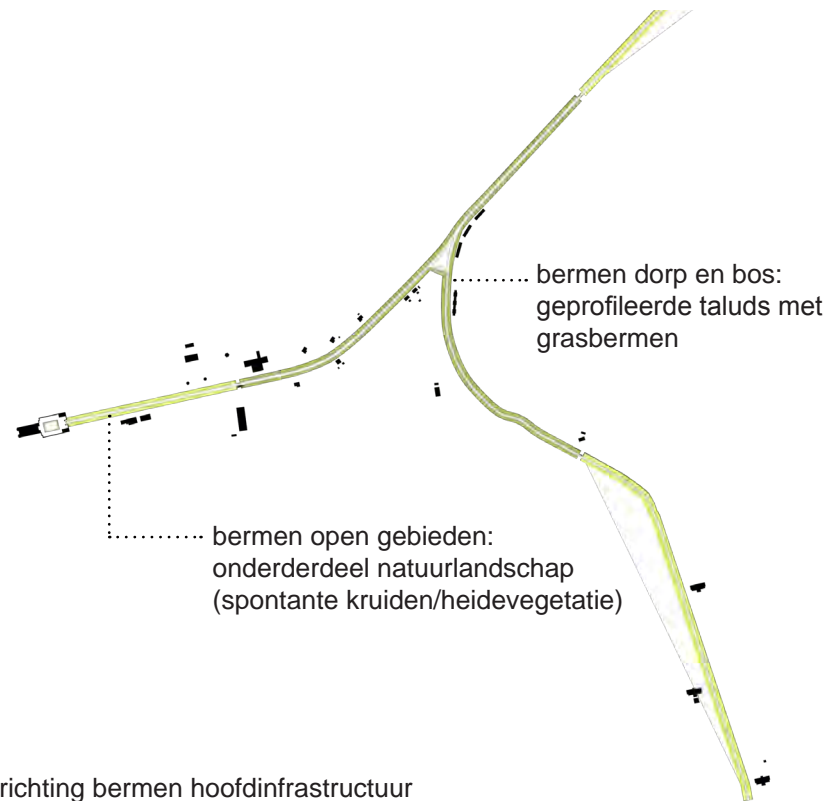
Intermezzo: Ontwerpopgave Hallo Bandoeng: enscenering route naar gebouw A

Toepassing verhardingen hoofdinfrastructuur

Eenduidige verharding langs de hoofdinfrastructuur zorgt voor versterking van de ruimtelijke samenhang van het totale complex.

Inrichting bermen hoofdinfrastructuur

Kunstmatige taluds benadrukken het cultureel en planmatige karakter van de weg als fysiek onderdeel van het complex Radio Kootwijk. In de open gebieden maken de bermen onderdeel uit van het heideland om contrast tussen weg en natuur zo direct en groot mogelijk te laten zijn.

Handreikingen

Om de ruimtelijke samenhang en het eigen karakter van 'de vork' te versterken is het wenselijk zowel de inrichting van de wegen zelf te verbeteren maar ook ondersteunende elementen zoals verlichting, inrichting van bermen en de hoeveelheid verhardingen op de aanliggende terreinen aan te pakken. Per onderwerp zijn hiervoor handreikingen geformuleerd.

Handreikingen verhardingen

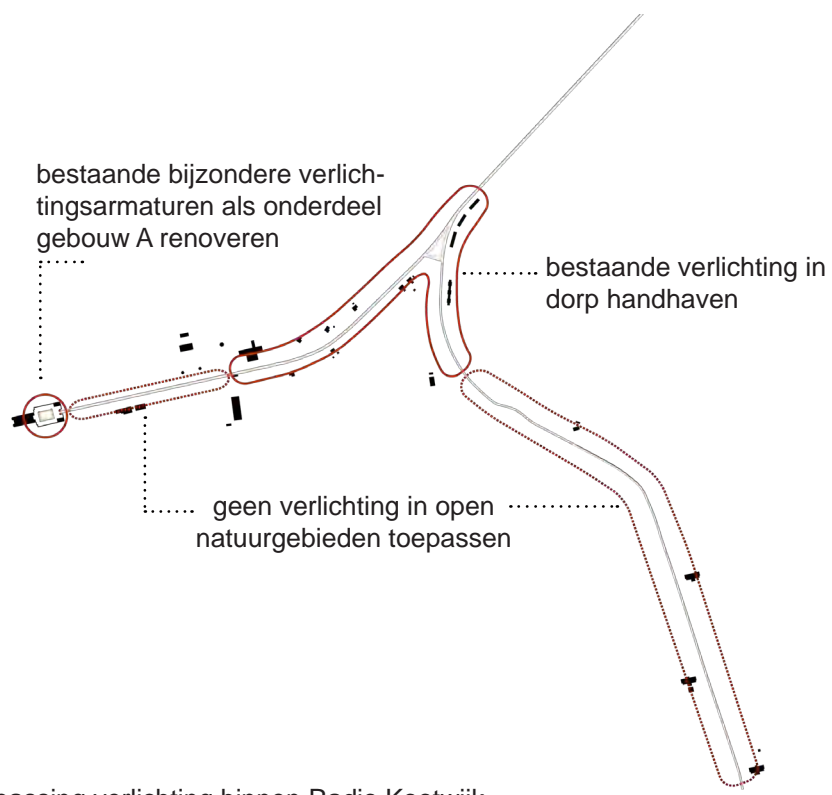
Het verhardingsmateriaal van de weg is het meest bepalend voor het ervaren van de ruimtelijke samenhang of het gebrek daaraan. Om de gewenste eenheid te bereiken, zijn de volgende handreikingen opgesteld:

- Behoud de eenduidigheid in materiaal en profielopbouw langs de wegen om zo de samenhang en eenduidigheid van deze hoofd infrastructuurlijnen van het complex te vergroten.
- Behoud het robuuste en functionele karakter van het wegbeeld met grove klinkermaterialen, brede banden en het ontbreken van belijning, omdat het uitdrukking geeft aan het oorspronkelijke functionele karakter van de weg en de weg zich zo onderscheidt met andere (veelal onverharde) wegen in de omgeving.
- Handhaven van de bestaande verharding van betonstraatstenen is vanuit de ambitie gezien passend omdat het materiaal door zijn veroudering goed aansluit op de industriële, ruig/robuuste uitstraling van zowel het complex als het landschap. Vervangen door 'nieuw' materiaal is vanuit beeldkwaliteit echter ook voorstelbaar mits dit voor de volledige vork gelijktijdig gebeurt en in hetzelfde materiaal zodat de eenheid binnen de totale wegenstructuur in stand blijft. Vrijkomend materiaal kan eventueel ingezet worden als verhardingsmateriaal voor één of meerdere clusters.
- Kies bij het eventueel vervangen van de verharding opnieuw voor een (gebakken) klinker met dezelfde robuuste en bescheiden uitstraling. Zo kan voorkomen worden dat de weg te veel afsteekt van de gebouwde onderdelen van het complex en de verhardingsmaterialen die rond de gebouwen liggen.
- Voer snelheidsremmende maatregelen zoveel mogelijk uit in dezelfde materialen als de verharding van de weg zodat ze geen onderbreking vormen van de ruimtelijke samenhang.

Handreikingen bermen en taluds

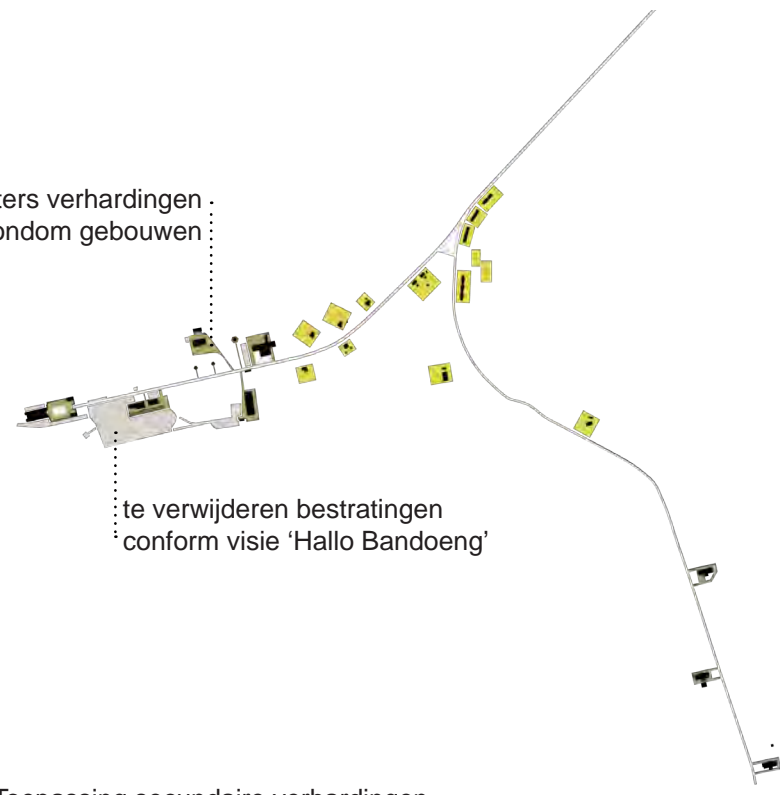
Onderdeel van het wegbeeld vormt ook de wegberm en eventuele taluds. Net als de verharding zijn deze elementen bepalend voor het ervaren van de ruimtelijke samenhang en het artificiële karakter van de wegen die bij het complex Radio Kootwijk horen. Om die samenhang en eigenheid te versterken, zijn de volgende handreikingen geformuleerd:

- Houd de insnijdingen en taluds langs de wegen zichtbaar omdat ze laten zien dat de weg als een kunstmatig element over het bestaande glooiende landschap is heen gelegd.
- Versterk in de open gebieden het contrast tussen het artificiële karakter van de weg en de natuur eromheen door de verschillende bermstrookjes (parkeerstroken, grindstroken, grasbermen) te laten vervallen en de weg terug te brengen tot de oorspronkelijke wegbreedte.
- Behoud en herstel de eenduidige inrichting van inritten met oude klinkers als onderdeel van de originele inrichting.

Toepassing verlichting binnen Radio Kootwijk

kleinschalige clusters verhardingen rondom gebouwen

Toepassing secundaire verhardingen

Handreikingen verlichting

Het al dan niet verlichten van routes is bepalend voor de landschapsbeleving. Daarnaast bepalen verlichtingsarmaturen ook het ruimtelijk wegbeeld en is verlichting daardoor een onderwerp dat van invloed is op de beeldkwaliteit. In lijn met het streven naar eenheid en het benadrukken van het artificiële karakter van 'de vork' zijn hiervoor de volgende handreikingen opgesteld:

- Koester duisternis als een belangrijk onderdeel van de unieke landschapsbeleving van de Veluwe. Beperk verlichting daarom alleen tot die plekken waar dat vanuit verkeerskundig en/of sociale veiligheid echt noodzakelijk is. Het gaat hierbij primair om het gebied van het dorp tot aan de watertoren (Radioweg) en tot aan gebouw F (Turfbergweg).
- Pas geen verlichting toe in de open heidevelden rond gebouw A en bij de gebouwen C,D en E. Verlichting verstoort juist hier de natuurbeleving van duisternis over een grote afstand. Mocht hier incidenteel verlichting noodzakelijk zijn pas die dan alleen toe op afslagen of bij ingangen van gebouwen en beperk het lichtniveau zoveel mogelijk door lage armaturen tot 1 meter hoog of aan gevels toe te passen.
- Behoud de armaturen in het dorp die ook in andere dorpen worden toegepast omdat ze laten zien dat Radio Kootwijk als 'levend monument' ook elementen bevat die in andere dorpen van Apeldoorn worden toegepast. Er is geen historische aanleiding om hier expliciet andere armaturen toe te passen.
- Handhaaf en herstel originele verlichtingselementen in binnenhof van het hoofdgebouw (poortlichten en oude masten rond de vijver) omdat ze een intergraal onderdeel uitmaken van gebouw A.
- Pas geen aanvullende illuminatie van gebouwen toe omdat ook dit niet passend is bij het streven naar 'duisternis' zoals in de visie 'Hallo Bandoeng' is benoemd. Vanwege de bijzondere positie en iconische waarde van gebouw A kan hier eventueel een uitzondering gemaakt worden voor incidentele en tijdelijke vormen van illuminatie zolang deze het karakter van het gebouw niet ondermijnen of een aantoonbaar negatief effect hebben op de ecologische waarde van de omliggende bos- en heidegebieden.

Handreikingen secundaire verhardingen

De ambitie om de hoofdwegenstructuur ('de vork') te versterken tot ruimtelijke drager van het complex zegt ook iets over de manier van omgang met ondergeschikte (secundaire) verhardingen rondom gebouwen en aansluitingen. Daarom is ook hiervoor een aantal handreikingen geformuleerd:

- Beperk de hoeveelheid aansluitingen op de hoofdwegen en de oppervlakte verhardingen rondom gebouwen tot wat vanuit de (nieuwe) functie van gebouwen noodzakelijk is. Hierdoor kan het natuurlandschap weer dichterbij de gebouwen komen en kan daarmee het gevoel van gebouwen die 'in het landschap staan' weer versterkt worden.
- Pas rond de gebouwen een andere verharding toe dan de klinkerverharding op de Radioweg/Turfbergweg. Hierdoor kan de hiërarchie tussen de hoofdwegenstructuur en de ondergeschikte verhardingen rond gebouwen verduidelijkt worden.
- Kies per cluster (zie paragraaf 2.3) voor één verhardingstype gebaseerd op de al aanwezige verhardingstypes ter plekke zodat zowel het beeld als het beheer eenduidig kan zijn.
- Hergebruik verhardingsmaterialen die al op het complex aanwezig zijn omdat het er voor kan zorgen dat nieuwe verhardingsvlakken in de clusters zich goed voegen naar al aanwezige vlakken en dat alle verhardingen op het complex een zelfde uitstraling hebben qua veroudering en textuur.

Referentiebeelden voor de uitstraling van meubilairreeks binnen Radio Kootwijk: functioneel en eenvoudig van vorm, artificieel qua uitstraling en onderling verwant qua vorm, kleur en materiaal.

Handreikingen meubilair en bebording

Voor het toekomstig gebruik van Radio Kootwijk zullen verschillende ondersteunende elementen noodzakelijk zijn voor informatievoorziening, route- en bewegwijzering, bebording, parkeervoorzieningen et cetera. Deze functionele elementen kunnen, mits goed vormgegeven, bijdragen aan het voelbaar maken van de ruimtelijke samenhang van het totale complex.

Vanuit de ambitie om die samenhang waar mogelijk te versterken zijn de volgende handreikingen geformuleerd:

- Ontwerp de omgeving dusdanig dat verwijsborden of andere functionele toevoegingen (b.v. anti parkeervoorzieningen) zo min mogelijk nodig zijn.
- Voorkom verrommeling door de posities van meubilair en andere functionele elementen als onderdeel van het (restaurant) ontwerp vast te leggen.
- Zorg dat meubilair op het complex herkenbaar is als een op elkaar afgestemd geheel waarbij verschillende elementen onderling verwant zijn in hun verschijningsvorm qua vorm, kleurstelling, materiaalkeuze et cetera.
- Sluit bij de uitstraling van het meubilair aan op het technisch/ industriële karakter van het complex Radio Kootwijk. Eenvoudige heldere vormen, eenduidigheid in materiaal met een robuuste uitstraling en een ingetogen kleurstelling die past bij het kleurenschema van het complex.

2.2.3 Werkspoor

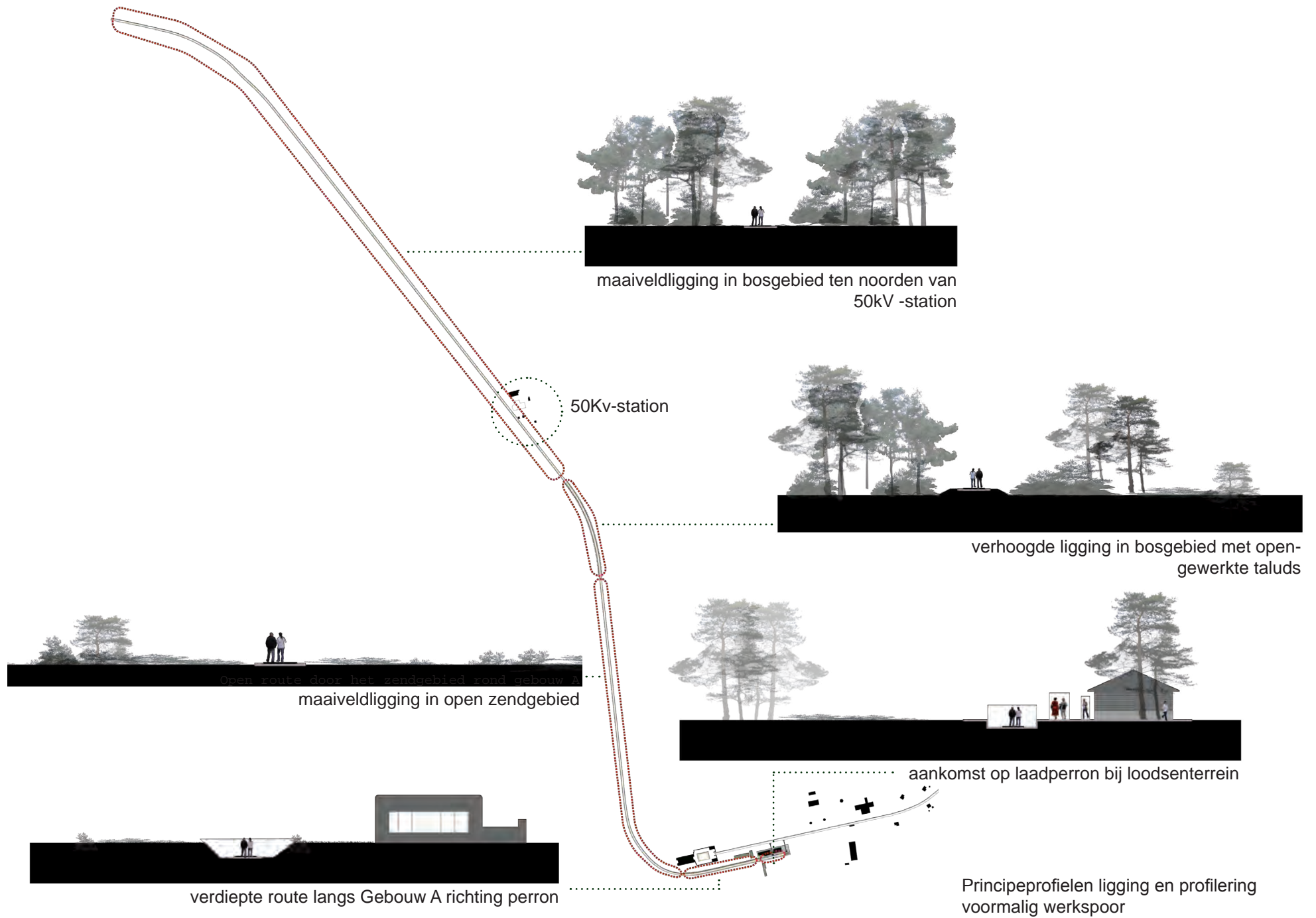
Betekenis

Net als de Radioweg naar gebouw A, vormt het voormalige werkspoor tussen het 50kV-station en het loodsenterrein een belangrijke drager voor de samenhang van het totale complex. Het vormt namelijk de enige ruimtelijke, functionele en cultuurhistorische verbinding tussen het geïsoleerde 50kV-station en het loodsenterrein en gebouw A. Daarnaast is het feit dat het een spoorlijn was, essentieel om de ligging en de functie van het loodsenterrein en het laadperron begrijpbaar te maken.

Ambitie eindbeeld

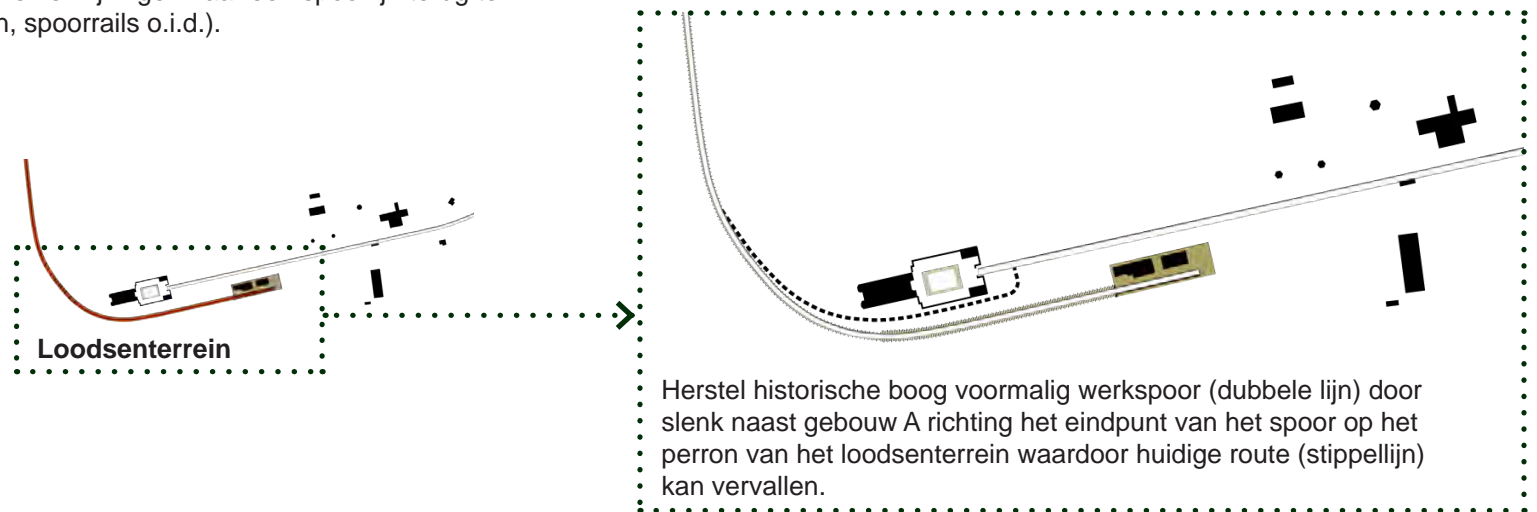
Het tracé van het voormalige werkspoor vormt een herkenbare verbinding tussen het laadperron op het loodsenterrein en het 50kV-station en heeft (als voormalige spoorlijn) een eigen identiteit die anders is dan de Radioweg. Hierdoor wordt de ruimtelijke, functionele en cultuurhistorische samenhang tussen gebouw A, loodsenterrein en het 50kV-station sterker voelbaar. Het kunstmatige karakter van de spoorlijn ten opzichte van het natuurlijke karakter van het landschap is herkenbaar in de vormgeving van de route.

Handreikingen

Om een herkenbare lijn te kunnen zijn en om het voormalige karakter als spoorlijn voelbaar te maken, zijn de volgende handreikingen geformuleerd:

- Maak de lijn van het voormalige werkspoor beter zichtbaar als onderdeel van het 'verhaal Radio Kootwijk'. Hierbij zal gekeken moeten worden naar het totale voormalige tracé tussen het loodsenterrein en het toekomstige parkeerterrein bij de A1 waar het werkspoor vroeger intacte in het landelijke spoornet.
- Herstel de historische ligging van de lijn rondom gebouw A zodat alle nog aanwezige elementen die met het originele werkspoor te maken hadden weer onderdeel worden van de lijn. Het gaat dan om de slenk naast gebouw A en het laadperron als historisch eindpunt.
- Versterk het kunstmatige karakter van de historische lijn van werkspoor ten opzichte van het natuurlijke karakter van de omgeving. Mogelijkheden hiervoor zijn bijvoorbeeld het kiezen van een afwijkend type bestrating voor deze route of het weer beter zichtbaar maken van nog aanwezige taludrestanten.
- Versterk het civieltechnische karakter als referentie naar de oude functie en het originele beeld door een verbijzondering in de toegepaste materialen, of een detaillering toe te passen. In lijn met de restauratiefilosofie voor de gebouwen is het daarbij echter niet wenselijk om letterlijke verwijzingen naar een spoorlijn terug te brengen (b.v. bielzen, spoorrails o.i.d.).

Indeling complex Radio Kootwijk in cultuurhistorische clusters

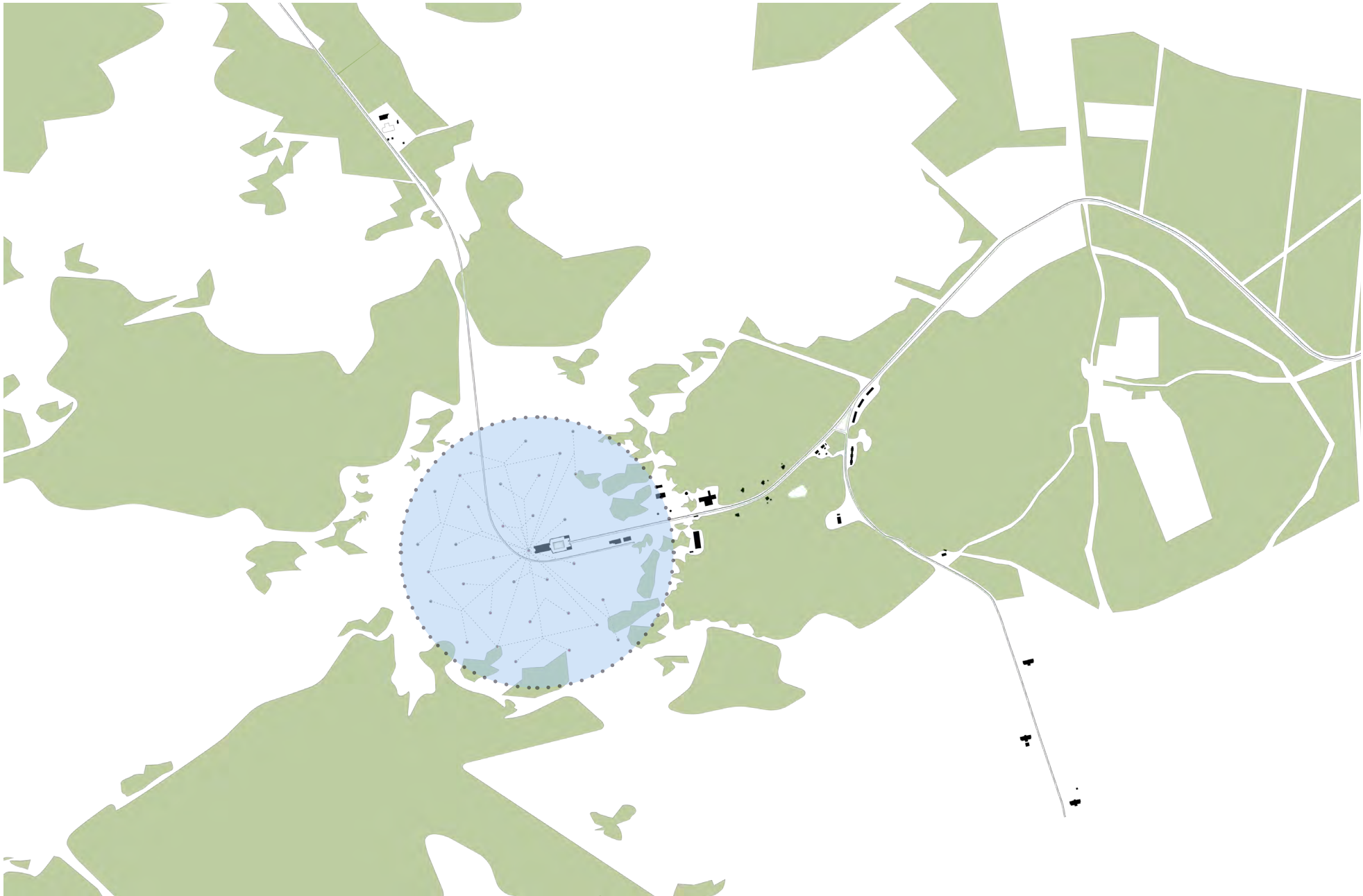
2.3 Cultuurhistorische clusters

2.3.1 Indeling

De betekenis en waarde van de gebouwen van Radio Kootwijk ligt niet alleen in hun onderlinge samenhang maar ook in de individuele architectonische of cultuurhistorische kwaliteit van gebouwen of delen van het complex. Het gaat daarbij om de oorspronkelijke functionele samenhang tussen delen van het complex (bijvoorbeeld gebouwen C, D en E die samen het kortegolfstation vormden) maar ook om architectonische of stedenbouwkundige verwantschap tussen losse gebouwen. Op basis van de cultuurhistorische analyse kan geconcludeerd worden dat het complex bestaat uit zes hoofdclusters waarbinnen een ruimtelijke, historische en/of functionele samenhang bestaat:

1. Gebouw A en het omliggende zendgebied
2. 50kV-station
3. Gebouwen C, D en E
4. Loodsenterrein
5. Hotel, watertoren, garage en Siemensloods
6. Dorp

Voor elk cluster zijn handreikingen opgesteld die tot doel hebben de cultuurhistorische en ruimtelijke samenhang binnen het cluster te waarborgen. Daarnaast zijn de handreikingen er ook op gericht de specifieke identiteiten van de clusters te vergroten waardoor hun originele betekenis sterker voelbaar wordt. Tot slot zijn handreikingen opgenomen voor een zorgvuldige inpassing van nieuwe functies (zoals parkeren of nieuwbouw) binnen de clusters.

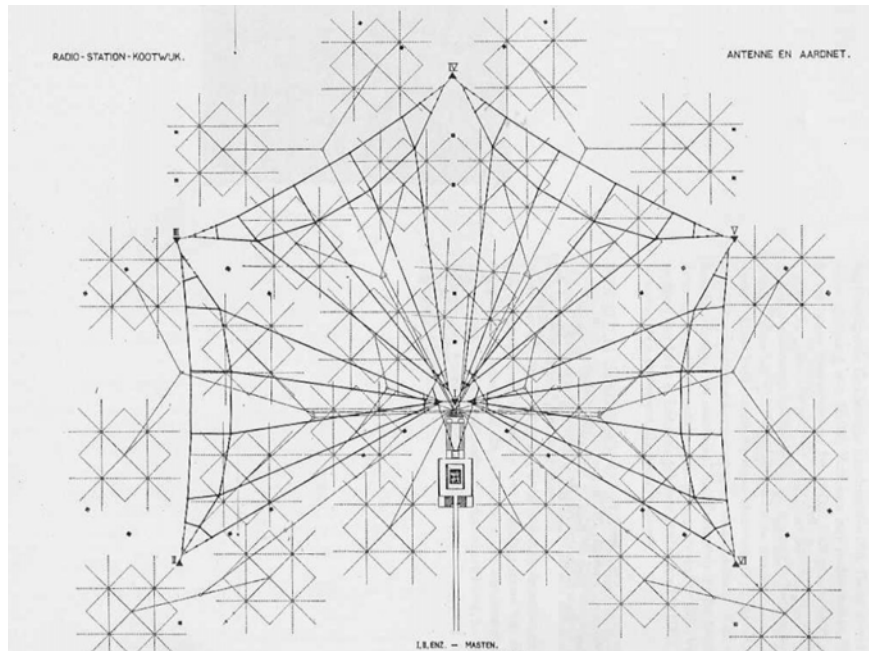

2.3.2 Gebouw A en zendgebied

Betekenis

Zowel de schaal van het gebouw, de architectuurstijl en de ligging aan het einde van de Radioweg midden in de open heidevelden laten zien dat gebouw A het onmiskenbare hoofdgebouw van het complex is en daarmee het icoon van Radio Kootwijk. Voor elke bezoeker vormt dit gebouw daarmee het hoofdmoment binnen de beleving van het totale complex.

Oorspronkelijk was het echter niet gebouw A maar het ensemble van gebouw A en het mastenterrein eromheen, dat bepalend was voor de ruimtelijke impact die het complex maakte. Een gedeelte van het landschap rondom gebouw A had dan ook een directe functionele relatie met het hoofdgebouw. Met het verdwijnen van de masten is deze relatie niet meer zichtbaar. Toch ligt juist in het (virtuele) systeem van punten, lijnen, verbindingen en signalen de kern van wat Radio Kootwijk was. Zonder het verhaal van de masten en het zendgebied is een deel van de functie van gebouw A en daarmee het complex als geheel niet begrijpbaar.

Ambitie eindbeeld

De iconografische zeggingskracht van gebouw A is versterkt en de relatie tussen gebouw A en het voormalige zendgebied is vergroot. Gebouw en landschap zijn daarmee samen bepalend voor de zeggingskracht van dit deel van het complex.

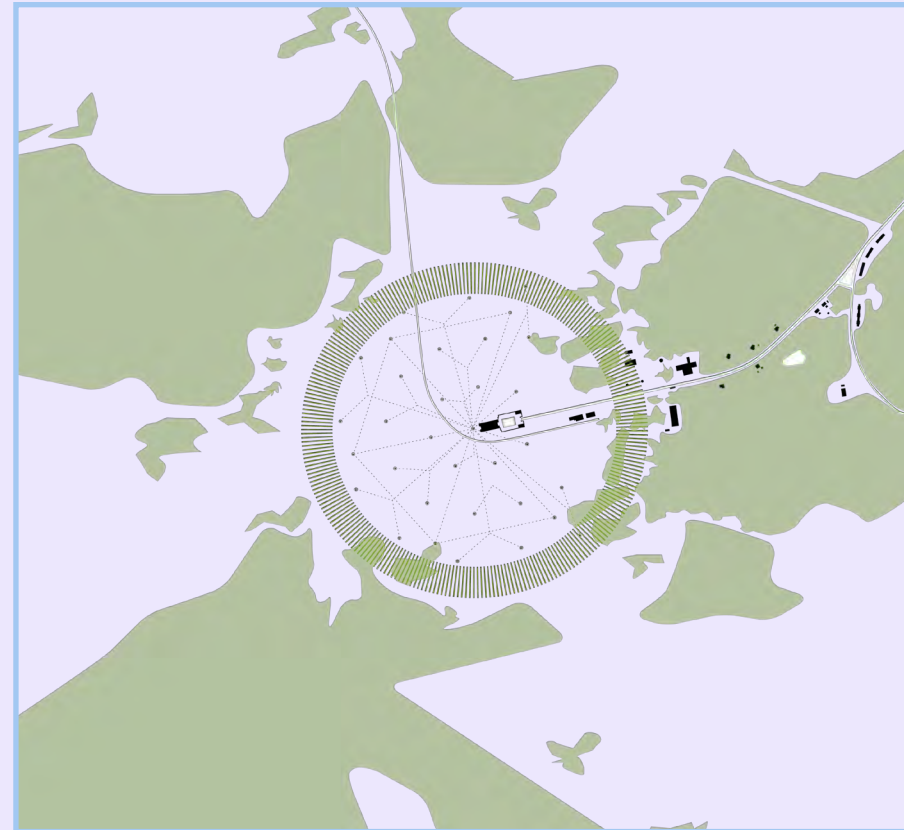
De oorspronkelijke functionele en ruimtelijke relatie tussen hoofdgebouw A en het (verdwenen) zendgebied is weer voelbaar gemaakt door het toevoegen van (tijdelijke) ruimtelijke verbeeldingen van virtuele lijn en punt raster van masten en kabels. Hierbij gaat het expliciet niet om de beleving van het zendgebied als afgebakende ruimte (zend'cirkel' of 'zeshoek') maar om het (tijdelijk) voelbaar maken welk deel van het landschap rondom gebouw A nog een functionele relatie had met het hoofdgebouw (zie intermezzo).

Ruimteform zendgebied

Eén van de uitgangspunten vanuit de visie 'Hallo Bandoeng... Hier Radio Kootwijk' is het weer zichtbaar maken van het oorspronkelijke zendgebied rond gebouw A in de vorm van een open ruimte. Daarnaast is een aantal ecologische verbindingen met omliggende open heidegebieden wenselijk om de landschappelijke en ecologische samenhang van het gebied op een hoger schaalniveau te verbeteren.

Tijdens de ontwerpessies voor het BKP is onderzocht hoe de wens van een geregisseerd ruimtebeeld voor het zendgebied gecombineerd kan worden met de ecologische en beheersmatige aspecten van het natuurlandschap waar spontane (niet geregisseerde) ontwikkeling juist centraal staat. Hiervoor zijn drie opties verkend waarvan er uiteindelijk één als vertrekpunt is gekozen voor de verdere uitwerking. In deze toelichting worden de drie opties kort toegelicht en de voor- en nadelen benoemd. Hierbij staan steeds drie aspecten centraal:

- Is de keuze voor een vorm (cirkel, zeshoek, vrije vorm) te motiveren vanuit een cultuurhistorisch gegeven?
- Is de vorm ruimtelijk herkenbaar ook als de open verbindingen met de omgeving zijn gerealiseerd?
- Sluit het eindbeeld aan op de uitgangspunten van de visie 'Hallo Bandoeng' en het overkoepelende beheersbeleid van StaatBosbeheer voor de Veluwe?

Optie 1: benadrukken van de zend'cirkel' als ruimteform

Het creëren van een cirkelvormige ruimte rondom het Hoofdbebouw is een ruimtelijk heldere keuze maar zorgt ervoor dat de relatie met het grotere landschapsbeeld van de 'eindeloze Veluwe' niet wordt benadrukt. Een expliciete cirkelvorm is echter historisch gezien niet correct omdat het mastenterrein van oorsprong ruimtelijk onbegrensd was en het grid feitelijk een zeshoek vormde en geen cirkel.

Om de omliggende heidegebieden ecologisch gezien met elkaar te verbinden zijn openingen in de cirkelvorm noodzakelijk waardoor de cirkelvorm in zijn uitwerking ruimtelijk minder expliciet beleefbaar te maken is dan de cirkel in abstractie op tekening suggereert.

Optie 2: benadrukken van de zend'zeshoek' als ruimtevorm

Als het zeshoekige patroon van het oorspronkelijke mastenterrein het vertrekpunt vormt voor de ruimtelijke beëindiging van de route naar gebouw A ontstaat een minder heldere ruimtevorm als de cirkel (optie 1). Ook vormt het hoofdgebouw dan niet meer het gevoelsmatige middelpunt van de ruimte maar eerder het 'balkon' van waaruit naar het landschap gekeken wordt. Vanuit 'Hallo Bandoeng' is dit niet wenselijk omdat gestreefd wordt naar het plaatsen van gebouw A midden in de leegte van de natuur. Als ook de gewenste ecologische verbindingen met de omliggende open ruimtes worden gerealiseerd wordt ook deze expliciete ruimtevorm minder sterk beleefbaar doordat er gaten zullen vallen in de randen van de zeshoek.

Optie 3: geen expliciete ruimtevorm maar terug naar het gebouw als middelpunt van de 'eindeloze Veluwe'

Vanuit cultuurhistorisch oogpunt is het de meest logische keuze om terug te grijpen op de oorspronkelijke zeggingskracht van gebouw A als gebouw midden op de vlakte van de 'eindeloze Veluwe'. Door niet te kiezen voor het benadrukken van een expliciete ruimtevorm (cirkel, zeshoek) maar voor het realiseren van zoveel mogelijk aansluitingen op open gebieden rondom het gebouw wordt de beleving van leegte en ruimte gemaximaliseerd.

Binnen deze open opzet spelen ook de ondersteunende gebouwen zoals de Garage, de watertoren, de Siemensloods, de pompgebouwen en het loodsenterrein een wezenlijke rol in de ruimtelijke beleving. Hierdoor wordt de rol van deze gebouwen als ondersteunend onderdeel van het hoofdgebouw beter leesbaar.

Deze oplossing sluit dan ook het dichtst aan bij de verschillende ambities vanuit Hallo Bandoeng en is als vertrekpunt genomen voor de uitwerking in het bestemmingsplan en in het BKP.

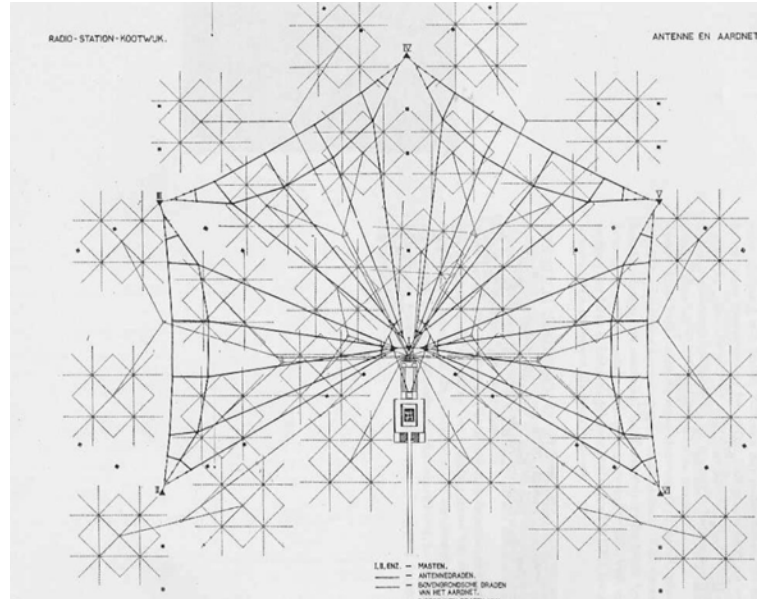
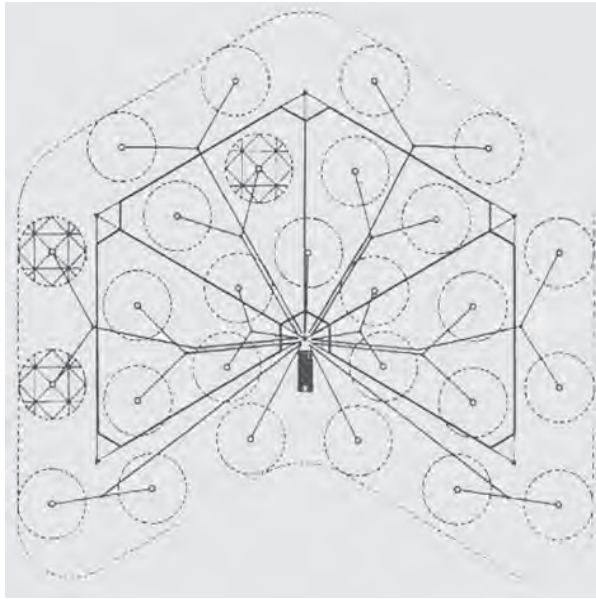

Handreikingen

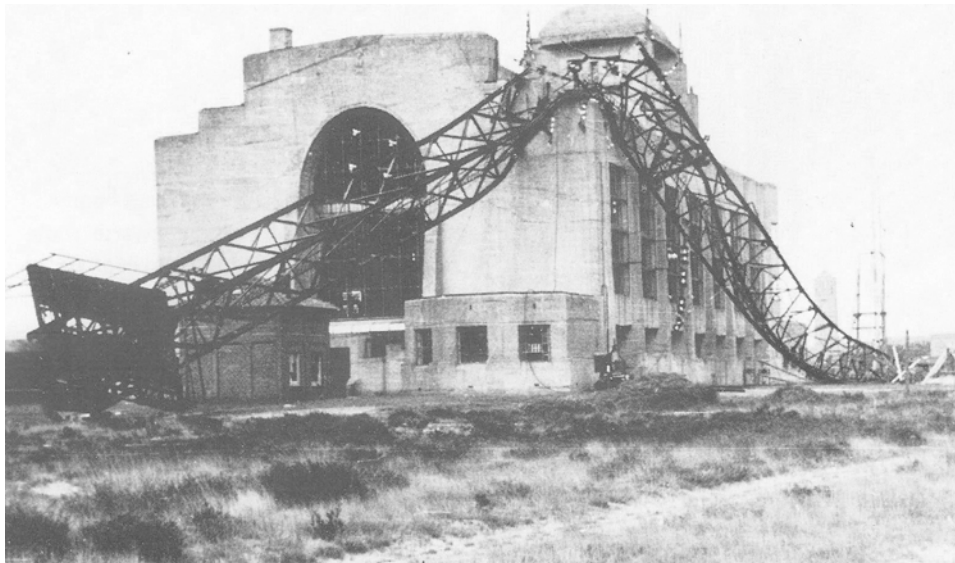
Om de ruimtelijke impact van gebouw A en het zendgebied samen te versterken zal zowel bij de restauratie van gebouw A als bij de transformatie van het omliggende bos- en heidelandschap extra aandacht moeten zijn voor de ruimtelijke samenhang tussen gebouw en zendgebied. Daarnaast zal in de vorm van een expliciete uitwerkingsopgave gezocht moeten worden naar een permanente of tijdelijke verbeelding van de originele zendfunctie. Voor beide opgaven zijn handreikingen geformuleerd.

Handreikingen Gebouw A, annexen en voorhof:

- Behoud waar mogelijk en zinvol nog aanwezige (originele) elementen in en rond het gebouw die iets vertellen van de originele functie zoals restanten van oude elektrische-, verlichting- en verwarmingsapparatuur.
- Respecteer de maat en schaal van de grote hal door deze niet verder te compartimenteren en herstel zoveel mogelijk originele karakteristieken.
- Behoud overblijfselen van het originele gebruik in de grote hal waar mogelijk en zinvol nog zichtbaar.
- Verwijder indien dit logistiek mogelijk is verhardingen buiten de voorhof en de toegangsweg om het gebouw meer in het natuurlandschap te plaatsen en daarmee het waardevolle contrast tussen natuur en cultuur verder te vergroten.
- Behoud de (originele) klinkerverharding aan weerszijden van gebouw A als deze ook een nieuwe functionele betekenis kan hebben voor het gebouw bijvoorbeeld voor bevoorrading.
- Maak de voorhof van gebouw A 'leeg' van los meubilair, vlaggenmasten of additionele verlichting met uitzondering van restauratie van die elementen die bij de originele inrichting horen.

Vershillende configuraties van het verdwenen netwerk van zendmasten rond gebouw A.

Neergestorte zendmast op gebouw A als gevolg van opblazen van de tuien door de Duitse bezetter aan het eind van de Tweede Wereldoorlog

Handreikingen Zendgebied:

- Gebruik de historische situatie en de verschillende configuraties die het mastennetwerk heeft gekend als inspiratiebron voor eigentijdse tijdelijke of permanente toevoegingen aan Radio Kootwijk die iets van de originele functie van het complex als zendstation weer beleefbaar maakt.
- Streef naar een nieuwe verbeelding van een historische aanleiding en niet naar een letterlijke verbeelding (b.v. terugplaatsen van een zendmast) of een autonome toevoeging aan het landschap.
- Zorg ervoor dat nieuwe tijdelijke of permanente toevoeging(en) ruimtelijk ondergeschikt blijven ('bescheiden') aan het grote landschapsbeeld zoals in paragraaf 2.2.1 is omschreven.
- Zorg ervoor dat de beleving van het oorspronkelijke gegeven van het raster letterlijk en figuurlijk gelaagd kan zijn. Op maaiveld niveau hoeft er geen zicht te zijn op het systeem als totaal. Die samenhang van de verschillende puntelementen kan ook op andere manieren of op andere plekken ervaarbaar worden gemaakt (zoals b.v. vanaf de toren van gebouw A).
- Onderzoek of een combinatie van meerdere verbeeldingsvormen (fysiek, virtueel, tijdelijk en permanent) en de toepassing van vernieuwende digitale technieken een brug kan slaan naar de oorspronkelijke innovatieve en technische functie van het complex.
- Behoud, los van nieuwe toevoegingen, nog aanwezige relictten van het zendsysteem in situ zodat ook de originele elementen nog vindbaar en leesbaar zijn.

2.3.3 het 50kV-station

Betekenis

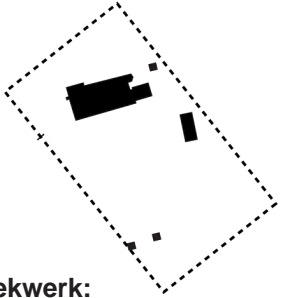
Het 50kV-station vormt een bijzonder en voor veel bezoekers verborgen, onderdeel van het complex Radio Kootwijk. Om functionele redenen lag deze stroomvoorziening voor Radio Kootwijk ruim buiten het zendgebied van het lange golfcomplex rondom gebouw A. Het werkspoor vormde de enige zichtbare relatie tussen beide complexen. Het geïsoleerde en afgesloten karakter van het 50kV-station, de bijzondere architectuur van het gebouw van architect Fels en de aanwezigheid van veel relictten zoals hoogspanningsmasten, het provisorium en het isolatorenveld, vertellen gezamenlijk een specifiek deel van het verhaal van Radio Kootwijk.

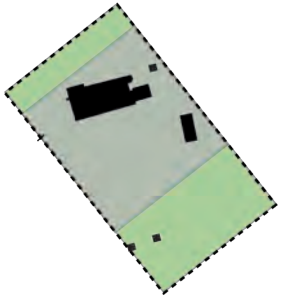
Ambitie en eindbeeld

Het geïsoleerde en unieke karakter van het 50kV-station ten opzichte van het lange golf complex en de directe omgeving van het station is ruimtelijk versterkt. Daarnaast zijn nog aanwezige relictten in zowel gebouw als buitenruimte geïntegreerd in het gerestaureerde gebouw en de heringerichte buitenruimte. Het contrast tussen het station als artificieel element in een verder natuurlijk landschap is hersteld en uitvergroot.

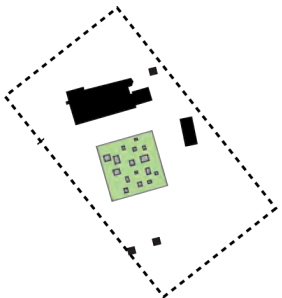
Schematische weergave
bouwstenen voor (her)inrichting
buitenruimte 50kV-station

hekwerk:
benadrukken expliciet geïsoleerde en
afgesloten setting 50kV-station

grondvlak:
functioneel grindvlak rondom ge-
bouwen met grasvlakken.

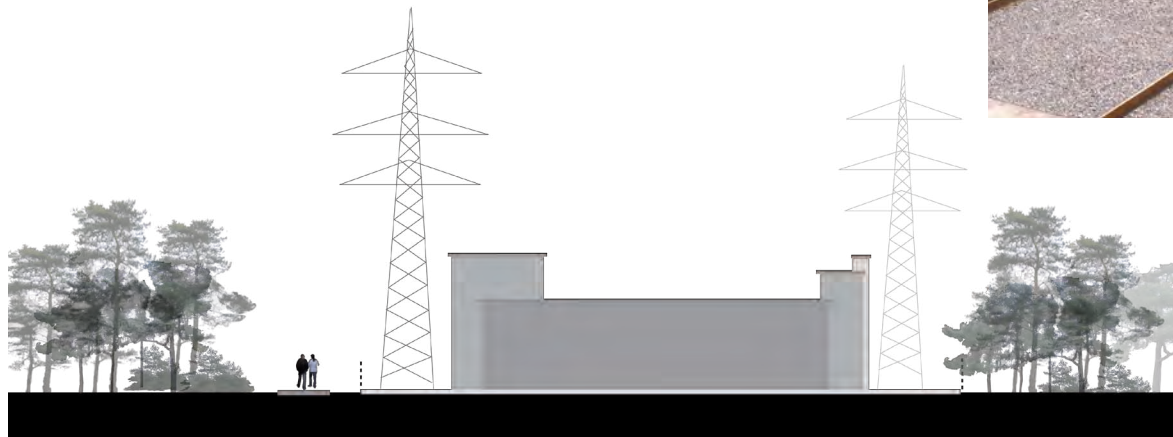

schakeltuin:
bijzonder ruimtelijk element binnen
het 50kV-complex

48

Referentiebeelden en beeld voorma-
lige schakeltuin als voorbeeld voor
sobere, artificiële inrichting buiten-
ruimte als contrast met het omliggende
natuurlandschap

Principeprofiel 50kV-station als afgebakende open ruimte in het verder besloten bosgebied

Handreikingen

- Ga bij restauratie van het gehele complex primair uit van restauratie van het casco.
- Behoud waar mogelijk en zinvol in relatie tot het toekomstige nieuwe gebruik nog aanwezige (originele) elementen in en rond het gebouw die verwijzen naar de originele functie. Hetzelfde geldt ook voor de ondersteunende gebouwen (provisorium, brandweer) en de nog aanwezige masten.
- Behoud en restaureer restanten van de transformatoropstellingen, masten, borden / waarschuwingen van hoogspanning en bijgebouwen om daarmee de functioneel-ruimtelijke relaties tussen gebouw en de buitenruimte van het 50kV-station voelbaar te houden.
- Behoud en versterk het geïsoleerde karakter van het 50kV-station door het complex ook in de toekomst aan alle zijdes door bos omgeven te laten zijn en het af te sluiten met een hekwerk.
- Vergroot het contrast tussen binnen (techniek) en buiten (natuur) het 50kV-station door het terrein binnen de hekken op een andere manier vorm te geven dan het landschap buiten de hekken (open versus besloten, bos versus grasweide, natuurlijk versus culturele beplanting en/of beheer).
- Behoud en herstel de originele grindverhardingen in combinatie met grasvelden rond de gebouwen.
- Verbijzonder die plekken op het terrein die nog originele elementen bevatten en een nieuw functioneel gebruik kunnen krijgen, zoals de schakeltuin.

2.3.4 Het korte golfcomplex (C, D en E)

Betekenis

Het korte golfcomplex vormt een zelfstandig onderdeel van de geschiedenis van Radio Kootwijk. Deze eigenheid is afleesbaar in de geïsoleerde ligging van de drie zendgebouwen los van het 'hoofd' complex van Radio Kootwijk rond gebouw A. De kleinschalige ensembles van gebouw, koelvijver, bomen en loods vormen markante punten in het open natuurlandschap en benadrukken door hun kleine maat en schaal ook de onmetelijkheid van de vlakte eromheen.

Ambitie en eindbeeld

De drie gebouwen zijn als bescheiden ensembles ('cultuureilandjes') herkenbaar in de onmetelijkheid van de natuurlijke heidevelden van de Veluwe. Nieuwe functies zijn ingepast zonder dat het landschapsbeeld van de omgeving verstoord wordt. Gebouwen, koelvijvers, originele boombeplantingen en overige originele elementen zijn als ensemble gerenoveerd.

Handreikingen

De ontwikkelingen van het korte golfcomplex zijn bescheiden en hebben een beperkte ruimtelijke impact. Toch vraagt herbesteding om zorgvuldige benadering van zowel de restauratie van de gebouwen als de inrichting van de buitenruimte rond de gebouwen. Hiervoor zijn de volgende handreikingen geformuleerd:

- Stel de ensemblewaarde van gebouw en buitenruimte centraal waarbij ook de verharding rondom de gebouwen, de tamme kastanjes, de koelvijvers, de dieselloods en het badhokje onderdeel uitmaken van het restauratie- en herbestedingsplan per gebouwcluster.
- Hanteer bij herbesteding de originele raamstructuur als leidend principe voor een nieuwe interne indeling van het gebouw zodat de ruimtelijke uitstraling van het gebouw aan de buitenzijde niet wordt aangetast.
- De keuze voor dakbedekking is essentieel voor het karakter van het gebouw. Sluit bij vervanging van het dak aan op de originele dakbedekking om zo de originele uitstraling van de gebouwen zoveel mogelijk te benaderen.
- Zorg ervoor dat nieuwe functies in de gebouwen de bescheiden ruimtelijke impact van het ensemble op de omgeving niet verstoren. Met name het limiteren en de wijze van inpassen van het parkeren rond de gebouwen is hierbij van belang.
- Respecteer en versterk de karakteristiek dat de gebouwen 'open' in het landschap liggen zonder afschermdende beplanting of hekwerken.

2.3.5 Loodsenterrein

Betekenis

Het loodsenterrein is lange tijd het meest dynamische onderdeel van het totale complex Radio Kootwijk geweest. Het vormde in het begin het eindpunt van het werkspoor dat materiaal aanvoerde voor de bouw van Radio Kootwijk. Later werden hier nieuwe gebouwen met een tijdelijk en ondersteunend karakter toegevoegd, werd een gedeelte ook als zendstation gebruikt en werden buiten gebruik geraakte loodsen ook weer gesloopt. Juist dit dynamische karakter en de ondersteunende rol van het loodsenterrein vormt een apart, maar essentieel, onderdeel van het 'verhaal Radio Kootwijk'. Tot slot is de aanwezigheid van de loodsen en het laadperron ook bepalend voor het kunnen begrijpen waarom het voormalige werkspoor hier eindigde.

Ambitie en eindbeeld

Het loodsenterrein bestaat uit een ensemble van meerdere gebouwen. De ondersteunende rol en de karakteristieke dynamiek van bouw en sloop die het loodsenterrein van oorsprong had, wordt ook doorgezet naar een dynamisch gebruik van dit cluster in de toekomst. De inrichting en uitstraling van gebouwen en buitenruimtes laten deze dynamiek ook zien.

Sloop van gebouwen op het loodsenterrein

De visie zet in op het realiseren van meer 'leegte' rondom gebouw A om daarmee de ruimtelijke beleving van het gebouw A in het open landschap van de 'eindeloze Veluwe' te kunnen versterken. In 'Hallo Bandoeng' is al geconcludeerd dat gebouw B hiervoor gesloopt mag worden. Tegelijkertijd is opgenomen dat de keuze of er meer loodsen gesloopt moeten/mogen worden als ontwerppoging nader moet worden uitgewerkt. Tijdens de ontwerpsessies voor het BKP is dit uitgewerkt. Hiervoor is een aantal varianten van behoud en sloop gevisualiseerd en beoordeeld op de volgende aspecten:

- Wat is het effect op de ruimtelijke beleving van gebouw A gezien vanaf de centrale route ernaar toe (De Radioweg)?
- Wat is het effect op de cultuurhistorische leesbaarheid en zeggingskracht van het loodsenterrein als een complex van gebouwen?

Situatie voorjaar 2010 inclusief loods B

Variant 1: sloop loods B, behoud loodsen T en P

De sloop van loods B is cruciaal voor een optimale beleving van de kwaliteit van gebouw A. De loods schuift door zijn positie teveel in het beeld waardoor annex A niet goed zichtbaar is en de symmetrie van gebouw A als eindpunt van de formele as van de Radioweg niet beleefbaar is. Sloop is dan ook al in Hallo Bandoeng voorzien.

De twee loodsen en het (vanaf de weg niet zichtbare) laadperron vormen in deze variant nog een geheel dat leesbaar is als een loodsen'terrein'.

Met het terugleggen van de bosrandzone om het zendgebied weer als open ruimte beleefbaar te maken wordt de openheid rondom gebouw A al eerder en forser ingezet dan in Hallo Bandoeng wordt aangenomen. Hierdoor verdraagt de open ruimte ook meer elementen (zoals de loodsen). De loodsen vormen in deze variant immers een onderdeel van een reeks van gebouwen die de weg begeleiden richting het Hoofdgebouw.

In deze variant zijn cultuurhistorische waarden (leesbaarheid historie) en landschapsbeleving (openheid en ruimte) dan ook goed in balans.

Intermezzo: ontwerppoging 'Hallo Bandoeng': sloop/behoud gebouwen loodsenterrein

Variant 2: sloop loods B en T, behoud loods P

Als er één loods blijft staan is er niet meer sprake van een ensemble van gebouwen waardoor een wezenlijk element van de geschiedenis van deze plek niet meer herkenbaar is. Wat overblijft is een relict waarbij de vraag ontstaat of de architectonische waarde van dit enkele gebouw nog reden genoeg is om het te laten staan. Met het terugbrengen van het loodsenterrein tot één gebouw wordt dan ook een grens gepasseerd waarbij een belangrijk cultuurhistorisch aspect (dat het loodsenterrein een ensemble van gebouwen is) niet meer leesbaar is. De reden om dit wel te doen (maximale openheid rondom gebouw A) kan ook op een andere en effectievere manier worden gerealiseerd waardoor de aanleiding om meer dan één gebouw te slopen vanuit een ruimtelijk argument feitelijk niet nodig is.

Variant 3: sloop van alle loodsen

Met het slopen van alle loodsen verdwijnt een wezenlijke bouwsteen van de geschiedenis van Radio Kootwijk. Behoud van het laadperron is op dat moment onvoldoende omdat de logica van de ligging van dit perron als eindpunt van de spoorlijn niet meer verklaarbaar is voor de bezoeker.

Deze variant is dan ook niet acceptabel omdat de balans tussen landschapsbeleving (streven naar maximale openheid) en de leesbaarheid van de totale geschiedenis van het complex doorslaat en visuele overwegingen boven cultuurhistorische worden gesteld.

Conclusie

Zowel vanuit de ensemblewaarde die voor het loodsenterrein essentieel is als vanuit de ambities voor het landschapsbeeld van het zendgebied kan geconcludeerd worden dat sloop van Loods T en P niet nodig is om gebouw A voldoende zeggingskracht te geven in de openheid. De reden hiervoor ligt primair in de ontwerpende oplossing die tijdens de werksessies is ontwikkeld om het bosgebied eerder en forser open te maken waardoor de loodsen (net als andere ondersteunende gebouwen) los in de ruimte naast de as naar gebouw A staan. Met deze oplossing is dan zowel de openheid als de leesbaarheid van de cultuurhistorische betekenis van het loodsenterrein gewaarborgd. Deze oplossing (variant 1) is dan ook in het bestemmingsplan en BKP als uitgangspunt genomen voor de verdere uitwerking.

Referentiebeelden voor de wijze waarop (contouren van) gesloopte gebouwen van het loodsenterrein in het tot natuur omgevormde landschap kunnen worden gevisualiseerd.

Handreikingen

- Behoud het gevoel van een 'complex' van gebouwen door minimaal twee gebouwen (T en P) te handhaven (zie intermezzo).
- Restaureer en herbestem de te behouden gebouwen P en T dusdanig dat het eenvoudige, functionele en originele beeld van de loodsen zichtbaar blijft.
- Kies indien herbestemming of restauratie niet mogelijk is, voor herbouw van eenzelfde type loods met nieuwe materialen en met een vergelijkbare architectonische uitstraling.
- Versterk de ruimtelijke samenhang tussen de loodsen en het emplacement met perron en het (aangepaste) werkspoor naar het 50kV-station door ook het emplacement weer herkenbaar te maken en nog aanwezige originele relictten van het perron daarin op te nemen.
- Houd het dynamische en complexmatige karakter van het loodsenterrein herkenbaar door de contouren van het grondvlak van gesloopte gebouwen uit het verleden nog zichtbaar te houden in het terrein, door bijvoorbeeld de contouren of hoekpunten van de gesloopte gebouwen op subtiele wijze te markeren.
- Laat het ondersteunende en dynamische karakter van het loodsenterrein ook zichtbaar zijn in het toekomstige gebruik van gebouwen en buitenruimtes. Zo kan een cultuurhistorisch gegeven ook omgezet worden in een nieuw functioneel gebruik.
- Voorkom dat er grote vlakken verharding rondom het loodsenterrein blijven liggen of gaan ontstaan door verharding te beperken tot het (originele) laadperron, loopstroken rondom de gebouwen en noodzakelijke routes naar de Radioweg.
- Hergebruik zoveel mogelijk originele verhardingsmaterialen die al aanwezig zijn maar zorg voor samenhang op het niveau van het totale cluster (zie ook paragraaf 2.2.2.).

2.3.6 Hotel, watertoren, garage, pomphuisjes en Siemensloods

Betekenis

Het cluster gebouwen op de overgang van het oorspronkelijke (afgesloten) bedrijfsmatige deel van het complex en het openbare dorpsgedeelte vormt een apart cluster binnen het complex Radio Kootwijk. Deze gebouwen hebben een ondersteunende functie gehad voor het functioneren van het complex zoals hotelvoorziening, watervoorziening, garage, opslag en productie of toegangscontrole. Elk gebouw vertelt daarmee een klein deel van het verhaal van Radio Kootwijk als geïsoleerd en zelfvoorzienend complex.

De gebouwen maken daarnaast ruimtelijk onderdeel uit van de hoofdroute via de Radioweg naar gebouw A. Ze markeren de overgang van woningen in het dorpscluster naar het cluster van het loodsenterrein en gebouw A. Door de ligging van de gebouwen op afstand van de weg zijn ze herkenbaar als ondersteunende functies voor het complex. Het grote verschil in architectuurstijlen tussen de gebouwen onderling benadrukt daarbij de verschillende functies die de gebouwen hadden.

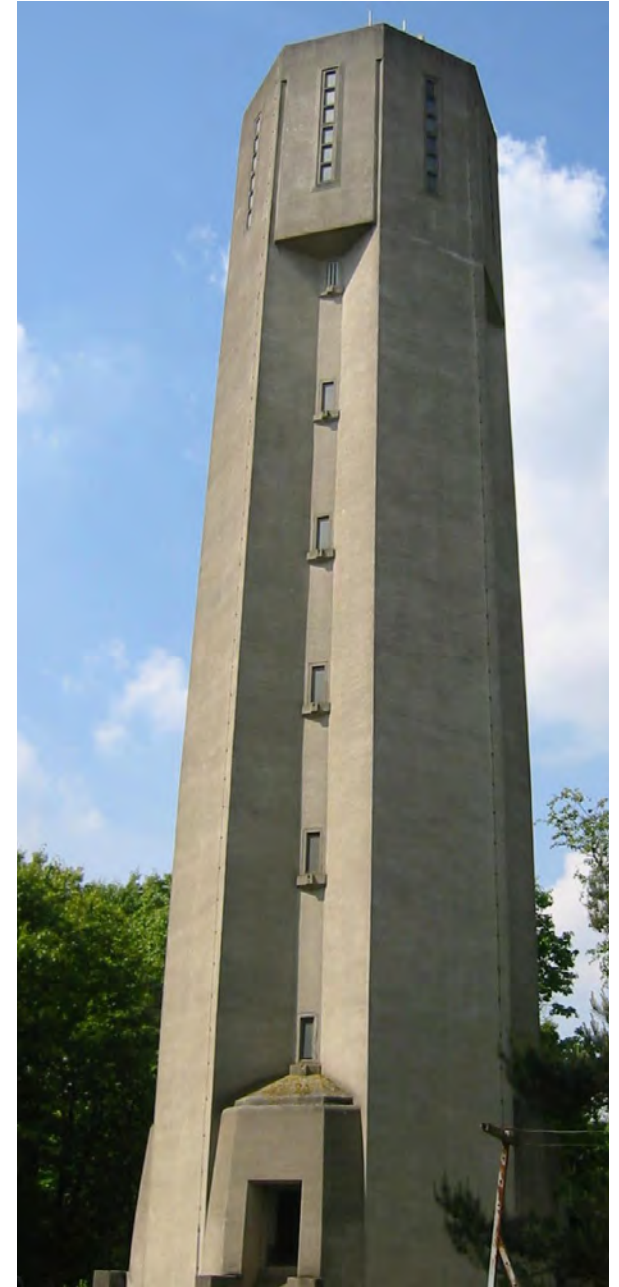
Het parkeerterrein achter het hotel zoals in het bestemmingsplan is vastgelegd vormt een nieuwe toevoeging aan het complex die vanuit de herbestemming noodzakelijk is en die ingepast dient te worden in het totaalbeeld.

Ambitie en eindbeeld

De gerestaureerde gebouwen zijn herkenbaar als een samenhangend cluster waarbij de individuele gebouwen de geleidelijke overgang van dorp naar gebouw A via de Radioweg ruimtelijk begeleiden. Hoewel de nieuwe functie van de verschillende gebouwen ook vraagt om ruimte voor een eigen (vernieuwde) identiteit is de oorspronkelijke architectonische karakteristiek van het gebouw ook na herbestemming nog leesbaar.

Het nieuwe parkeerterrein achter het hotel vormt een nieuw onderdeel van het ensemble van hotel en watertoren en heeft een inrichting die aansluit op het functionele karakter van het complex Radio Kootwijk. Het terrein neemt een ruimtelijk ondergeschikte positie ten opzichte van het hotel en het omliggende landschap in, en is herkenbaar als nieuwe toevoeging.

Handreikingen ensemble en individuele gebouwen

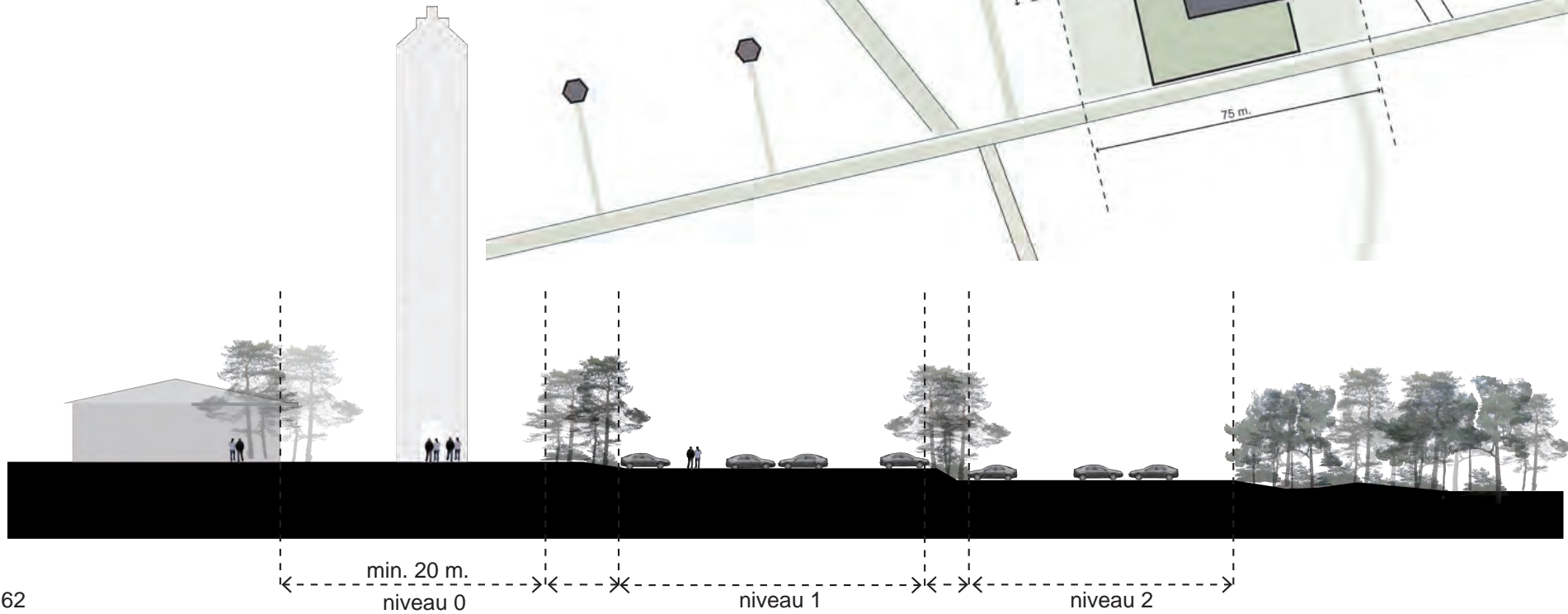
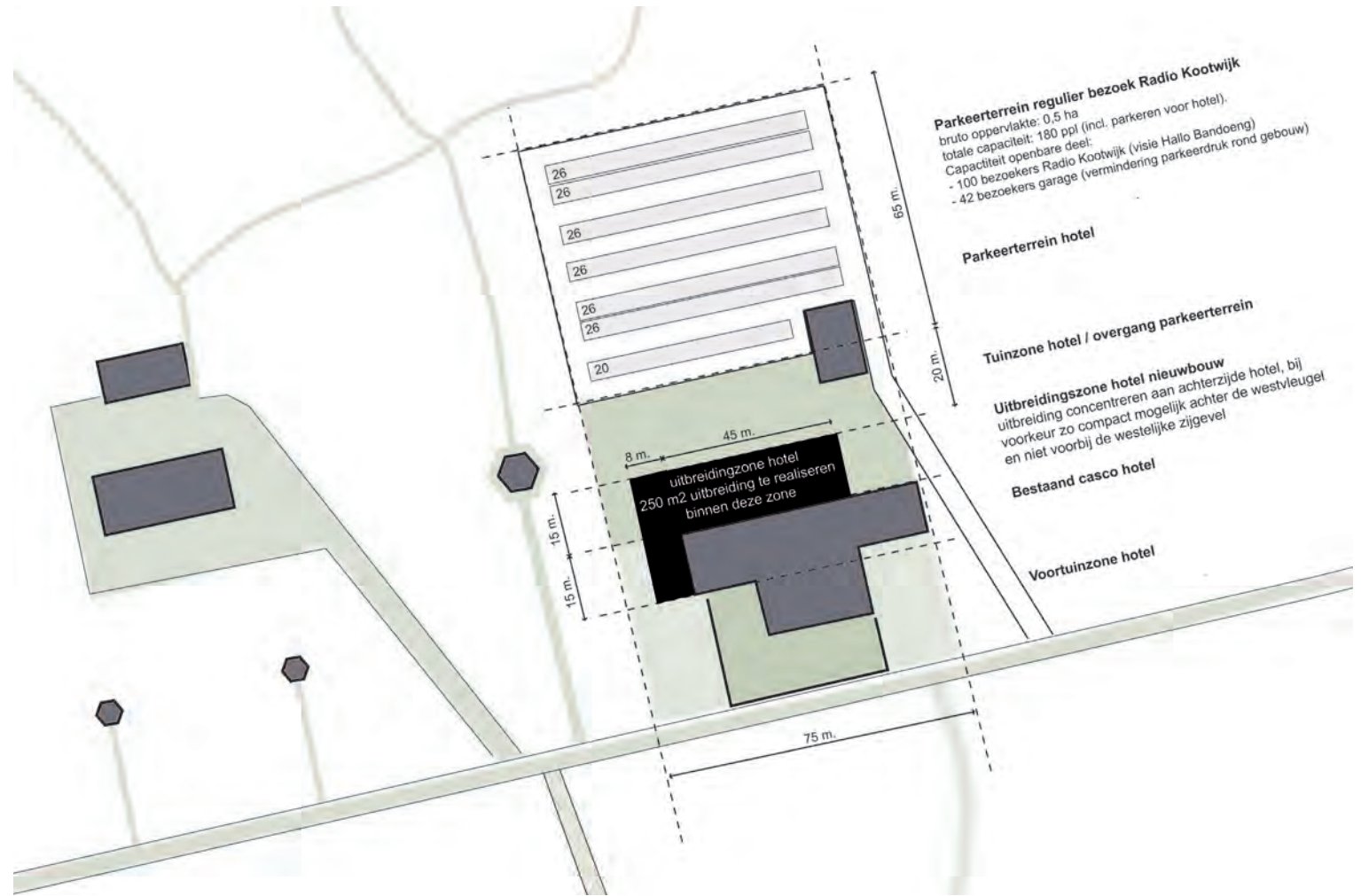
- Versterk de individuele architectonische karakteristieken van elk gebouw door restauratie van het casco met behoud / herstel van originele kenmerken.
- Herstel de zichtrelaties tussen dit cluster gebouwen en gebouw A waardoor de samenhang tussen deze gebouwen en het hoofdgebouw ruimtelijk beter beleefbaar wordt.
- Maak de gebouwen beter zichtbaar vanaf de Radioweg waardoor niet alleen de individuele gebouwen maar ook het ensemble van gebouwen samen sterker herkenbaar wordt.
- Voorkom verrommeling rondom de gebouwen door het totale cluster vanuit één samenhangend buitenruimte ontwerp in te richten.
- Maak de grens tussen afgesloten bedrijfsmatig deel en openbaar woondeel van het complex Radio Kootwijk beter voelbaar in de inrichting van de omgeving van het wachthuisje en de oorspronkelijke slagboom.
- Beperk de hoeveelheid verharding rond gebouwen en breng het aantal aansluitingen op de Radioweg terug tot één per gebouw.

Handreikingen uitbreiding gebouw H

- Concentreer de uitbreiding van gebouw H volledig aan de achterzijde waardoor de uitbreiding vanaf de Radioweg niet zichtbaar is. Uitbreiding aan de zijkant alleen toepassen indien is aangetoond dat een oplossing volledig aan de achterzijde niet haalbaar is.
- Zorg ervoor dat de uitbreiding qua volume en architectuurexpressie ondergeschikt blijft aan het hoofdgebouw.
- Zorg ervoor dat de uitbreiding architectonisch herkenbaar is als een latere toevoeging.
- Behoud de zichtbaarheid van de originele architectonische karakteristieken van de achtergevel van gebouw H.

Referentiebeeld functionele inrichting en groene inpassing parkeerterrein

Handreikingen nieuw parkeerterrein

- Beperk de ruimtelijke impact van het parkeren rondom de gebouwen (m.n. garage, hotel en Siemensloods) door parkeren zoveel mogelijk te clusteren op één terrein 'achter' het hotel.
- Voorkom verstoring van de hoeveelheid geparkeerde auto's op de omgeving door het parkeerterrein achter het hotel niet groter te maken dan de 'envelop' die overblijft als zichtlijnen langs het (uitgebreide) hotel en de watertoren vrijblijven.
- Zorg voor voldoende afstand en een zorgvuldige (groene) inpassing van het parkeren ten opzichte van het hotel.
- Benut aanwezige hoogteverschillen aan de randen van het parkeerterrein om het parkeerterrein ruimtelijk af te schermen van de omgeving.
- Zoek qua maat en schaal aansluiting op de kleinschaligheid van het hotel. Het compartimenteren van het terrein met hoogteverschillen of groenelementen op het parkeerterrein kunnen hiervoor zorgen.
- Beperk de hoeveelheid verharding om de ruimtelijke impact van het parkeerterrein te minimaliseren.
- Herstel wandelroutes die worden onderbroken als gevolg van de realisatie van het parkeerterrein door bezoekers om het parkeerterrein heen te leiden naar de Radioweg.
- Overweeg of de oude paardenloods achter het hotel een ondersteunende rol kan spelen in het functioneren van het parkeerterrein of het hotel (b.v. parkeermanagement, informatievoorziening, fietsenstalling). Indien de huidige loods daarvoor niet geschikt is maar er is wel behoefte is aan een dergelijk element, overweeg dan om op dezelfde plek een nieuw gebouw te realiseren als referentie naar de oude loods.

Inpassing parkeerterrein achter hotel

In de visie 'Hallo Bandoeng' is een nieuw te realiseren parkeerterrein 'achter' het hotel voorzien om een groot gedeelte van de parkeeropgave van het complex op te kunnen vangen. Tijdens het ontwerpproces voor het BKP zijn de randvoorwaarden voor inpassing van dit parkeerterrein verder uitgewerkt. Essentieel hiervoor was om de exacte positie en omvang van het parkeerterrein in relatie te bezien tot de beoogde herontwikkeling van het hotel en de directe omgeving. Gezocht is naar een positie waardoor het parkeerterrein vanaf de Radioweg niet in het zicht ligt en daarmee de beleving van hotel, watertoren en garage als onderdeel van het natuurlandschap zou verstoren. Om dat te bereiken is een aantal uitgangspunten verwerkt in de uiteindelijke bepaling van de contour van het parkeerterrein:

- Het parkeerterrein mag niet breder worden als de breedtemaat van het hotel zodat het vanaf de weg niet zichtbaar is.
- Het parkeerterrein mag niet te ver naar 'achteren' (noordzijde) omdat daardoor het parkeerterrein in de aanwezige verlaagde slenk komt te liggen. Deze natuurlijke barrière wordt als natuurlijke grens gerespecteerd.
- Het parkeerterrein moet een functionele, efficiënte en heldere opzet kunnen krijgen passend binnen de beeldtaal van Radio Kootwijk en in contrast met de meer landschappelijk organische parkeerplaatsen die elders voorkomen (o.a. bij Hoog Buurlo).
- Tussen hotel(uitbreiding) en het parkeerterrein dient voldoende (groene) ruimte open te blijven. Deze ruimte zorgt er ook voor dat de zichtlijn op de watertoren gehandhaafd kan blijven en dat er tussen hotel en parkeerterrein voldoende ruimte is om een goede routing van parkeerterrein naar de Radioweg in te passen.
- De capaciteit wordt vergroot ten opzichte van de opgave vanuit 'Hallo Bandoeng' (140 ppl). De parkeerplaatsen die nu bij de garage aanwezig zijn (45 plaatsen) kunnen daardoor zoveel mogelijk achter het hotel ingepast. Hierdoor kan de omgeving van de garage worden vrijgespeeld van het beeld met geparkeerde auto's.
- De parkeerplaats moet voldoende groot zijn om ook op het parkeerterrein een groene uitstraling te kunnen geven.

Vanuit deze contour en de bovenstaande uitgangspunten zijn nadere handreikingen en randvoorwaarden vastgelegd in het bestemmingsplan en het BKP.

2.3.7 Het dorp

Betekenis

De aanwezigheid van woningen langs de Radioweg en Turfbergweg ge samen met de centraal gelegen 'driehoek' uitdrukking aan het feit dat Radio Kootwijk niet alleen een bedrijfsmatig complex was maar ook bestond en bestaat uit een aan Radio Kootwijk gelieerde woongemeenschap. De bestaande woningen maken daarom onderdeel uit van de historie van Radio Kootwijk en de ruimtelijke opzet van het complex als totaal. Wel vormt het dorp een geheel eigen cluster binnen het complex met eigen ruimtelijke kenmerken en een eigen architectuurbeeld.

De beoogde nieuwbouw en de restauratie naar woningen van gebouw F vormt een nieuwe toevoeging aan het dorp en laat zien dat Radio Kootwijk geen statisch museaal gegeven is maar een levend monument, waar ook ruimte is voor nieuwe toevoegingen binnen de historische structuur. Ook de toevoeging van een nieuw dorps huis past hierin.

Binnen het dorp is 'de driehoek' ruimtelijk een belangrijke plek omdat het onderdeel uitmaakt van de route naar gebouw A en de splitsing van de weg naar het lange- en korte- golfcomplex markeert. Het vormt het gevoelsmatige hart van het dorp.

Het (overloop)parkeerterrein ten oosten van het dorp vormt een nieuwe toevoeging aan het dorp Radio Kootwijk die vanuit de herbestemming van het totale complex noodzakelijk is. De betekenis voor het complex is echter puur functioneel.

Ambitie en eindbeeld

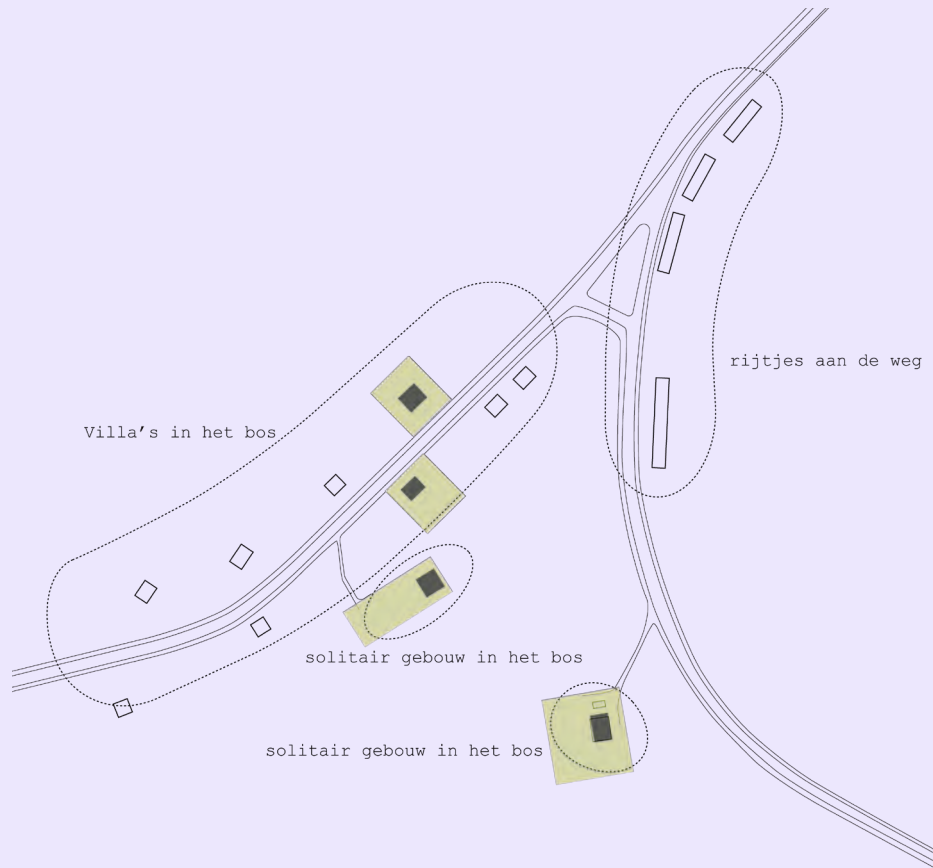
Het dorp is herkenbaar als historisch en ruimtelijk onderdeel van het totale complex van Radio Kootwijk. Het gaat daarbij niet alleen om de woningen langs de Radioweg maar ook om het deel van de Turfbergweg tot aan gebouw F dat als woongebouw wordt herontwikkeld.

De enkele nieuwe woningen zijn respectvol ingepast binnen de historische bebouwingstructuur langs de Radioweg. Nieuwe woningtypes zijn daarbij qua stedenbouwkundige positionering, en volumeopbouw afgestemd op de al aanwezige woningtypes in het dorp. De architectonische uitwerking, het kleur- en materiaalgebruik respecteert de omliggende architectonische en cultuurhistorische waarden. Het verschil tussen de woningen die behoren tot het oorspronkelijke complex en latere toevoegingen, blijft daarmee ervaarbaar.

Binnen het dorp is gebouw F gerestaureerd en ontwikkeld als woningcomplex. Hierbij zijn de originele ruimtelijke karakteristieken van zowel het gebouw als de ligging op een open plek in het bos behouden en versterkt.

De oorspronkelijke symmetrische ruimtelijke opzet van de centrale openbare ruimte ('driehoek') midden in het dorp is hersteld. Daarnaast is de algemene kwaliteit van de inrichting verbeterd en zijn alle aanwezige historische en functionele elementen op en rond de driehoek geïntegreerd in één nieuwe hoofdopzet.

Het nieuwe parkeerterrein is op een onopvallende manier in het bosgebied ten noorden van de Radioweg ingepast zonder de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het dorp of het natuurlandschap eromheen te verstoren. Het parkeerterrein heeft daarbij een landschappelijke inrichting in aansluiting op de natuurlijke omgeving en het minimale gebruik van het parkeerterrein.

Positionering nieuwbouw in het dorp

Bij het vastleggen van de posities voor nieuwbouw in het dorp is aansluiting gezocht op de al aanwezige kenmerken van de villa's. Daarnaast is rekening gehouden met het bijzondere ruimtelijke kenmerk van Radio Kootwijk dat geen enkele woning directe 'overburen' heeft. Met deze twee principes wordt de hoeveelheid uitbreidingslocaties sterk begrenst. Daarnaast geeft het aanknopingspunten om de woningen op een onopvallende manier in te passen binnen het bestaande dorpsbeeld.

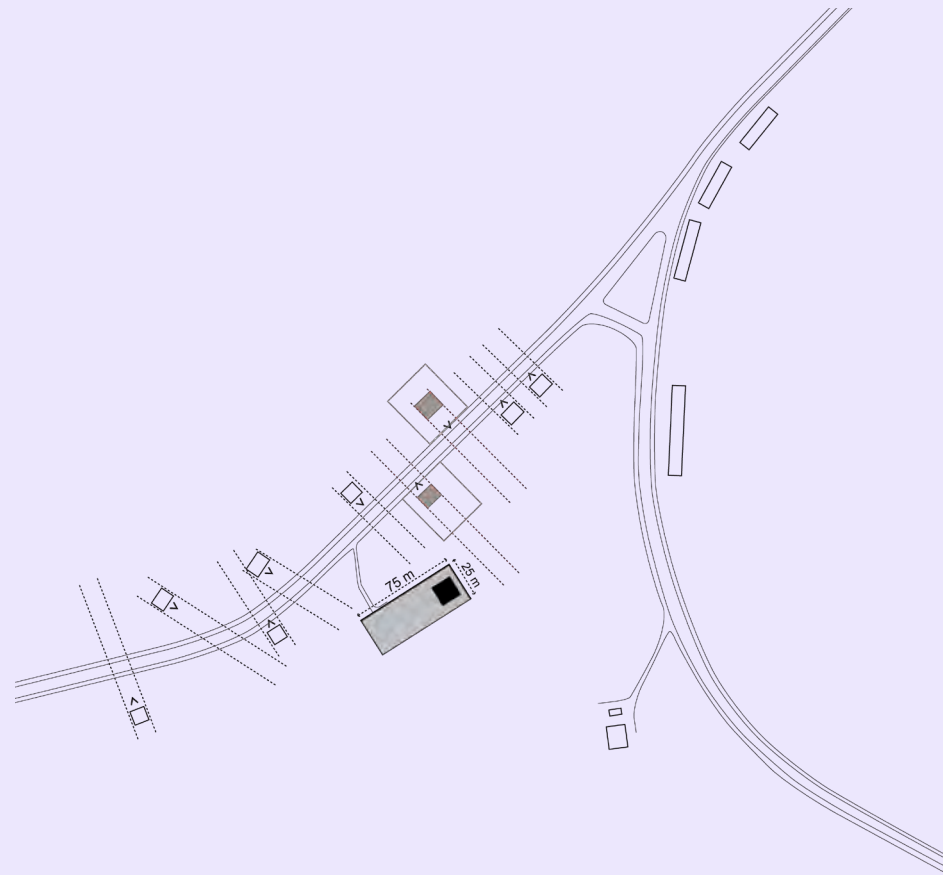
Intermezzo: ontwerpogave 'Hallo Bandoeng': inpassing nieuwbouw in het dorp

Villa's

De originele opzet van villa's binnen Radio Kootwijk bestaat uit een verspringend patroon van grote kavels in het bos. Door dit verspringend patroon is het bebouwingsbeeld uitermate los en staan er nooit twee gebouwen recht tegenover elkaar ('geen overburen'). Er zijn binnen deze zone twee locaties te duiden waar nieuwe villa's toegevoegd kunnen worden binnen hetzelfde patroon. Door ook op deze plekken grote kavels te realiseren kan het beeld van 'villa's in het bos' ook bij de nieuwbouw doorgezet worden.

Bij de uitwerking in rooilijnen, positiebepaling en volumeopbouw zijn de bestaande kenmerken en de verschillen tussen de noord- en zuidzijde van de Radioweg verwerkt waardoor maximale aansluiting op de originele ruimtelijke opzet van het dorp is gegarandeerd.

Dorps huis

Het dorps huis vormt een nieuw type programma in het dorp dat tot nu toe alleen bestond uit private woningen. Om de heldere en nog originele opzet van het ensemble van villa's en rijwoningen te respecteren, is het niet wenselijk het dorps huis tussen de bestaande woningen te plaatsen. Daar staat tegenover dat het gebouw als voorziening voor het dorp wel een centrale positie in moet nemen. Hierdoor is een koppeling met andere ondersteunende gebouwen (b.v. het loodsenterrein of rond het hotel) niet logisch.

Tijdens het ontwerpproces voor het BKP en het bestemmingsplan is daarvoor uiteindelijk in samenspraak met het dorp gekozen voor een positie direct gekoppeld aan de tennisbaan. Hierdoor ligt het dorps huis centraal. Tegelijkertijd is het door de ligging op afstand van de openbare weg een onopvallend element dat niet bepalend is voor de beleving van het complex. Hierdoor wordt de gaafheid van ensemble van het dorp niet verstoord.

Bestaande villa typologie en architectuur als vertrekpunt voor een nieuwe vertaling voor de nieuwe villawoningen met respect voor de bestaande architectonische en cultuurhistorische waarden van het gebied en de bestaande gebouwen.

Handreikingen bestaande bebouwing

- Behoud de ruimtelijke eenheid qua architectuur en kleurstelling binnen de verschillende gebouwenclusters (rijwoningen, villa's / samengesteld, gebouw F).
- Behoud en herstel de oorspronkelijke karakteristieken van elk individueel gebouw.
- Behoud de zachte overgangen van de tuinen naar het omliggende bosgebied en de Radioweg zonder harde erfafscheidingen (m.u.v. de voorzijde van de rijwoningen).

Handreiking voor inpassing nieuwe woningen

De nieuwe woningen voegen zich naar de originele stedenbouwkundige structuur van het dorp en het totale complex. Om dat te bereiken en het verschil tussen het originele complex en latere toevoegingen duidelijk te houden, zijn de volgende handreikingen geformuleerd:

- Sluit bij de keuze van het type woningen aan op de al aanwezige types in het dorp (rijwoningen, twee onder-één kap, villa's of geclusterd in één gebouw (F))
- Plaats nieuwe types aansluitend of tussen dezelfde al bestaande types.
- Zet typologische kenmerken van de bestaande bebouwing door in de stedenbouwkundige en architectonische uitwerking van nieuwe toevoegingen. Het gaat daarbij om de afstand tussen woningen onderling, de afstand van de woning tot aan de weg, de positie op de kavel, volumeopbouw, kapvorm en oriëntatie.
- Sluit qua materiaal en kleurstelling aan op de al in het dorp aanwezige materialen en kleuren zodat de nieuwbouw zich onopvallend voegt in het bestaande dorpsbeeld.
- Zorg ervoor dat het verschil tussen de originele bebouwing en nieuwe toevoegingen afleesbaar blijft.
- Maak geen kopieën van de bestaande gebouwen maar realiseer nieuwbouw die de bestaande architectonische waarden van het gebied en de omliggende bebouwing respecteert.
- Behoud ook bij de nieuwe woningen de zachte overgangen naar de omliggende bosgebieden zonder harde en formele erfafscheidingen.

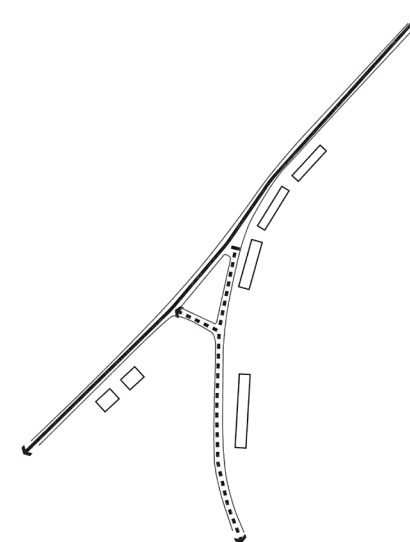
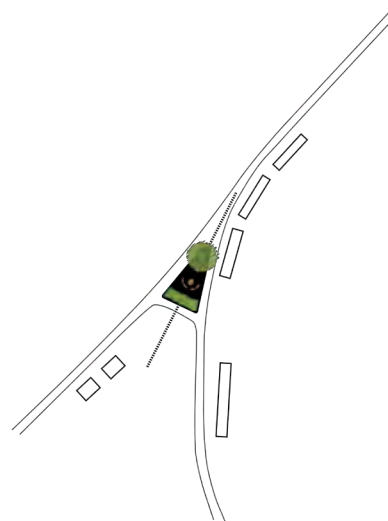
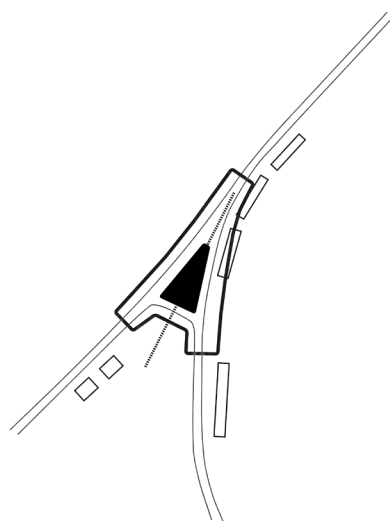
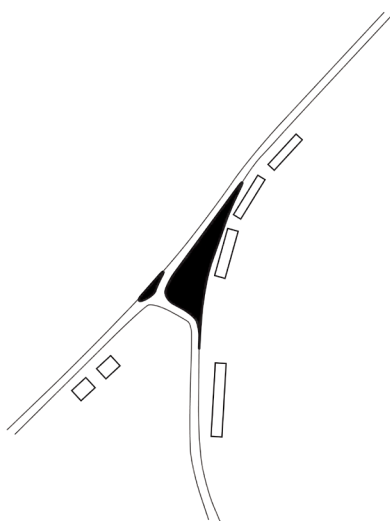
Handreikingen restauratie (en eventuele uitbreiding) gebouw F

- Behoud het karakter van één losstaand gebouw op een open plek in het bosgebied.
- Neem bij restauratie en eventuele uitbreiding van gebouw F als woongebouw de originele volumeopzet en architectonische karakteristieken van het gebouw als uitgangspunt.
- Realiseer uitbreidingen (indien noodzakelijk) van het gebouw op de contouren van de gesloopte uitbreiding waarmee deze op een ruimtelijk onopvallende plaats worden ingepast (gezien vanaf de Turfbergweg en de entree van de weg).
- Zorg ervoor dat de uitbreiding qua volume en architectuurexpressie ondergeschikt blijft aan het gerestaureerde hoofdgebouw.
- Zorg ervoor dat eventuele uitbreidingen buiten het volume van het te restaureren gebouw architectonisch herkenbaar zijn als een latere toevoeging.
- Behoud de zichtbaarheid van de originele architectonische karakteristieken van de gevels van gebouw F.
- Betrek bij de restauratie en eventuele uitbreiding van gebouw F de hoogteverschillen van het terrein en de (gesloopte) kelderlaag om noodzakelijke functies als parkeren en bergingen op een onopvallende manier in te passen.
- Beperk het aantal private, afgegrensde buitenruimtes, maar streef naar een collectief vormgegeven buitenruimte rondom het gebouw voor toekomstige bewoners met een open en landschappelijk karakter.

Referentiebeelden architectuur nieuwbouw dorps huis

Ruimtelijke principes voor openbare ruimte Driehoek

Huidige ruimtelijke opzet (2010):

Driehoekige ruimte als plek niet centraal maar aan de zijkant van de ruimte. Verkeerskundige oplossingen bepalen het ruimtelijk beeld.

Wensbeeld ruimtelijke opzet:

Oorspronkelijke symmetrieas als leidend ontwerpthema waarbij oorspronkelijke driehoekige ruimtevorm wordt hersteld en het totale ruimtebeeld aan helderheid wint.

Beeldbepalende elementen:

Symmetrieas met monumentale boom en historische elementen (bank, wereldbol, zwerfkei, vijvertje, bushokje weer versterken.

Wenselijk verkeerskundig principe:

Hoofd(auto)route naar gebouw A continue. Aantakking Turfbergweg ondergeschikt als T-aansluiting De route voor de woningen langs ruimtelijk wel continue maar verkeerskundig 'geknipt'.

Handreikingen nieuwbouw Dorpshuis

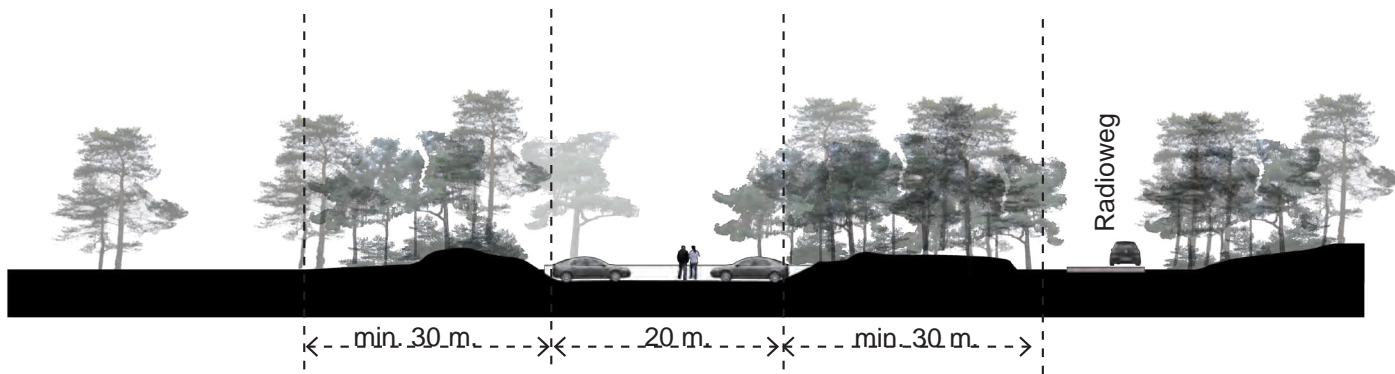
Het dorpshuis vormt een nieuwe functionele toevoeging aan het dorp die ook als zodanig herkenbaar mag zijn. Handreikingen om dit beeld te bereiken zijn:

- Voorkom verstoring van het ensemble van woonbebouwing langs de Radioweg en Turfbergweg door het nieuwe dorpshuis qua locatie te koppelen aan de locatie van de tennisbaan, los van het bebouwingslint.
- Geef het dorpshuis als nieuw programmatisch element een eigen architectonische identiteit die afwijkt van de typologische en architectonische kenmerken van de omliggende woningen maar beperk wel de hoogte tot maximaal 1 laag met kap.
- Overweeg hergebruik van een (deel van) elders binnen Radio Kootwijk vrijkomende loods om daarmee behoud van bestaande elementen binnen het totale complex te stimuleren.
- Behoud het karakter van het gebied rondom de tennisbaan ('open plek in het bos') door de hoeveelheid buitenruimte rondom het dorpshuis en de tennisbaan te beperken.
- Sluit met de inrichting van de buitenruimte aan op de kenmerken van het omliggende natuurlijke boslandschap.

Handreikingen openbare ruimte Driehoek

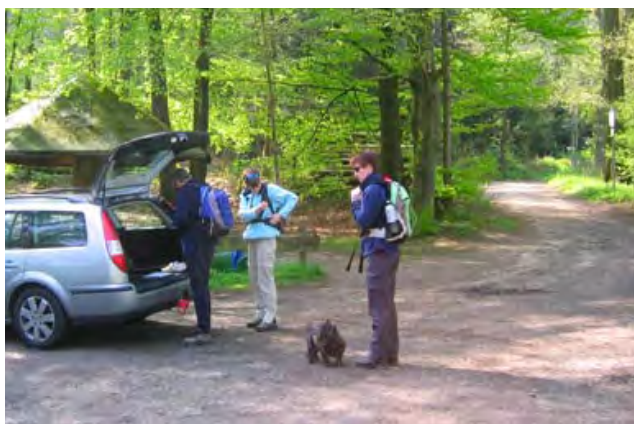
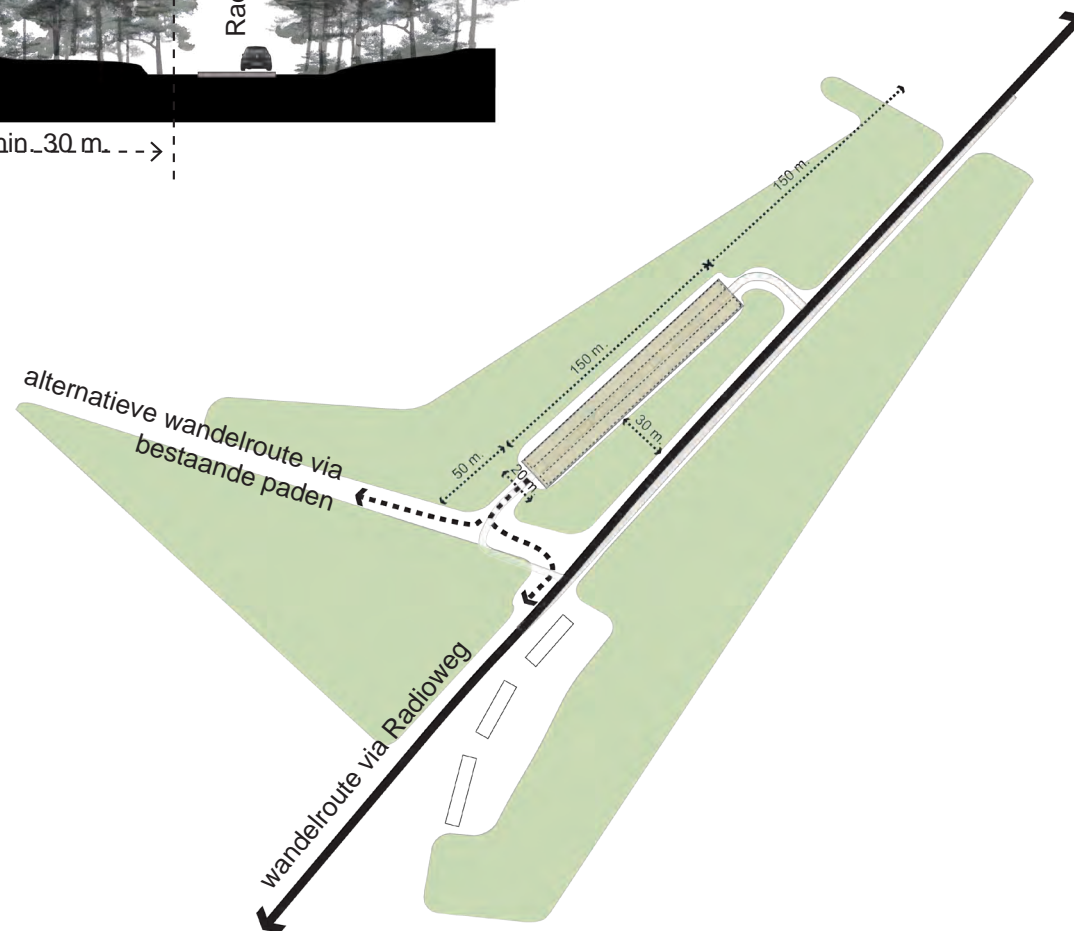
Naast de woningen is ook de centraal gelegen openbare ruimte (de driehoek) een beeldbepalend onderdeel van dit cluster. Het gaat daarbij niet alleen over de groene ruimte in het midden maar om de totale ruimte van weg, bermen en centrale groene ruimte. Als symbolisch hart van het dorp en ruimtelijk markante plek is het wenselijk dat de uitstraling en inrichtingskwaliteit wordt vergroot. Hiermee kunnen de oorspronkelijke ruimtelijke karakteristieken ook weer versterkt worden. Handreikingen hiervoor zijn:

- Hanteer de oorspronkelijke symmetrie van de 'vork' als leidend ruimtelijk principe voor de (her)inrichting van de totale ruimte.
- Behoud, restaureer en herpositioneer historische elementen en materialen binnen een nieuwe inrichting.
- Pas de verkeersroutes op zo'n manier in dat ze de ruimtelijke symmetrische hoofdpzset ondersteunen en niet ondermijnen of ontkennen.
- Pas nieuwe noodzakelijke elementen voor het dorp (postbus, containers) op een ruimtelijk ondergeschikte positie in.
- Vergroot het gecultiveerde karakter van deze plek ten opzichte van het omliggende bosgebied waarmee het minder onderdeel van natuurlandschap lijkt en meer aansluit bij het karakter van het dorp.

Principeprofiel inpassing parkeerterrein ten opzichte van Radioweg

Ontsluitingsprincipe inclusief globale maatvoering parkeerterrein en omliggende boszones

Referentiebeelden voor informele groene inpassing van het parkeerterrein bij de Radioweg

Handreikingen parkeerterrein Radioweg:

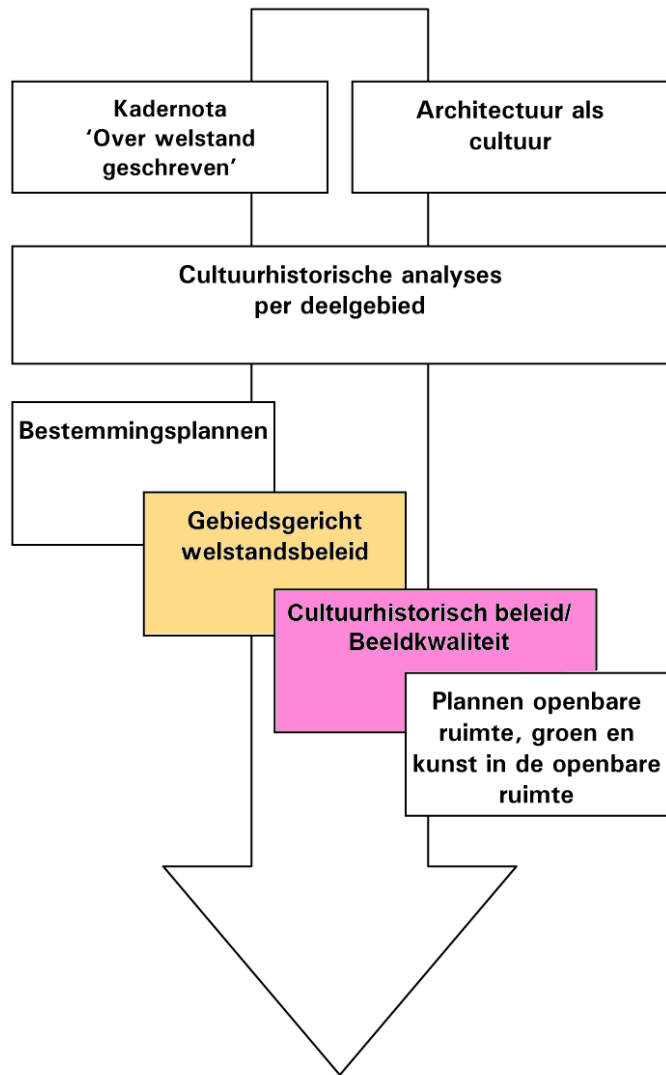
Om het parkeerterrein onopvallend en in samenhang met het omliggende landschap te kunnen inpassen is een robuuste maar ingetogen oplossing noodzakelijk. Handreikingen hiervoor zijn:

- Benut de natuurlijke laagte ten noorden van de Radioweg om de parkeerplaats onopvallend in te passen.
- Handhaaf voldoende brede bosranden om de parkeerplaats minder zichtbaar te maken vanaf de Radioweg en het achterliggende (open) natuurgebied.
- Ontsluit het parkeerterrein voor auto's (in- en uit) alleen aan de noordzijde waardoor de autobelasting op het dorp geminimaliseerd wordt en de parkeerplaats vanaf de driehoek in het dorp minder zichtbaar is.
- Sluit het parkeerterrein af met een slagboom zodat het gebruik gecontroleerd kan worden en beperkt kan blijven.
- Realiseer de in- en uitgang voor voetgangers aan de zuidzijde (dorpszijde) waardoor het logisch aansluit op de gewenste route naar het complex en conflicten tussen rijdende auto's en voetgangers geminimaliseerd worden.
- Kies voor een natuurlijke 'zachte' inrichting zonder verharding en zonder formele aanduiding van vakken en verlichting.
- Realiseer een groen en boomrijk beeld dat aansluit op de omgeving.

3. Welstandskader

Beleidsmatige verankering welstandsbeleid
binnen gemeente Apeldoorn

3. Gebiedsgericht welstandskader Radio Kootwijk

3.1 Inleiding

Algemeen

In hoofdstuk 2 is door middel van een Handreiking de ambitie voor de ruimtelijke kwaliteit beschreven. In dit hoofdstuk staat het Gebiedsgericht welstandskader voor het complex Radio Kootwijk en de Gerritsfles. Dit welstandsbeleid is opgesteld in het kader van de actualisering van het Bestemmingsplan voor Radio Kootwijk.

Het gebiedsgerichte welstandskader vormt het formele welstandskader voor Radio Kootwijk en biedt concrete en duidelijk omschreven criteria waaraan bouwplannen worden getoetst. Het welstandskader is een soort “kwaliteitsgarantie” dat minimaal vereist is om het karakter van Radio Kootwijk te behouden en daar waar nodig te versterken. De in het vorige hoofdstuk beschreven Handreiking daagt echter uit om nog een paar stappen verder te gaan.

Het welstandskader bestaat uit twee delen. Deel 1 is een ontwikkelingsgericht welstandskader met beeldkwaliteitscriteria ten aanzien van de nieuwe ontwikkelingen die zijn voorzien binnen het complex Radio Kootwijk. Deze ontwikkelingen zijn ook in hoofdstuk 2 beschreven. Deel 2 van het welstandskader bestaat uit een gebiedsgericht beheerkader met welstandscriteria voor de bestaande bebouwing binnen het complex. Zodra nieuwe ontwikkelingen gerealiseerd zijn, vallen ze binnen het gebiedsgerichte beheerkader.

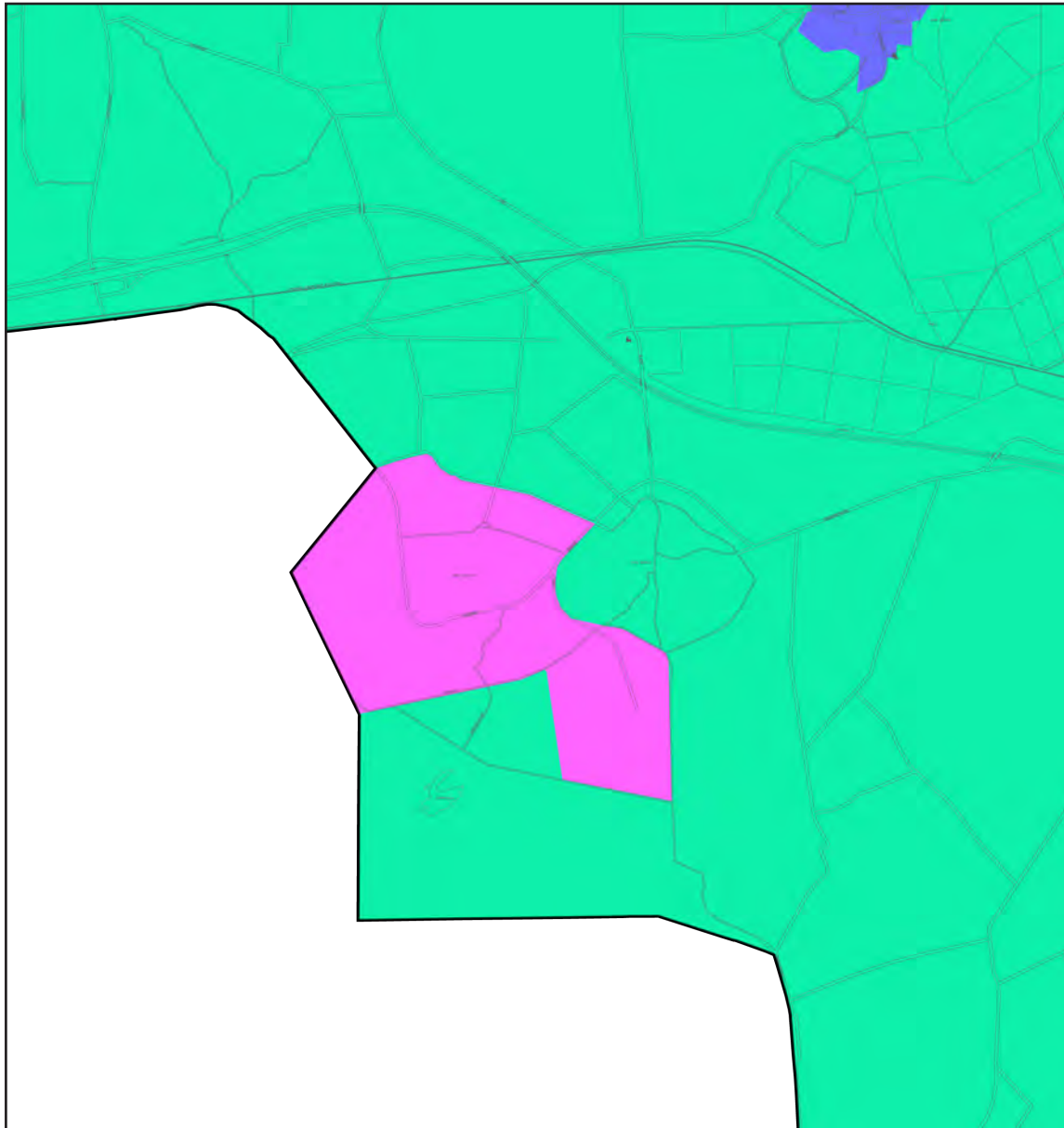
Doel, functie en status

De gewijzigde woningwet van 1 januari 2003 schrijft voor dat gemeenten een welstandsnota voor hun grondgebied moeten opstellen, waarin criteria zijn opgenomen waaraan bouwplannen kunnen worden getoetst. Die criteria worden verdeeld in algemene criteria en criteria die specifiek gelden voor een bepaald gebied, de gebiedscriteria. De algemene criteria zijn opgenomen in de Kadernota “Over Welstand Geschreven”(Gemeente Apeldoorn, mei 2004). Deze nota geeft naast de algemene criteria een overzicht van het vastgestelde welstandsbeleid van de gemeente Apeldoorn. Deze Kadernota is conform de notitie “Minder Strikte Welstand” gewijzigd vastgesteld.

De criteria die specifiek voor bepaalde gebieden gelden, zijn opgenomen in aparte gebiedsnota's. Dit hoofdstuk “Gebiedsgericht Welstand Radio Kootwijk” omvat de gebiedscriteria die specifiek voor Radio Kootwijk gelden. Dit hoofdstuk is daarmee een deeltuitwerking van de Kadernota “Over Welstand Geschreven”. De grens van het gebied van deze welstandsnota loopt samen met de grens van het Bestemmingsplan voor Radio Kootwijk.

Leeswijzer

Paragraaf 3.2 beschrijft de werkwijze van de commissie ruimtelijke kwaliteit op basis van het gebiedsgerichte welstandskader aan de hand van de in Apeldoorn gehanteerde welstandsthema's en –niveaus. Paragraaf 3.3 beschrijft de geschiedenis en de hoofdstructuur van het complex Radio Kootwijk en het welstandsthema's Instituten en Buitenplaatsen. In die beschrijving per niveau wordt aangegeven hoe met de beschreven kenmerken moet worden omgegaan. Op de bij deze nota behorende “Overzichtskaart Welstandsthema's”, wordt de begrenzing van de verschillende themagebieden aangegeven. Voorts wordt op de kaart “Overzicht Welstandsniveaus” aangegeven voor welk gebied een zwaar, een normaal, een soepel dan wel een welstandsvrij niveau wordt toegepast. Paragraaf 3.4 beschrijft de beeldkwaliteitscriteria waar de nieuwe ontwikkelingen aan worden getoetst. Paragraaf 3.5 beschrijft de welstandscriteria voor de beheergebieden.

- agrarisch buitengebied
- dorpen
- traditionalistische architectuur in blokverkeveling
- tuinwijken, volkswoningbouw
- villagebieden
- woonerven, structuralistische architectuur en stedenbouw
- bedrijventerreinen
- bossen
- historisch dorpsgebieden in de stad
- historische binnenstad
- instituten en buitenplaatsen
- lintbebouwing
- moderne architectuur en stedenbouw
- parken, groenzones, begraafplaatsen
- sport, recreatie
- stedelijke bebouwing met gemengde functies
- thematische architectuur en stedenbouw
- ontwikkelings locatie

Overzichtskaat welstandsthema's Apeldoorn (uitsnede van omgeving Radio Kootwijk)

3.2 Beoordelingskaders bouwplannen

Werkwijze

De beoordelingskaders zijn per welstandsthema uitgewerkt en hebben betrekking op de welstandsbeoordeling van vergunningplichtige bouwplannen. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) beoordeelt ingekomen plannen en adviseert het gemeentebestuur op grond van de beoordelingskaders zoals die in deze uitwerking zijn vastgelegd. Deze gebiedsgerichte criteria geven richting aan de zorg en aandacht voor de vormgeving van een gebouw, voor zowel initiatiefnemers van een bouwplan, als voor de gemeente en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. De gebiedscriteria zijn gekoppeld aan de gebiedskenmerken. Met deze kenmerken wordt aangegeven welke elementen voor de kwaliteit en beleving van de bebouwde omgeving belangrijk zijn. Naast een toetsende functie geven de criteria ook aan alle belanghebbenden de rechtszekerheid waar plannen ten minste aan moeten voldoen.

Wanneer een bouwaanvraag niet aan één of meer welstandscriteria voldoet, zal een negatief welstandsoordeel worden gegeven op basis van argumentatie die voortvloeit uit het beoordelingskader. Uitzondering hierop is een bouwplan dat afwijkt van de geformuleerde gebiedsgerichte criteria maar door bijzondere schoonheid wél aan redelijke eisen van welstand voldoet. In dat geval mag de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit teruggrijpen op de algemene welstandscriteria uit de kadernota. De CRK motiveert in zo'n geval de afwijking van de gebiedsgerichte criteria en adviseert burgemeester en wethouders hierover (gemotiveerd afwijken).

Bij bouwplannen die de bestaande structuur van de buurt of wijk vervangen of doorbreken is er sprake van een grote (her)ontwikkeling en derhalve een aparte procedure voor welstandsbeoordeling. Voor de kleine bouwwerken, zoals dakkapellen, schuren, carports, erfafscheidingen e.d. heeft de gemeente sneltoetscriteria vastgesteld.

Monumenten worden getoetst aan de Monumentenwet en de Erfgoedverordening. De welstandskaders, inclusief de sneltoetscriteria, zijn dan ook niet op monumenten van toepassing.

Welstandsthema's

Thema's zijn gebieden met bepaalde kenmerken die aanleiding geven voor specifieke bij dat gebied behorende welstandscriteria, bijvoorbeeld het thema Lintbebouwing of het thema Moderne architectuur en stedenbouw. Op de bij dit hoofdstuk behorende "Overzichtskaart Welstandsthema's", wordt de begrenzing van de verschillende themagebieden aangegeven. Het gebied Radio Kootwijk is in dit hoofdstuk ondergebracht bij het welstandsthema Instituten en Buitenplaatsen.

Bij het beoordelen van bouwplannen wordt gekeken naar een viertal onderstaande hoofdkenmerken:

situering

Hier komt de situering van een gebouw aan de orde, d.w.z. de positie van het gebouw/bouwwerk in relatie tot de belendingen en de publieke ruimte. Onderdelen: verkavelingstype, positie onderling, afstand onderling, plaatsing op kavel, bouwrichting, herhaling/ritmiek.

massa en vorm

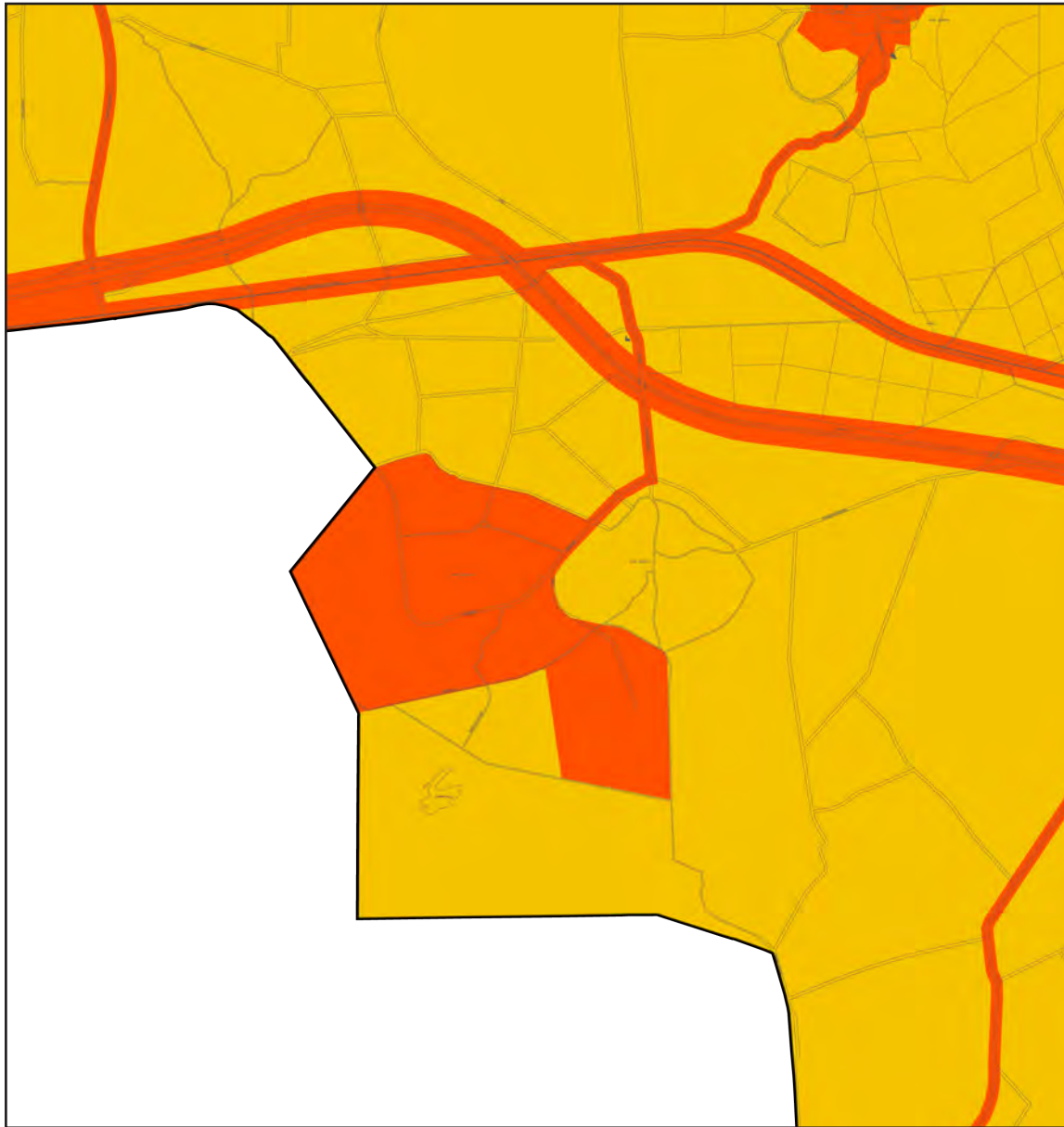
Het gaat hier om de hoofdvorm en -massa van een gebouw in relatie tot of met de omgeving. In de ruimtelijke verschijningsvorm zijn de massa en de vorm van het gebouw de intermediair tussen stedenbouwkundige en architectonische kenmerken. Onderdelen: opbouw hoofdmassa, profiel ruimte, samenstelling massa, kapvorm en -richting, relatieve omvang, vormbehandeling.

gevelkarakteristiek

Het gaat hier om de verschijningsvorm en/of aanzichten van een gebouw. Naast de relatie met de omgeving wordt hier met name de karakteristiek van het gebouw als object beschreven en gewaardeerd. Onderdelen: gerichtheid en oriëntatie, bouwstijl, geleding, indeling, geveltypering en plasticiteit.

detaillering, kleur en materiaal

Het gaat hier om de verschijningsvorm van een gebouw. Kleur, detaillering en materiaal zijn zeer beeldbepalend voor de verschijningsvorm van een gebouw, straat en/of gebied. Onderdelen: gaafheid/oorspronkelijkheid, materiaalgebruik, kleurtoon en toepassing, decoraties en ornamenten.

Overzichtskaart welstandsniveaus Apeldoorn (uitsnede van omgeving Radio Kootwijk)

Welstandsniveaus

Aangegeven wordt in welke gebieden de gemeente meer regulering wenst en in welke gebieden minder. Dit gebeurt door het vastleggen van welstandsniveaus, die het ambitieniveau vormen ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit. Apeldoorn kent vier niveaus: zwaar, normaal, soepel en vrij.

Binnen dezelfde welstandsniveaus kan de wijze van welstandstoetsing per thema verschillen zodat er met de eigenheid van het gebied rekening kan worden gehouden. Ook zal de welstandstoetsing voor nieuw te ontwikkelen gebieden/locaties verschillen van de beheergebieden. Bovendien kan tussen twee gebieden met eenzelfde gebiedsthema verschillen zijn in de zwaarte van het welstandstoezicht. Deze nuancering en specificatie van de verschillende welstandsniveaus komen tot uiting in dit hoofdstuk.

Het welstandsniveau wordt bepaald door de waarde van de hoofdropzet, de ontsluitingen, de openbare ruimte en/of de bebouwing. Om die waarde vast te stellen is gekeken naar het bestaande ruimtelijk beleid, zoals de Kadernota over welstand geschreven, de Nota I-cultuur, de Cultuurhistorische Effectrapportage Radio Kootwijk en overige beleidsstukken. Daarnaast is er gekeken naar de cultuurhistorische, landschappelijke, stedenbouwkundige en architectonische betekenis van een structuur of gebied. Ook zijn de openbaarheid en dynamiek bepalend voor de gewenste kwaliteitszorg, zoals bij winkelcentra en andere voorzieningen die veel mensen trekken en sociale knooppunten vormen. In dergelijke gevallen is het maatschappelijke belang van kwaliteit groter, waardoor er hogere eisen worden gesteld aan de vormgeving van de bebouwde en onbebouwde omgeving. Daarnaast is ook de mogelijke kwetsbaarheid van het straatbeeld meegenomen in de waardering. De gevoeligheid voor aantasting van het beeld is afhankelijk van het verschil tussen de oorspronkelijke en huidige opvattingen over ruimte, gebruik en schoonheid.

Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de welstandsbeoordeling niet strenger te maken dan nodig is. Daar waar de ruimtelijke kwaliteit minder afhankelijk is van welstand wordt een soepele beoordeling voorgestaan.

welstandsniveau	Voor de achtergevel	Achter de achtergevel
Zwaar	In relatie tot de omgeving en op zichzelf staand	In relatie tot de omgeving en op zichzelf staand
Normaal	In relatie tot de omgeving en op zichzelf staand	In relatie tot de omgeving
Soepel	In relatie tot de omgeving	Geen toetsing
Vrij	Geen toetsing	Geen toetsing

Omschrijving van de welstandsniveaus

Daarnaast gelden t.a.v. de welstandsniveaus nog de volgende 2 specifieke regelingen:

1. Conform de notitie “Minder Strikte Welstand” zijn achtererven in gebieden met het welstandsniveau “soepel” welstandsvrij.
2. Conform de Beleidsnota Hoogbouw “Ruimte door Hoogte” geldt voor hoogbouw (hoger dan 25 meter) altijd het welstandsniveau “zwaar”.

Omschrijving van de niveaus:

In het beleid wordt per welstandsniveau onderscheid gemaakt tussen voor- en achterkantsituaties. Een aanbouw aan de achterkant heeft over het algemeen namelijk minder invloed op het openbare beeld dan een vergelijkbare toevoeging aan de voorkant. De matrix op pagina 82 geeft dit weer.

In relatie tot de omgeving:

Voor deze toetsing is de stedenbouwkundige samenhang van complexen en straatbeelden essentieel. Criteria zijn erop gericht om de hoofdvorm van een gebouw of blok intact te laten. Ingrepen in een gebouw of een bebouwingsensemble wordt daarbij bekeken in relatie met de bebouwing in de omgeving. Daarbij wordt gekeken naar de stedenbouwkundige impact van de verandering.

In relatie tot de omgeving en op zichzelf staand:

Voor deze toetsing wordt gelet op zowel de stedenbouwkundige samenhang als op de architectuur van het gebouw. Het gaat hier vaak om beeldbepalende gebouwen en ensembles die ruimtelijk en architectonisch een eenheid vormen. Criteria zijn erop gericht om de karakteristiek van een gebouw of blok intact te laten. Ingrepen in een blok of een ensemble van blokken worden niet alleen beoordeeld in relatie met de bebouwing in de omgeving. Ook wordt gekeken naar de architectonisch relevante details, materiaal en kleur, die in samenhang met de omgeving en het blok moeten worden vormgegeven.

3.3 Beschrijving kenmerken thema instituten en buitenplaatsen

De bebouwing in Radio Kootwijk is het beste te scharen onder het welstandsthema 'instituten en buitenplaatsen' (5.8 uit de kadernota van de gemeente Apeldoorn "over welstand geschreven").

Instituten en Buitenplaatsen zijn aangelegd in het landschap. Voor wat betreft Radio Kootwijk bood het grote open landschap met stuifzand en heide en de hoge ligging van het plangebied uitstekende omstandigheden voor de vestiging van een (langegolf) zendstation. De relatie met het omliggende landschap is per gebouw (ensemble) verschillend. De verschillende gebouwen zijn zoals vaker bij instituten en buitenplaatsen in fasen neergezet.

Door uitbreiding van dit soort complexen kan de landschappelijke context onder druk komen te staan. De verder van de weg gelegen complexen manifesteren zich over het algemeen door poorten en entreegebouwen richting de weg. Het hoofdgebouw manifesteert zich met haar annexen door een sterke poortwerking. Het totale complex Radio Kootwijk bestaat uit het feitelijke zendcomplex en het dorp.

De bebouwingsvormen en de beeldkwaliteit van de woningen in het dorp wijken af van de overige bebouwing op het complex. Toch is er voor gekozen om ook het dorp onder te brengen in het zelfde welstandsthema 'Instituten en Buitenplaatsen'. Het dorp werd immers opgericht voor het personeel dat op het complex werkzaam was. Ook de samenhangende architectuur (Luthmann heeft zowel delen van het zendcomplex als woningen in het dorp ontworpen) heeft bijgedragen aan deze keuze. De architectuur in het dorp wordt veelal gekenmerkt door ambachtelijkheid, zichtbaar in het gebruik van natuurlijke materialen en veel aandacht voor details, afwerking en eenvoudige ornamenten.

De variatie in architectuur in het dorp heeft onder andere te maken met de hiërarchie in verschillende woningtypes (waarbij hoger personeel een grotere woning had dan de arbeiders). Ook de verschillende tijden waarin de bouwwerken tot stand zijn gekomen, dragen bij aan de variatie.

Binnen het totale complex Radio Kootwijk worden de volgende clusters onderscheiden:

- 1 Gebouw A met zendgebied
- 2 Het 50 kV station
- 3 De kortegolfzendgebouwen CDE
- 4 Loodsenterrein
- 5 De ondersteunende bebouwing voor het zendstation, onder te verdelen in:
 - a watertoren, hotel (gebouw H) en garage (gebouw K)
 - b Siemensloods (gebouw G)
 - c Secundaire bebouwingselementen zoals bv de portiersloge
- 6 Het dorp, inclusief gebouw F

Gerritsfles

Het buurtschap de Gerritsfles wordt in dit welstandskader buiten beschouwing gelaten en valt in zijn geheel binnen de algemene gebiedscriteria zoals verwoord in de Kadernota "Over Welstand Geschreven" (gemeente Apeldoorn, mei 2004) Welstandsniveau: normaal, welstandsthema: bossen

3.4 Ontwikkelkader nieuwe ontwikkelingen

Ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen, uitbreidingen en vervanging van bebouwing geven de onderstaande beeldkwaliteitscriteria (naast het vigerend kader zoals het bestemmingsplan en de monumentenwet) kaders voor de beeldkwaliteit.

De 6 clusters van bebouwing in Radio Kootwijk (waaronder het dorp), zoals ook beschreven in hoofdstuk 2, vormen binnen deze samenhang eigen ruimtelijke eenheden waarbinnen nog een sterke ruimtelijke, historische en/of functionele samenhang bestaat.

Beeldkwaliteitscriteria Cluster 4 (Loodsenterrein)

- Het loodscomplex (gebouwen, perron en relicten gesloopte bebouwing) moet als ruimtelijk en historisch ensemble herkenbaar zijn
- De ondersteunende rol en karakteristieke dynamiek van het loodsenterrein is voelbaar in uitstraling, gebruik en materialisering van gebouwen en buitenruimte
- Het laadperron herstellen en herkenbaar maken. Daarbij gebruik maken van nog aanwezige keerwanden, verhardingen en relicten.
- Indien sloop/nieuwbouw van naar huidige inzichten te handhaven gebouwen onontkoombaar is, gebouwen op oorspronkelijke locatie met behoud van oorspronkelijke uitstraling en volume realiseren

Beeldkwaliteitscriteria Cluster 5 (Ondersteunende bebouwing)

Hotel (gebouw H)

- renovatie van complex met behoud van de oorspronkelijke karakteristieken (architectuur, materiaalgebruik, volume)
- eigentijdse uitbreiding van het hotel die de bestaande kwaliteiten respecteert
- behoud visuele samenhang met watertoren
- parkeren realiseren uit het zicht vanaf de Radioweg bezien
- heldere afbakening van het parkeerterrein met een functionele opzet en robuuste uitstraling

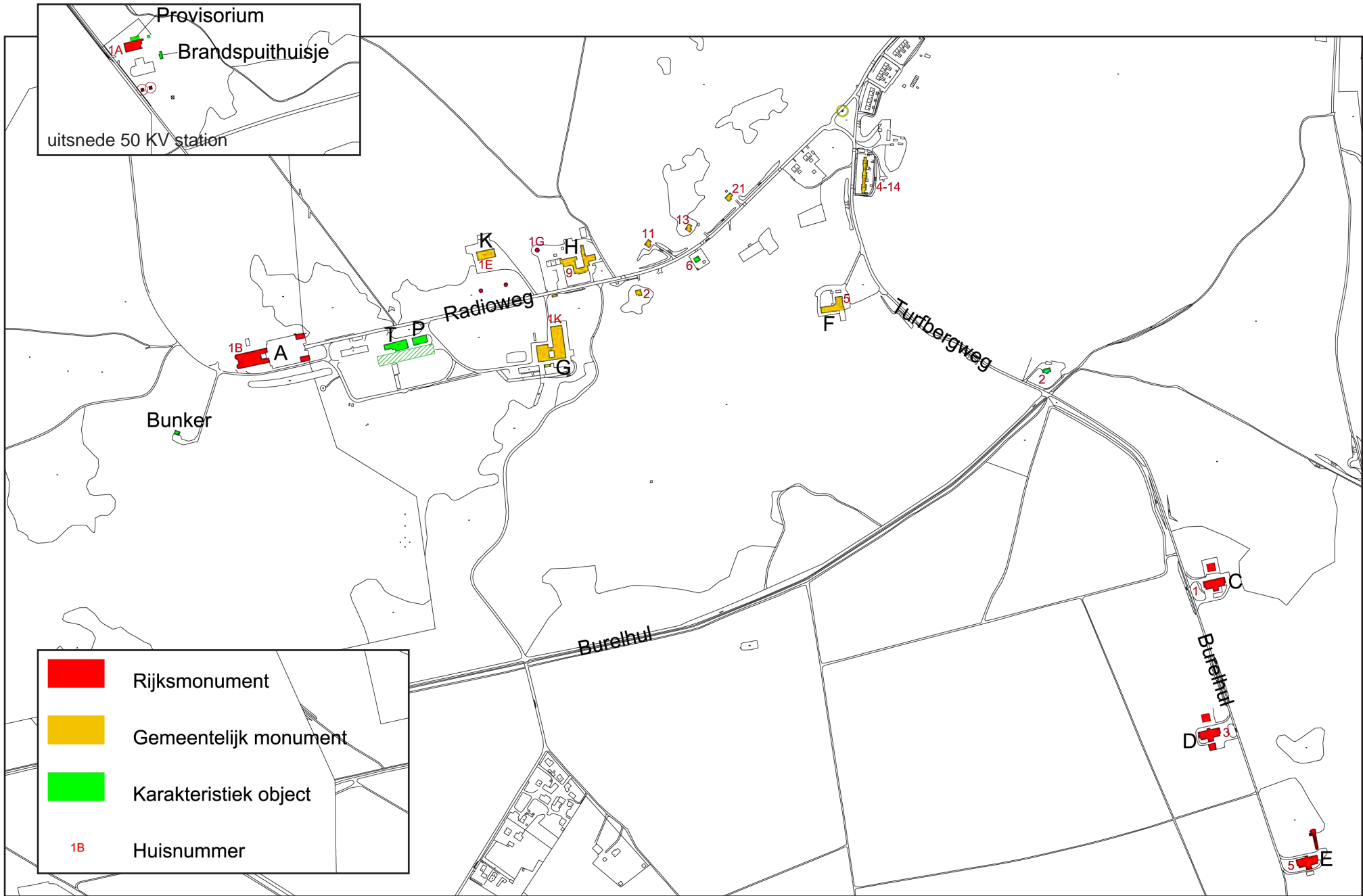
Beeldkwaliteitscriteria Cluster 6 (Het dorp)

Nieuwbouw 2 villa's aan de Radioweg

- aansluiten bij bestaande woningen in rooilijn en positionering
- respectvolle en zorgvuldige keuze van kleur, materiaal en detaillering die de bestaande architectonische en cultuurhistorische waarden van het gebied en de omliggende bebouwing respecteert.
- garage inpandig dan wel als los volume ondergeschikt aan hoofdgebouw
- boszone tussen radioweg en villa's aan noordzijde behouden zodat villa's "in het bos" staan
- informele overgang van kavels naar bosgebied
- Villa A (nieuw); positie achter rooilijn aansluitende villa, oriëntatie op de weg maar vrij qua invulling (haaks, gedraaid)
- Villa B (nieuw): positionering in rooilijn aansluitende woningen, oriëntatie haaks op de weg, nok evenwijdig aan de weg.

Renovatie gebouw F

- Bij renovatie van bestaande bouw nieuwe toevoegingen in eigentijdse architectuur
- gebouw in landschappelijke setting met respect voor natuurlijke hoogteverschillen
- solitair gebouw "in het bos" op afstand van de weg
- informele overgang van kavel rond gebouw naar bosgebied
- het kavel behorend bij gebouw F moet de uitstraling hebben van een tuin
- informele overgang van kavels naar bosgebied, geen schuttingen etcetera
- parkeren uit het zicht. Bij voorkeur inpandig of onder bouwvolume
- beperken verharding rond gebouw

Nieuwbouw dorpsvoorziening

- eigen architectonische identiteit onderscheidend van villa's en overige dorpsbebouwing
- vorm volgt functie, terughoudende en eenvoudige vormgeving en materialisering
- gebouw in landschappelijke setting op afstand van de weg
- enkelvoudig volume van 1 bouwlaag met enkelvoudige kap
- positie gekoppeld aan huidige tennisbaan
- buitenruimte natuurlijk inrichten met respect voor landschappelijke omgeving (beperken verharding en verlichting, geen parkeren, geen buitenopslag)

3.5 Beheercriteria voor het thema instituten en buitenplaatsen

Ten behoeve van toekomstige (kleinschalige) ontwikkelingen, uitbreidingen en vervanging van bebouwing geven de matrices op de volgende pagina's (naast vigerend beleid als bestemmingsplan en monumentenwet) kaders voor de beeldkwaliteit. Bij uitbreiding, verbouwing of renovatie in Radio Kootwijk is het oorspronkelijke karakter van het complex leidend. Daarbij dient aangesloten te worden bij de situering, massa, vorm en gevelkarakteristiek van de aanwezige bebouwing.

De 6 clusters van bebouwing in Radio Kootwijk (waaronder het dorp), zoals ook beschreven in hoofdstuk 2 vormen binnen deze samenhang eigen ruimtelijke eenheden waarbinnen nog een sterke ruimtelijke, historische en/of functionele samenhang bestaat.

Cluster 1, 2, 3 en 5a, b en c en een deel van de bestaande bebouwing in het dorp (6) betreffen Rijks- dan wel Gemeentemonumenten (zie kaart monumenten). Voor bouwmogelijkheden is een monumentenvergunning noodzakelijk. Eventuele ingrepen van zowel interieur als exterieur gaan uit van het behouden van de bestaande karakteristiek en zijn in lijn met de kenmerken zoals genoemd in de redengevende beschrijving van het monument en de Cultuur Historische Effect Rapportage (CHER).

3.5 Beheercriteria voor thema Instituten en buitenplaatsen

situering (bestemmingsplan is maatgevend) monumenten (Monumentenwet en –verordening is bepalend)				
Deelgebied	<i>Cluster 1,2,3,*</i>	<i>Cluster 4*</i>	<i>Cluster 5*</i>	<i>Cluster 6*</i>
verkavelingstype	Complexmatig en gevarieerd tussen clusters	Complexmatig	Complexmatig en gevarieerd	Rij, twee-onder-één-kap, vrijstaand
positie onderling	Functioneel en ruimtelijk geordend	Loodsencomplex sterke herkenbare onderlinge samenhang (ruimtelijk en historisch)	Functioneel en ruimtelijk geordend	Woningen verspringend en niet tegenover elkaar
afstand onderling	Variërend van dicht naast elkaar tot grote onderlinge afstand	Naast elkaar	Variërend van dicht naast elkaar tot grote onderlinge afstand	Variërend van dicht naast elkaar tot grote onderlinge afstand, afhankelijk van positie binnen het dorp
plaatsing op kavel	Gevarieerd. Gebouw A en annexen symmetrisch geordend	Eventuele sloop nieuwbouw van gebouw T en P op oorspronkelijke locatie	Gevarieerd	Gevarieerd
bouwrichting	Deels naar elkaar gericht, onderlinge relatie voortkomend uit functie (zenden)	Loodsen zijn in langsrichting gepositioneerd tussen Radioweg en spoor	Deels naar elkaar gericht, onderlinge relatie voortkomend uit ondersteunende functie t.o.v. totale complex	Vrijstaande woning ten noorden van Radioweg wisselend georiënteerd Woningen ten zuiden van radioweg en rijwoningen in rechte rooilijn haaks op weg georiënteerd
herhaling / ritmiek	Sterke samenhang tussen gebouwen binnen een cluster	Sterke samenhang tussen gebouwen	Alleen voorkomend bij pomphuisjes	Bij rijwoningen ritmiek d.m.v. gelijke onderlinge afstand
welstandsniveau zwaar	Versterken, herstellen of handhaven van oorspronkelijke kenmerken. Eigentijdse ingreep is mogelijk met behoud van kwaliteit van en respect voor omgeving en architectuur Voorgevel: toets in relatie tot de omgeving en op zichzelf staand Achtergevel: toets in relatie tot de omgeving en op zichzelf staand			

**massa en vorm (bestemmingsplan is maatgevend)
monumenten (Monumentenwet en –verordening is bepalend)**

Deelgebied	<i>Cluster 1,2,3*</i>	<i>Cluster 4*</i>	<i>Cluster 5*</i>	<i>Cluster 6 dorp*</i>
opbouw hoofdmassa	Gevarieerd	Loodsen eenduidige hoofdmassa, 1 laag met kap	Gevarieerd	Rijenwoningen: één bouwlaag met kap. Twee-onder-één-kap woningen: twee lagen met kap Vrijstaande woningen overwegend in twee lagen met kap
profiel ruimte	Gevarieerd Cluster 1 pleinachtige ruimte Cluster 2 besloten ruimte in bosgebied Cluster 3 losse bebouwingsclusters in grote open ruimte	Functioneel, vnl. gerelateerd aan eindpunt werkspoor en voormalig perron. Losse gebouwen in de open ruimte	Losse gebouwen in bosachtige setting Gebouw H met pleinachtige voorruimte	Informeel. Stoepen ontbreken in meeste gevallen, wel worden grindbermen of loopstroken toegepast. Alle woningen hebben een voortuin. Rijenwoningen en twee-onder-een kappers aan de weg georiënteerd. Overige bebouwing op afstand van de weg in het bos.
samenstelling massa	Gevarieerde hoofdvorm: zowel compact en enkelvoudig als samengesteld; veelal met aanbouwen. Duidelijk onderscheid hoofd- en bijgebouwen.	Enkelvoudige hoofdvorm. Bij eventuele vervangende nieuwbouw van gebouw T en P oorspronkelijke karakteristieken terugbrengen (hoogte/ materialisering/ massa)	Gevarieerde hoofdvorm: zowel compact en enkelvoudig als samengesteld	Rijenwoningen: overwegend enkelvoudige bouwmassa's. Eventuele aan- of uitbouwen ondergeschikt aan de hoofdmassa houden en mogen niet de samenhang van het gehele blok verstoren. Rij Turfbergweg nr 4 t/m 14 één laag met symmetrisch verspringende rooilijnen in middendeel en op hoeken. Twee-onder-één kapwoningen enkelvoudig volume. Vrijstaande woningen en gebouw F samengestelde massa's. Dorpsvoorziening enkelvoudige volume.
kapvorm en –richting	Gevarieerde kapvormen, met hellende dakvlakken, zowel enkelvoudig als samengesteld. Ook platte daken.	Loodsen zadeldak in langsrichting	Gevarieerd	Rijen zadeldaken met een flauwe hellingshoek in langsrichting. Rij Turfbergweg nr 4 t/m 14 samengesteld schilddak. Vrijstaande woningen: diverse (samengestelde) kapvormen, geen platte daken (ook niet voor bijgebouwen).
relatieve omvang	Middelgroot tot groot	Middelgroot	Middelgroot tot groot	Woningen klein en fijnkorrelig tot middelgroot Gebouw F en dorpsvoorziening middelgroot.
vorm-behandeling	Variërend van eenvoudig tot expressionistisch	Loodsen eenvoudig en kantig	Variabel	Eenvoudig, traditioneel en veelal kantig met rechte vormen
Welstands niveau zwaar	Versterken, herstellen of handhaven van oorspronkelijke kenmerken. Eigentijdse ingreep is mogelijk met behoud van kwaliteit van en respect voor omgeving en architectuur Voorgevel: toets in relatie tot de omgeving en op zichzelf staand Achtergevel: toets in relatie tot de omgeving en op zichzelf staand			

**Gevelkarakteristiek
monumenten (Monumentenwet en –verordening is bepalend)**

Deelgebied	<i>Cluster 1,2,3*</i>	<i>Cluster 4*</i>	<i>Cluster 5*</i>	<i>Cluster 6 dorp*</i>
bouwstijl	Gevarieerd, afhankelijk van bouwperiode en functie. Voorkomende stijlen zijn baksteenarchitectuur begin 20e eeuw, zakelijk expressionisme. Binnen één complex meerdere bouwperiodes.	Gevarieerd, afhankelijk van bouwperiode en functie. Bouwstijl met een tijdelijk karakter.	Gevarieerd, afhankelijk van bouwperiode en functie. Voorkomende stijlen zijn baksteenarchitectuur begin 20e eeuw, zakelijk expressionisme en bouwstijlen met een tijdelijk karakter. Binnen één complex regelmatig meerdere bouwperiodes. Nieuwbouw/renovatie wordt eigentijds met respect voor de oorspronkelijke bebouwing en de verschillende aanwezige tijdslagen	Traditionele baksteenarchitectuur. Vrijstaande villa's: ook exemplaren met (gedeeltelijk) houtskeletbouw. Eenmalige herhaling in bouwtype villa's aan noordzijde Radioweg. Nieuwbouw/renovatie wordt eigentijds met respect voor de oorspronkelijke bebouwing en de verschillende aanwezige tijdslagen
geveltypering	Gevarieerd	Gevarieerd	Gevarieerd	Gevarieerd
gerichtheid en oriëntatie	Gebouwen overwegend meerzijdig en onderling naar elkaar gericht; hoofdgebouw gericht op voorplein en weg.	Gebouwen overwegend meerzijdig Oriëntatie op weg en werkspoor.	Gebouwen overwegend meerzijdig	Voorgevel gericht op de weg of de driehoek. Vrijstaande woningen en bebouwing: enkel of meerzijdig gericht.
geleding	Gevarieerd, zowel verticaal als horizontaal	Gevarieerd, zowel verticaal als horizontaal	Gevarieerd, zowel verticaal als horizontaal	Gevarieerd, zowel verticaal als horizontaal geled
indeling	Gevarieerd	Gevarieerd	Gevarieerd	Gevarieerd Rijwoningen overwegend traditioneel, eenvoudig en ingetogen. Turfbergweg nr 4 t/m 14 vaak meer dieptewerking en regelmatig een verspringing. Vrijstaande woningen: gevarieerd.
plasticiteit	Gevarieerd	Gevarieerd	Gevarieerd	Gevarieerd
Welstands niveau zwaar	Versterken, herstellen of handhaven van oorspronkelijke kenmerken. Eigentijdse ingreep is mogelijk met behoud van en respect voor de kwaliteit van omgeving en architectuur Voorgevel: toets in relatie tot de omgeving en op zichzelf staand Achtergevel: toets in relatie tot de omgeving en op zichzelf staand			

**detailtering, kleur en materiaal
monumenten (Monumentenwet en –verordening is bepalend)**

Deelgebied	<i>Cluster 1,2,3*</i>	<i>Cluster 4*</i>	<i>Cluster 5*</i>	<i>Cluster 6 dorp*</i>
gaafheid/ oorspronkelijk- heid	In hoge mate gaaf / oorspronkelijk	In beperkte mate gaaf / oorspronkelijk	In hoge mate gaaf / oorspronkelijk Gebouw H door brand aangetast	Gevarieerd. Samenhang per blok vaak nog behouden maar oorspronkelijkheid regelmatig verstoord door individuele toevoegingen. Gebouw F aangetast
materiaal- gebruik	Steenachtig (voornamelijk baksteen, beton en pleisterwerk), houten geveldelen en houten kozijnen.	Steenachtig, hout	Steenachtig (voornamelijk baksteen, beton en pleisterwerk), staal, houten geveldelen en kozijnen.	Steenachtig, voornamelijk baksteen, houten kozijnen. Ook houten varianten bij vrijstaande woningen.
kleurtoon en toepassing	Gevarieerd. Veel voorkomend is beton, roodbruin metselwerk, soms in een lichte kleur gepleisterd, stuc- of schilderwerk) Originele kleurstelling van gebouwen behouden	Donkere, gedekte tinten (hout) en roodbruin metselwerk. Daken bedekt met rode dakpannen	Gevarieerd. Veel voorkomend is roodbruin metselwerk, soms in een lichte kleur gepleisterd, stuc- of schilderwerk. Daken bedekt met rode of (gesmoorde) grijze dakpannen	Gevarieerd. Veel voorkomend zijn aardkleuren/ roodbruin/zandkleurig metselwerk en rode of antracietgrijze dakpannen. Kleurstelling van kozijnen en deurposten is oorspronkelijk licht (wit of licht crème). Draaiende delen in een donkere kleur. Vrijstaande woningen: ook exemplaren met gekleurde houten geveldelen. Oorspronkelijke kleur niet altijd meer aanwezig;
decoraties en ornamenten	Gevarieerd. Zowel ambachtelijke rijke detaileringen als minimale ingetogen detailtering.	Functioneel, ingetogen	Gevarieerd. Zowel ambachtelijke rijke detaileringen als minimale ingetogen detailtering.	Gevarieerde decoraties, doch overwegend eenvoudige detailtering zoals klein dakoverstek, gemetselde negge en metselversieringen, houten goot- en daklijsten, weinig tot geen ornamenten.
Welstands niveau zwaar	Versterken, herstellen of handhaven van oorspronkelijke kenmerken. Eigentijdse ingreep is mogelijk met behoud van kwaliteit van omgeving en architectuur Voorgevel: toets in relatie tot de omgeving en op zichzelf staand Achtergevel: toets in relatie tot de omgeving en op zichzelf staand			

**Openbare ruimte
monumenten (Monumentenwet en –verordening is bepalend)**

<i>Deelgebied</i>	<i>Gehele complex</i>	<i>Cluster 1,2,3*</i>	<i>Cluster 4*</i>	<i>Cluster 5*</i>	<i>Cluster 6 dorp*</i>
m a t e r i a a l - g e b r u i k	<p>Hiërarchie tussen weg als hoofdstructuur en plekgebonden verharding rond gebouwen komt tot uitdrukking in verschillend materiaalgebruik voor de hoofdwegen en de clusters.</p> <p>Radioweg en Turfbergweg zijn uitgevoerd in één klinkermateriaal met een robuuste uitstraling.</p> <p>Verharding rond gebouwen is beperkt en bestaat uit materialen die nu al voorkomen op het complex (gebakken klinkers, BSS, asfalt, betonplaten). Per cluster is er eenheid in materiaal.</p> <p>De lijn van het voormalige werkspoor heeft een artificieel karakter en onderscheidt zich zowel in profielopbouw, detaillering als materiaalgebruik van de (on)verharde paden uit het omliggende natuurlandschap.</p> <p>Het werkspoor heeft geen letterlijke verwijzing in materialisering naar het verdwenen spoor.</p>	<p>Hoeveelheid verhardingsmateriaal beperkt tot wat vanuit functie van gebouw(cluster) noodzakelijk is.</p> <p>Verschillen in (origineel) materiaalgebruik tussen clusters zijn herkenbaar.</p> <p>Materiaal voorhof gebouw A afgestemd op verhardingsmateriaal van Radioweg</p> <p>Materiaal 50kV-station geïnspireerd op originele inrichting buitenruimte</p>	<p>Herstel laadperron loodscomplex met aanwezige materialen (keerwand, verharding, andere relictten)</p> <p>Contouren of hoekpunten van gesloopte gebouwen zijn zichtbaar in de inrichting van het omliggende (natuur)gebied.</p>	<p>Parkeerterrein achter gebouw H verhard uitgevoerd in materialen die passend zijn bij karakter van complex Radio Kootwijk als totaal en de direct omliggende bebouwing (watertoren en gebouw H)</p> <p>Materiaalkeuze verharding buitenruimte hotel afgestemd op originele karakteristieken gebouw H en originele inrichting van de bij gebouw H horende buitenruimte.</p>	<p>Driehoekige ruimte uitgevoerd in afwijkend materiaalgebruik als de wegen, passend bij karakter van dorp en geïnspireerd op originele inrichting.</p> <p>Inritten en stoepen in wegbermen Radioweg / Turfbergweg uitgevoerd in (originele) gebakken klinkers, waalformaat, paars/bruin.</p> <p>Parkeerterrein en buitenruimtes dorpshuis onverhard of semiverhard met halfverharding uitgevoerd met materialen die aansluiten bij parkeerterreinen elders binnen Veluws natuurgebied.</p>
m e u b i l a i r	<p>Reeks van bij elkaar passende elementen die herkenbaar zijn als één familie.</p> <p>Vorm, materiaal en kleur sluiten aan op het technologische en architectonische karakter van het complex Radio Kootwijk. Eenvoudige heldere vormen met onopvallende ingetogen kleurstelling en industriële materialen.</p> <p>Meubilair op het gehele complex spaarzaam toepassen.</p>	<p>Behoud originele inrichtingselementen 50kV-station zoals hoogspanningsmasten, relictten schakeltuin, provisorium, hekwerken, waarschuwingsborden.</p>	<p>In lijn met eisen totale complex.</p>	<p>In lijn met eisen totale complex.</p>	<p>Historische inrichtingselementen (wereldbol, banken, vijver, beeld) maken onderdeel uit van inrichting centrale driehoekige ruimte.</p>

Deelgebied	Gehele complex	Cluster 1,2,3*	Cluster 4*	Cluster 5*	Cluster 6 dorp*
beplanting	Natuurlijke vegetatie bestaand uit stuifzanden, heidevelden, boscomplexen en zoom-mantelvegetaties.	<p>Boombepanting ontbreekt in zendgebied rondom gebouw A met uitzondering van eventuele kleine solitair en de overgangszone richting de garage en het hotel.</p> <p>Bepantingsbeeld binnen 50kV-station wijkt af van beplanting rond het station.</p> <p>Tamme kastanjabomen rondom koelvijvers cluster 3 maken onderdeel uit van het stedenbouwkundig ensemble.</p>	In lijn met eisen totale complex.	Beplanting op en rond parkeerterrein achter gebouw H is qua soort en toepassingsvorm passend bij zowel het omliggende bos als bij het karakter van het complex Radio Kootwijk.	<p>Beplanting op centraal gelegen driehoek wijkt qua soortkeus en toepassing af van omliggende natuurlijke bosbeplanting.</p> <p>Vrijstaande eikenboom op driehoek maakt onderdeel uit van het ensemble van de driehoek.</p> <p>Beplantingskeuze op en rond parkeerterrein naast Radioweg sluit qua soort en toepassingsvorm aan op karakter van omliggend bosgebied.</p>
erfafscheidingen	Geen hekwerk rond complex of delen daarvan tenzij expliciet vermeld.	50 KV-station met hekwerk afgeschermd van omgeving.	In lijn met eisen totale complex.	<p>Originele erfafscheidingen gekoppeld aan gebouw H (bakstenen muurtje en pergola van gemetselde pilaren en houten liggers) blijven aanwezig als onderdeel van het historische ensemble.</p> <p>Nieuwe erfafscheidingen mogelijk aan achterzijde van gebouw H. Invulling is afgestemd op zowel de architectuur van gebouw als op de omgeving.</p>	<p>Langs Radioweg en Turfbergweg groene erfafscheidingen in de vorm van hagen of bosbeplantingen.</p> <p>Aan boszijdes geen hekwerken of afschermdende schuttingen e.d.</p> <p>Geen hekwerken rond gebouw F en dorpshuis.</p>

<i>Deelgebied</i>	<i>Gehele complex</i>	<i>Cluster 1,2,3*</i>	<i>Cluster 4*</i>	<i>Cluster 5*</i>	<i>Cluster 6 dorp*</i>
verlichting / aanlichting	<p>Geen of zeer beperkt verlichting toepassen rondom gebouwen of paden/wegen tenzij anders vermeld.</p> <p>Geen aanlichting van gebouwen binnen complex tenzij anders vermeld.</p>	<p>Originele verlichtingselementen (poortlichten en rond vijver) maken onderdeel uit van ensemble van gebouw A, voorhof en annexen.</p> <p>Incidentele en tijdelijke aanlichting van gebouw A mogelijk.</p>	In lijn met eisen totale complex	<p>Parkeerterrein achter gebouw H beperkt verlicht.</p> <p>Armaturen op parkeerterrein achter gebouw H sluiten aan op het karakter van Radio Kootwijk</p>	<p>Verlichting langs Radioweg en Turfbergweg alleen binnen het woongebied (cluster 6).</p> <p>Route vanaf Radioweg naar tennisbaan / dorps huis voorzien van verlichting.</p>

COLOFON

Titel: **Beeld Kwaliteit Plan Radio Kootwijk**

Datum: **09.08.11**

Status: **Definitief**

Opgesteld door: **Gemeente Apeldoorn
Dienst RO / OW**

Bouwien ten Bokum
Petra Kuijlaars
Evert Leusink
Gerrit van Oosterom

© 2011, **Gemeente Apeldoorn**

Bezoekadres /
Marktpllein 1
7311 LG Apeldoorn

Postadres /
Postbus 9033
7300 ES Apeldoorn

www.apeldoorn.nl